

DATGANIAD O'R CYFRIFON 2025/2026

CYN-ARCHWILIWYD

	Tudalen
Adroddiad Naratif	2
Datganiad o'r Cyfrifoldebau o ran y Datganiad Cyfrifon	9
Adroddiad yr Archwilydd i Gyngor Sir Ceredigion	10
Datganiadau Ariannol	
Dadansoddiad Gwariant a Chyllido	14
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	16
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn	18
Mantolen	19
Datganiad Llif Arian	20
Nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon	21

ADRODDIAD NARATIF

Ynglŷn â Chyngor Sir Ceredigion

Mae Sir Ceredigion yn ardal sy'n ymestyn dros fwy nag 690 milltir sgwâr o olygfeydd ysblennydd, arfordir dramatig a chymunedau llawn bwrlwm. Yn ddaearyddol mae'r sir yn un o'r rhai mwyaf yng Nghymru gyda phoblogaeth o 72,590 yn ôl Amcangyfrifon Canol Blwyddyn Y Swyddfa Ystadegau Gwladol 2024. Aberystwyth, Aberteifi, Llanbedr Pont Steffan, Llandysul, Aberaeron a Thregaron yw'r prif drefi.

Mae Ceredigion yn darparu ar gyfer nifer o ddiwydiannau, e.e. amaethyddiaeth, twristiaeth, cwmnïau cynhyrchu bwyd, adwerthu, ymchwil gwyddonol a llawer o fusnesau cynhenid eraill. Mae addysg yn chwarae rôl fawr yng Ngheredigion gyda dwy Brifysgol, Coleg Addysg Bellach, 34 ysgol cynradd, 4 ysgol uwchradd a 3 ysgol gydol oes.

Mae Cyngor Sir Ceredigion yn awdurdod unedol, a ffurfiwyd ar 1 Ebrill 1996 ac mae'n gyfrifol am ystod eang o wasanaethau a gweithgareddau. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu system "Gabinet" o weinyddu. Bydd y Cabinet cyflawni swyddogaethau Gweithrediaeth ar ran yr Awdurdod.

Llywodraethu

Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, sy'n cyd-fynd â'r Datganiad o Gyfrifon bob blwyddyn, yn amlinellu ymagwedd y Cyngor tuag at sicrhau ei fod yn cynnal system effeithiol o ran llywodraethu corfforaethol a rheolaeth fewnol. Cynhyrchir y datganiad yn dilyn adolygiad o drefniadau llywodraethu'r Cyngor ac mae'n cynnwys cynllun gweithredu i fynd i'r afael ag unrhyw faterion llywodraethu arwyddocaol a nodwyd Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol yn cael ei adolygu gan y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'i gymeradwyo gan y Cyngor.

Materion a risgiau sy'n effeithio ar y Cyngor

Isod nodir risgiau corfforaethol y Cyngor, sgôr y risgiau a'u statws CMG [coch (13-25), melyn (6-12), gwyrdd (0-5)] ar ddechrau a diwedd y flwyddyn:

Risgiau Corfforaethol	Dechrau'r flwyddyn	Diwedd y flwyddyn
Cyllid	25/Coch	20/Coch
Diogelwch Rheoli Gwybodaeth	16/Coch	16/Coch
Newid Hinsawdd	25/Coch	25/Coch
Clefyd Coed Ynn	16/Coch	16/Coch
Recriwtio a Chadw	15/Coch	12/Melyn
Diwedd Oes Systemau	16/Coch	16/Coch
Seiberwydnwch	20/Coch	20/Coch
Diogelwch Tân	16/Coch	12/Melyn
Tlodi Gwledig	16/Coch	16/Coch

- **Cyllid (Cynllun Ariannol Tymor Canolig)** - Mae'r sgôr hon wedi gostwng o 25 i 20, gan fod y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig ddiweddaraf, a gafodd ei chymeradwyo 1 gan y Cyngor Llawn ar 23/10/25, yn gosod y Cyngor ar sail fwy cadarn ar gyfer y tymor canolig a'r tymor hwy.

- Roedd **Recriwtio a Chadw** ac **Diogelwch Tân** yn gymwys i gael eu his-gyfeirio gan fod gan y ddau sgôr is o 12 yn dilyn y diweddariadau diweddaraf. Fodd bynnag, cytunwyd i gadw'r ddau ar y Gofrestr Risgiau Corfforaethol am y tro er mwyn galluogi goruchwyliaeth a rheolaeth barhaus y Grŵp Arweiniol.
- **Tlodi Gwledig** - Mae Risg Gorfforaethol newydd: Tlodi Gwledig, wedi'i ychwanegu at y gofrestr yn dilyn ymarfer sganio'r gorwel ac adolygiad o risgiau partneriaid.
- Nid oes dim newidiadau i'r holl sgoriau risg eraill ond mae camau lliniaru wedi'u hadolygu.

Ar ôl i Archwilio Cymru gynnal Adolygiad o Drefniadau Rheoli Risg Corfforaethol, cyflwynwyd cyfres o addasiadau i'r Gofrestr Risgiau Corfforaethol y flwyddyn hon i sicrhau aliniad ag argymhellion yr adolygiad, yn cynnwys mireinio teitlau risgiau yn unol â arfer orau Llyfr Oren y Llywodraeth.

Strategaeth Ariannol a Dyraniad Adnoddau

Mae'r Trysorlys a'r rhagolygwyr allanol yn disgwyl cyfnod anodd ar gyfer twf economaidd, ac mae hyn yn rhoi cefndir heriol i gyllideb y Cyngor. Mae hwn felly yn gyfnod anodd o safbwynt y gyllideb a darparu gwasanaethau. Mae gwasanaethau sy'n seiliedig ar alw, fel Llesiant Gydol Oes, Addysg a'r Gwasanaeth Digartref yn benodol yn gweld mwy o bwysau o ganlyniad i argyfwng parhaus y costau byw.

Cafodd strategaeth ariannol tymor canolig y Cyngor ei chymeradwyo gan y Cabinet ar 23/10/2025 a gellir ei gweld yma:

<http://www.ceredigion.gov.uk/eich-cyngor/strategaethau-cynllunio-a-pholisiau/cyllid/strategaeth-ariannol-tymor-canolig/>

Perfformiad Ariannol - Refeniw

Y sefyllfa alldro refeniw gyffredinol derfynol i'w hadrodd ar gyfer 2025/26 yw tanwariant gwell o £278k, o'i gymharu â Chyllideb 2025/26 o £209.2m. Mae hwn yn gyfwerth ag amrywiad o 0.13% a bydd y tanwariant yn cael ei symud i'r Balansau Cyffredinol.

Y sefyllfa derfynol yw bod Balansau Cyffredinol y Cyngor ar ddiwedd y flwyddyn yn £7.3m, sy'n gyfwerth â 3.3% o Gyllideb 2026/27. Mae hwn yn fesur pwysig gan taw nod y Cyngor yw cadw o fewn eu hystod darged o rhwng 3% a 5%, ond bob blwyddyn mae'r % oed yn cael ei wanhau'n naturiol wrth i gyllideb flynyddol y Cyngor gynyddu.

Gellir crynhoi'r sefyllfa derfynol fel a ganlyn:

	25/26 Cyllideb ddiweddaraf £'000	25/26 Union Wariant £'000	Tan/ (Gor) wariant £'000
Cyfanswm y Gyllideb Reoladwy	209,164	210,463	(1,299)
<u>Cyllid</u>			
Treth y Cyngor	(64,939)	(66,516)	1,577
Ardreth Annomestig Genedlaethol (NNDR) a'r Grant Cynnal Refeniw (RSG)	(144,225)	(144,225)	-
Cyfanswm Cyllid	(209,164)	(210,741)	1,577
Sefyllfa Alldro Gyffredinol	-	278	278

Dangosir y sefyllfa derfynol gyffredinol hefyd yn y Dadansoddiad Gwariant a Chyllido ar dudalen 14.

Mae'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu hadolygu'n rheolaidd ac mae dadansoddiad llawn o'r sefyllfa ar 31/03/26 i'w weld yn Nodyn 1.8. Ar y cyfan, mae cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn benodol (heb gynnwys Balansau Cyffredinol) yn gorffen y flwyddyn ar £44.4m.

Mae sefyllfa terfynol y Gwasanaethau unigol wedi gwella yn gyffredinol ers yr amcanestyniadau Ch3. Yn arbennig, mae'r model Gydol Oed a Lles (y 3 Pwrth) wedi gorffen y flwyddyn yn agos iawn i fod yn gytbwys gyda gorwariant bach o £154k yn erbyn Cyllideb gyfunol o £65.8m. Mae'r sefyllfa ariannol mewn perthynas ag Ysgolion Ceredigion a'u Balansau yn cymharu'n ffafriol ag Awdurdodau Lleol eraill. Mae'r Cyngor hefyd wedi derbyn cydnabyddiaeth gadarnhaol o'i gefnogaeth rheoli ariannol i Ysgolion mewn adroddiad cenedlaethol diweddar gan Estyn.

Felly, mae'r sefyllfa alldro cadarnhaol gyffredinol wedi galluogi rhai trosglwyddiadau i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi i helpu i liniaru risgiau ac ymrwymadau ariannol allweddol. Dyma'r rheswm bod y Gyllideb Reoladwy yn dangos bod ganddi wariant uwchlaw'r gyllideb, gan ei bod yn cynnwys y trosglwyddiadau hynny i gronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi.

CASGLIAD

Mae sefyllfa'r gyllideb ar gyfer 25/26 yn parhau i ddangos bod sefyllfa ariannol gyffredinol y Cyngor yn parhau'n gadarnhaol ac yn wydn a bod sefyllfa ariannol y Cyngor yn cael ei reoli'n ofalus ac yn rhagweithiol.

Mae ymagwedd Tîm Ceredigion ar y cyd at reoli ariannol, o'r Grŵp Arweiniol (lle mae sefyllfa gyfan y Cyngor yn cael ei reoli'n gorfforaethol) hyd at yr holl Wasanaethau a deiliaid Cyllideb a gefnogir gan y Gwasanaeth Cyfrifeg o fewn y Gwasanaeth Cyllid a Chaffael. Mae diwylliant ariannol cryf a chadarnhaol ar waith sy'n canolbwyntio'n helaeth ar gyflawni'r 4 Amcan Llesiant Corfforaethol a Strategaeth Gorfforaethol 2022-2027 y Cyngor.

Gyda £44.4m o Gronfeydd wrth Gefn wedi'u Clustnodi a £7.3m mewn Balansau Cyffredinol ar 31/03/26, mae Mantolen y Cyngor yn wydn yn ariannol. Fodd bynnag, o'i

gymharu â chyllideb £221m y Cyngor ar gyfer 26/27, dim ond tua 85 diwrnod o yswiriant ariannol (h.y. ychydig yn llai na 3 mis) y mae'r cyfuniad o Gronfeydd Wrth Gefn wedi'u Clustnodi a'r Balansau Cyffredinol yn cynnig, yn ogystal â bod ymrwymadau yn erbyn sawl Cronfa wrth Gefn wedi'i Glustnodi (e.e. cyllid cyfatebol ar gyfer cynlluniau cyfalaf mawr, cyflawni'r Strategaeth Ddigidol a chyllid yn cefnogi cyflawni'r 4 Amcan Llesiant Corfforaethol). Mae Balansau Ysgolion Ceredigion mewn sefyllfa sylweddol iachach na llawer o Gyngorau eraill yng Nghymru.

Gan ystyried yr holl faterion, mae'r sefyllfa ariannol yn ystod y flwyddyn wedi'i rheoli'n gadarn o fewn lefel dderbyniol o oddefiant.

BARN SWYDDOG ADRAN 151

Bydd Aelodau'n ymwybodol ei bod yn ofynnol yn gyfreithiol i'r swyddog Adran 151 ddarparu ei farn fel rhan o'r broses Gosod y Gyllideb, o dan Adran 25 Deddf Llywodraeth Leol 2003 ar gadernid yr amcangyfrifon a wneuthur at bwrpas cyfrifiadau'r Gyllideb, a hefyd digonolrwydd y cronfeydd ariannol wrth gefn arfaethedig.

O'r Cyfrifon 24/25 ymlaen, mae gofyniad hefyd (o dan y Cod Ymarfer ar Gyfrifo Awdurdodau Lleol) bod y Cyngor yn y Datganiad Cyfrifon blyneddol yn esbonio'r ystyriaeth y mae wedi'i roi i unrhyw risg y gallai fod angen cyhoeddi hysbysiad Adran 114 (o dan Ddeddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988) yn y dyfodol agos neu'r tymor canolig. Mae adran 114 o'r Ddeddf yn ymwneud â thrafodion 'ultra vires' posibl neu wirioneddol gan gynnwys penderfyniad arfaethedig yn cael ei wneud yn hynny o beth – boed hynny'n eitem unigol neu'r risg y bydd y Cyngor yn wynebu methdaliad ac yn methu â bodloni ei rwymedigaethau ariannol. Mae'r risg hon yn benodol iawn ac yn wahanol i ystyriaethau cynllunio ariannol ehangach tymor canolig i hir.

Mae'r Swyddog Adran 151 yn cadarnhau, yn seiliedig ar y wybodaeth sydd ar gael ar hyn o bryd, bod risg isel y bydd angen cyhoeddi hysbysiad Adran 114 yn y tymor byr i'r tymor canolig, ar yr amod bod y Cyngor bob amser yn parhau i basio cyllideb gytbwys, fel sy'n ofynnol yn gyfreithiol, erbyn yr 11eg o Fawrth bob blwyddyn.

Perfformiad Ariannol - Cyfalaf

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Cyllideb Gymeradwy	41,697	61,907
Cyllideb Wariadwy	38,011	61,021
Gwariant Gwirioneddol	36,360	64,093
	<u>1,651</u>	<u>(3,072)</u>

Ar gyfer 25/26, roedd gwariant Cyfalaf yn is na'r Gyllideb oherwydd cyfuniad o gyllid grant ychwanegol yn cael ei sicrhau (e.e. grant Cyfalaf Cynnal a Chadw Ysgolion a grantiau Effeithlonrwydd Ynni) a rhywfaint o lithriad ar gynlluniau a ariennir yn graidd.

O fewn y sefyllfa gyffredinol, roedd y prif faes gorwariant yn ymwneud â chynllun Amddiffyn Arfordir Aberaeron lle cafwyd gorwariant o £1.7 miliwn yn 25/26, gan fynd â'r sefyllfa orwariant gronol i £4.0 miliwn ar 31/03/26. Mae'r gorwariant wedi'i ariannu'n llawn, gyda £2.8m yn dod o ffynonellau allanol a £1.2m o gyllid y Cyngor.

Yn ogystal, yn ystod y flwyddyn:

- Cafodd Fferm Llettytwppa ger Llanbedr Pont Steffan ei chaffael yn llwyddiannus gan ddefnyddio benthyciad o £2m gan Lywodraeth Cymru.
- Mae arian cyfalaf sylweddol wedi'i roi i Brifysgol Aberystwyth i gynorthwyo gyda chynllun Yr Hen Goleg (Bywyd newydd i'r Hen Goleg) - gan gynnwys £2.1m o gyllid Ffyniant Bro a £3.2m o gyllid Trawsnewid Trefi.
- Gwariwyd ychydig o dan £2.8m yn llwyddiannus ar welliannau seilwaith Priffyrdd gan ddefnyddio'r dyraniad blwyddyn gyntaf o fenter Benthycia Llywodraeth Leol Priffyrdd Llywodraeth Cymru.

Cyllideb Gymeradwy – yw cyfanswm cyllideb y Rhaglen Gyfalaf a gymeradwywyd gan y Cabinet/y Cyngor sy'n cynnwys llinell ar gyfer grantiau cyffredinol nad yw'n Gyllideb Wariadwy. Dyma fecanwaith ar gyfer ychwanegu cynlluniau grant cymeradwy ychwanegol yn ystod y flwyddyn.

Cyllideb Wariadwy – yw cyfanswm y cynlluniau cymeradwy o fewn y Rhaglen Gyfalaf nad yw'n cynnwys y llinell ar gyfer grantiau cyffredinol.

Cyllid Gwariant Cyfalaf:	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Cyllid Cyfalaf Cyffredinol	6,821	5,935
Benthycia â Chymorth	2,042	3,803
Benthycia Darbodus a gefnogwyd ar gyfer Amddiffyn Arfordir Aberaeron	3,626	18,993
Benthycia Darbodus â Chymorth (Asesiad o Wariant Safonol Cynnal a Chadw Ffyrdd)	2,786	0
Benthycia Digymorth (Prynu Llettytwppa)	1,947	0
Datblygu Addysg yng Nghronfeydd Wrth Gefn Ceredigion	72	2,877
Creu Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Cymunedau Gwyrdd Cynaliadwy â Chysylltiadau Da o ran Amddiffyn Arfordir Aberaeron	640	2,564
Derbyniadau Cyfalaf	92	805
Refeniw/Cyfraniadau Wrth Gefn	2,208	2,780
Grantiau	16,126	26,336
	36,360	64,093

DATGANIADAU CYFRIFYDDU

Paratowyd y Datganiad Cyfrifon i ddarparu gywbodaeth ar sefyllfa ariannol y Cyngor i etholwyr, trethdalwyr lleol, aelodau'r cyngor ac unrhyw bartïon eraill. Mae'r ddogfen yn rhoi crynodeb o sefyllfa ariannol gyffredinol ar 31 Mawrth 2026 ac yn cynnwys nifer o ddatganiadau cyfrifyddu, sy'n dangos ystod a graddfa gwasanaethau a gweithgareddau'r Cyngor, a hynny mewn termau ariannol. Mae gwahanol adrannau'r Cyngor wedi cydweithredu drwy gadw cofnodion ariannol digonol, rheoli eu cyllidebau a darparu dogfennau priodol. Paratowyd y ddogfen hon i ateb gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 (ac fel y nodwyd ymhellach yn Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014) ac mae'n adlewyrchu'n llawn gofynion Cod Ymarfer Cyfrifyddu ar gyfer Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2025/26 ar gyfer datganiadau cyfrifyddu.

DATGANIADAU ARIANNOL CRAIDD

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys nifer o Ddatganiadau Cyfrifyddu ac mae'r nodiadau a ganlyn yn esbonio'u pwrpas.

Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu

Mae'r Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu'n dangos sut mae'r gwariant blynyddol yn cael ei ddefnyddio a'i ariannu gan Gynghorau gydag adnoddau (grantiau'r llywodraeth, treth y cyngor a threthi busnes), o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan Gynghorau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut mae'r gwariant hwn yn cael ei ddyrannu i wahanol Wasanaethau'r Cyngor, er mwyn iddyn nhw allu gwneud penderfyniadau. Mae'r incwm a'r gwariant sy'n gysylltiedig ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn cael eu cyflwyno'n llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant

Mae'r datganiad yn dangos cost cyfrifyddu yn ystod y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o drethi. Mae cynghorau yn codi treth y cyngor er mwyn talu am wariant yn unol â rheoliadau; gall hyn fod yn wahanol i gost cyfrifyddu. Dangosir y sefyllfa drethi yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn

Mae'r datganiad hwn yn dangos symudiadau yn ystod y flwyddyn parthed y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor, ac a ddadansoddir fel 'cronfeydd defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu defnyddio i gyllido gwariant neu ostwng treth y cyngor) a 'chronfeydd wrth gefn aneddfnyddiadwy'. Mae'r Gorged neu'r Diffyg ar y llinell Darparu Gwasanaethau yn dangos gwir gost economaidd darparu gwasanaethau'r Cyngor, dangosir mwy o fanylion yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n ofynnol eu nodi ym Malans y Gronfa Gyffredinol at ddibenion y dreth gyngor. Mae'r Cynnydd/Lleihad cyn Trosglwyddiadau i'r llinell Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd yn dangos Balans y Gronfa Gyffredinol statudol cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i'r cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd neu ohonynt a wnaethpwyd gan y Cyngor.

Y Fantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth ar ddyddiad y Fantolen, yr asedau a'r ymrwymïadau a gydnabyddir gan y Cyngor. Caiff asedau net y Cyngor (asedau llai ymrwymïadau) eu cyfateb gan yr arian wrth gefn a gedwir gan y Cyngor. Adroddir ar gronfeydd wrth gefn mewn dau gategori. Y categori cyntaf o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd defnyddiadwy h.y. y cronfeydd hynny y gall y Cyngor eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau, yn amodol ar yr angen i gynnal lefel ddarbodus o arian wrth gefn ac unrhyw gyfyngiadau statudol ar eu defnydd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Derbynebaw Cyfalaf Defnyddiadwy a ellir ond eu defnyddio i gyllido gwariant cyfalaf neu i ad-dalu dyled). Yr ail gategori o gronfeydd wrth gefn yw cronfeydd wrth gefn aneddfnyddiadwy, h.y. y rhai nad yw'r Cyngor yn medru eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau. Mae'r categori hwn o gronfeydd wrth gefn yn cynnwys cronfeydd sydd yn dal enillion a cholledion na wireddwyd (er enghraifft y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio), lle byddai symiau ond ar gael er mwyn darparu gwasanaethau os gwerthir yr asedau; a

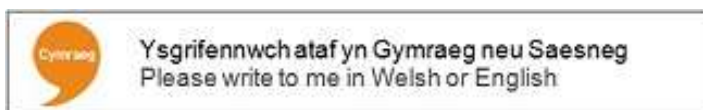
bod cronfeydd wrth gefn sydd â gwahaniaeth amseru fel y dangosir yn y llinell Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn 'Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan reoliadau'.

Datganiad Llif Arian

Mae'r Datganiad Llif Ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian parod ac eitemau cyfwerth ag arian parod yn ystod y cyfnod adrodd. Mae'r datganiad yn dangos sut mae'r Cyngor yn cynhyrchu ac yn defnyddio arian ac eitemau cyfwerth ag arian parod drwy ddosbarthu llif arian fel gweithgareddau gweithredu, buddsoddi a chyllido gweithgareddau. Mae maint y llif arian net sydd yn deillio o weithgareddau gweithredol yn ddangosydd allweddol o faint o weithgareddau'r Cyngor sydd yn cael eu cyllido drwy drethi ac incwm grant neu gan y rhai sydd yn derbyn gwasanaethau a ddarparir gan y Cyngor. Mae gweithgareddau buddsoddi yn cynrychioli'r graddau y mae llif arian allan wedi eu gwneud o adnoddau a fwriedir i gyfrannu i gyflwyno gwasanaethau gan y Cyngor yn y dyfodol. Mae llif ariannol sydd yn deillio o weithgareddau ariannol yn ddefnyddiol wrth ddarogan hawliadau ar lif ariannol yn y dyfodol drwy ddarparwyr cyfalaf (h.y. benthyciadau) i'r Cyngor.

RHAGOR O WYBODAETH

Mae gan bawb sydd â diddordeb hawl statudol i archwilio'r Cyfrifon cyn i'r archwiliad blynyddol cwblhau. Os oes arnoch angen rhagor o wybodaeth ynglŷn â'r Cyfrifon, cysylltwch â Gwasanaeth Cyllid a Chaffael drwy e-bost: df.technicians@ceredigion.gov.uk

CYFRIFOLDEBAU'R CYNGOR

Mae'n ofynnol bod y Cyngor:

- yn gwneud trefniadau i weinyddu ei faterion ariannol yn briodol ac yn sicrhau bod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y Cyngor hwn, y swyddog hwnnw yw'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael (Prif Swyddog Cyllid a Swyddog Adran 151).
- yn rheoli ei faterion er mwyn sicrhau defnydd darbodus, effeithlon ac effeithiol o'i adnoddau a diogelu ei asedau.
- cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon.

CYFRIFOLDEBAU'R SWYDDOG ARWEINIOL CORFFORAETHOL GWEITHREDOL: CYLLID A CHAFFAEL (PRIF SWYDDOG CYLLID A SWYDDOG ADRAN 151)

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael (Prif Swyddog Cyllid a Swyddog Adran 151) yn gyfrifol am baratoi Datganiad Cyfrifon y Cyngor yn unol â'r arferion priodol fel y'u nodir yn CIPFA/LASAAC *Cod Arferion ar Gyfrifyddu mewn Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig* ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael (Prif Swyddog Cyllid a Swyddog Adran 151):

- wedi dewis polisïau cyfrifyddu addas a'u defnyddio mewn modd cyson;
- wedi gwneud penderfyniadau ac amcangyfrifon a oedd yn rhesymol ac yn ddarbodus;
- wedi cydymffurfio â'r Cod Ymarfer.

Mae'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael (Prif Swyddog Cyllid a Swyddog Adran 151) hefyd:

- wedi cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a chyfredol;
- wedi cymryd camau rhesymol i atal a chanfod twyll ac unrhyw afreoleidd-dra arall.

Rwyf yn ardystio bod Datganiad y Cyfrifon yn cyflwyno darlun gwir a theg o sefyllfa ariannol y Cyngor ar y dyddiad cyfrifyddu a'i incwm a'i wariant dros y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2026.

Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael
(Prif Swyddog Cyllid a Swyddog Adran 151)

30 Mehefin 2026

DADANSODDIAD GWARIANT A CHYLLIDO

2025/26	Aldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.1 & 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	7,083	77	7,160	51	7,211
Gwasanaethau Democrataidd	5,510	(150)	5,360	(86)	5,274
Economi ac Adfywid	4,263	365	4,628	3,308	7,936
Cyllid a Chaffael	21,550	79	21,629	(6,425)	15,204
Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	21,074	(1,267)	19,807	2,728	22,535
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,854	29	1,883	(10)	1,873
Pobl a Threfniadaeth	2,522	(35)	2,487	(13)	2,474
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y Cyhoedd	2,628	(60)	2,568	(58)	2,510
<u>Rhaglen Gydol Oes y Pyrth</u>					
Porth Cymorth Cynnar	4,625	(148)	4,477	2,593	7,070
Porth Cynnal	41,619	349	41,968	(54)	41,914
Porth Gofal	19,673	(120)	19,553	(198)	19,355
	65,917	81	65,998	2,341	68,339
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	62,506	675	63,181	5,018	68,199
Grŵp Arweiniol	7,051	313	7,364	263	7,627
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	8,505	(3,446)	5,059	(4,889)	170
COST NET GWASANAETHAU	210,463	(3,339)	207,124	2,228	209,352
Incwm a Gwariant Arall	(210,741)	0	(210,741)	(5,214)	(215,955)
(Gorged) neu Ddiffyg	(278)	(3,339)	(3,617)	(2,986)	(6,603)
Balans Agoriadol Gronfa Gyffredinol	(7,014)	(41,029)	(48,043)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(278)	(3,339)	(3,617)		
Balans Terfynol Gronfa Gyffredinol	(7,292)	(44,368)	(51,660)		

2024/25	Alldro £'000	Trosglwyddiadau (i)/o'r Cronfeydd a Glustnodwyd (Nodyn 1.8) £'000	Gwariant Net a godir ar y Gronfa Gyffredinol £'000	Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Cyllido (Nodyn 1.1 & 1.7) £'000	Gwariant Net yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant £'000
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	6,673	(296)	6,377	299	6,676
Gwasanaethau Democrataidd	5,159	(140)	5,019	161	5,180
Economi ac Adfywid	3,735	(433)	3,302	2,163	5,465
Cyllid a Chaffael	19,605	585	20,190	(5,152)	15,038
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	19,974	3,260	23,234	43	23,277
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	1,695	36	1,731	29	1,760
Pobl a Threfniadaeth	2,435	0	2,435	68	2,503
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y Cyhoedd	2,348	(50)	2,298	99	2,397
<u>Rhaglen Gydol Oes y Pyrth</u>					
Porth Cymorth Cynnar	3,736	(155)	3,581	2,633	6,214
Porth Cynnal	37,716	506	38,222	615	38,837
Porth Gofal	17,130	502	17,632	7,958	25,590
	58,582	853	59,435	11,206	70,641
Ysgolion a Diwylliant	57,693	2,470	60,163	15,273	75,436
Grŵp Arweiniol	8,653	321	8,974	(755)	8,219
Ardollau, Premium Treth y Cyngor a Chronfeydd	8,178	(3,651)	4,527	(4,405)	122
COST NET GWASANAETHAU	194,730	2,955	197,685	19,029	216,714
Incwm a Gwariant Arall	(195,040)	0	(195,040)	(11,664)	(206,704)
(Gorged) neu Ddiffyg	(310)	2,955	2,645	7,365	10,010
Balans Agoriadol Gronfa Gyffredinol	(6,704)	(43,984)	(50,688)		
(Gorged) neu Ddiffyg	(310)	2,955	2,645		
Balans Terfynol Gronfa Gyffredinol	(7,014)	(41,029)	(48,043)		

DATGANIAD CYNHWYSFAWR O INCWM A GWARIANT

			2025/26	
		Gwar	Incwm	Gwar
		Gros	Gros	Net
	Nodyn	£'000	£'000	£'000
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol		8,705	(1,494)	7,211
Gwasanaethau Democrataidd		5,378	(104)	5,274
Economi ac Adfywid		15,751	(7,815)	7,936
Cyllid a Chaffael		25,865	(10,661)	15,204
Priffyrdd a Gwasanaethau		33,371	(10,836)	22,535
Amgylcheddol				
Gwasanaethau Cyfreithiol a		1,948	(75)	1,873
Llywodraethu				
Pobl a Threfniadaeth		3,620	(1,146)	2,474
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y		3,501	(991)	2,510
Cyhoedd				
<u>Rhaglen Gydol Oes y Pyrth</u>				
Porth Cymorth Cynnar		18,839	(11,769)	7,070
Porth Cynnal		58,066	(16,152)	41,914
Porth Gofal		28,900	(9,545)	19,355
		105,805	(37,466)	68,339
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes		91,565	(23,366)	68,199
Grŵp Arweiniol		10,365	(2,738)	7,627
Ardollau, Premium Treth y Cyngor		170	0	170
a Chronfeydd				
COST GWASANAETHAU		306,044	(96,692)	209,352
Gwariant gweithredol arall	1.9	19,202	(79)	19,123
Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	1.10	4,923	(2,612)	2,311
Incwm trethi a grantiau amhenodol	1.11	0	(237,389)	(237,389)
(GORGED) NEU DDIFFYG		330,169	(336,772)	(6,603)
DARPARU GWASANAETHAU				
(Gorged) neu ddiffyg ar ailbrisio	1.27			(36,045)
Asedau Sefydlog				
Ail-fesur yr atebolrwydd (ased) o ran y	1.37			1,089
buddiannau net a ddiffiniwyd				
INCWM A GWARIANT				(34,956)
CYNHWYSFAWR ARALL				
CYFANSWM INCWM A				(41,559)
GWARIANT CYNHWYSFAWR				

		2023/24		
		Gwar	Incwm	Gwar
		Gros	Gros	Net
		£'000	£'000	£'000
Nodyn				
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol		8,169	(1,493)	6,676
Gwasanaethau Democrataidd		5,807	(627)	5,180
Economi ac Adfywid		18,831	(13,366)	5,465
Cyllid a Chaffael		28,347	(13,309)	15,038
Priffyrdd a Gwasanaethau		31,609	(8,332)	23,277
Amgylcheddol				
Gwasanaethau Cyfreithiol a		1,826	(66)	1,760
Llywodraethu				
Pobl a Threfniadaeth		3,903	(1,400)	2,503
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y		3,527	(1,130)	2,397
Cyhoedd				
<u>Rhaglen Gydol Oes y Pyrth</u>				
Porth Cymorth Cynnar		17,005	(10,791)	6,214
Porth Cynnal		53,963	(15,126)	38,837
Porth Gofal		34,204	(8,614)	25,590
		105,172	(34,531)	70,641
Ysgolion a Diwylliant		99,767	(24,331)	75,436
Grŵp Arweiniol		10,768	(2,549)	8,219
Ardollau, Premium Treth y Cyngor		122	0	122
a Chronfeydd				
COST GWASANAETHAU		317,848	(101,134)	216,714
Gwariant gweithredol arall	1.9	17,523	(87)	17,436
Incwm a gwariant cyllido a buddsoddi	1.10	3,978	(2,709)	1,269
Incwm trethi a grantiau amhenodol	1.11	0	(225,409)	(225,409)
(GORGED) NEU DDIFFYG		339,349	(329,339)	10,010
DARPARU GWASANAETHAU				
(Gorged) neu ddiffyg ar ailbrisio	1.27			(13,553)
Asedau Sefydlog				
Ail-fesur yr atebolrwydd (ased) o ran y	1.37			846
buddiannau net a ddiffiniwyd				
INCWM A GWARIANT				(12,707)
CYNHWYSFAWR ARALL				
CYFANSWM INCWM A				(2,697)
GWARIANT CYNHWYSFAWR				

DATGANIAD SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN

2025/26		Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Cronfeydd a Glustnodwyd £'000	CYFANSWM £'000	Cronfeydd Derbynebion Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso £'000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £'000	Cronfeydd Anefnyddiadwy £'000	Cyfanswm Cronfeydd y Cyngor £'000
Balans ar 31/03/24			(7,014)	(41,029)	(48,043)	(6,075)	(1,085)	(55,203)	(385,474)	(440,677)
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau			(6,603)	0	(6,603)	0	0	(6,603)	0	(6,603)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			0	0	0	0	0	0	(34,956)	(34,956)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			(6,603)	0	(6,603)	0	0	(6,603)	(34,956)	(41,559)
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau		1.7	2,986	0	2,986	(2,086)	298	1,198	(1,198)	0
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd			(3,617)	0	(3,617)	(2,086)	298	(5,405)	(36,154)	(41,559)
Trosglwyddiadau i/(o) Gronfeydd wrth Gefn		1.8	3,339	(3,339)	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Balans ar 31/03/25			(278)	(3,339)	(3,617)	(2,086)	298	(5,405)	(36,154)	(41,559)
			(7,292)	(44,368)	(51,660)	(8,161)	(787)	(60,608)	(421,628)	(482,236)
2024/25		Nodyn	Balans Cronfa Gyffredinol £'000	Cronfeydd a Glustnodwyd £'000	CYFANSWM £'000	Cronfeydd Derbynebion Cyfalaf £'000	Grantiau Cyfalaf Heb eu Cymhwyso £'000	Cyfanswm Cronfeydd Defnyddiadwy £'000	Cronfeydd Anefnyddiadwy £'000	Cyfanswm Cronfeydd y Cyngor £'000
Balans ar 31/03/23			(6,704)	(43,984)	(50,688)	(6,620)	(4,094)	(61,402)	(376,578)	(437,980)
(Gorged) neu ddiffyg ar ddarparu gwasanaethau			10,010	0	10,010	0	0	10,010	0	10,010
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall			0	0	0	0	0	0	(12,707)	(12,707)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr			10,010	0	10,010	0	0	10,010	(12,707)	(2,697)
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail cyllido o dan y rheoliadau		1.7	(7,365)	0	(7,365)	545	3,009	(3,811)	3,811	0
(Cynnydd)/Gostyngiad cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd			2,645	0	2,645	545	3,009	6,199	(8,896)	(2,697)
Trosglwyddiadau i/(o) Gronfeydd wrth Gefn		1.8	(2,955)	2,955	0	0	0	0	0	0
(Cynnydd)/Gostyngiad Balans ar 31/03/24			(310)	2,955	2,645	545	3,009	6,199	(8,896)	(2,697)
			(7,014)	(41,029)	(48,043)	(6,075)	(1,085)	(55,203)	(385,474)	(440,677)

MANTOLEN

	Nodyn	£'000	31/03/26 £'000	31/03/25 £'000
<u>ASEDAU</u>				
Eiddo, Offer a Chyfarpar	1.13	390,072		353,516
Seilwaith	1.13	188,042		177,965
Eiddo ar gyfer Buddsoddi	1.14	21,055		21,782
Asedau Treftadaeth	1.15	2,691		2,661
Asedau Anniriaethol		112		144
Dyledwyr Tymor Hir	1.17	4,920		4,430
ASEDAU TYMOR HIR			606,892	560,498
Buddsoddiadau Tymor Byr	1.18	16,089		15,146
Asedau ar gyfer eu Gwerthu		120		290
Stocrestrau		589		678
Dyledwyr Tymor Byr	1.21	41,553		59,174
Arian Parod a Chyfatebol	1.22	22,350		8,899
ASEDAU PRESENNOL			80,701	84,187
CYFANSWM ASEDAU			687,593	644,685
<u>RHWYMEDIGAETHAU</u>				
Benthyg Tymor Byr	1.24	(3,974)		(1,848)
Credydwyr Tymor Byr	1.23	(65,466)		(60,877)
Darpariaethau Tymor Byr		(280)		(110)
Cyfrif Cyfraniadau Stocrestr		(75)		(211)
RHWYMEDIGAETHAU PRESENNOL			(69,795)	(63,046)
Credydwyr Tymor Hir		(1,620)		(1,330)
Benthyg Tymor Hir	1.24	(123,158)		(127,089)
Rhwymedigaethau Tymor Hir Eraill	1.25	(9,404)		(10,138)
Derbynebion Grantiau Cyfalaf				
Ymlaen Llaw		(1,380)		(2,405)
RHWYMEDIGAETHAU TYMOR HIR			(135,562)	(140,962)
CYFANSWM RHWYMEDIGAETHAU			(205,357)	(204,008)
ASEDAU NET			482,236	440,677
Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy	1.26	(60,608)		(55,203)
Cronfeydd wrth Gefn Anefnyddiadwy	1.27	(421,628)		(385,474)
CYFANSWM CRONFEYDD WRTH GEFN			(482,236)	(440,677)

DATGANIAD LLIF ARIAN

	Nodyn	2025/26 £'000	2024/25 £'000
GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU			
Gorged/(Diffyg) net Darparu Gwasanaethau		6,603	(10,010)
Trafodion anariannol			
Dibrisiant a Lleihad		15,501	31,146
Grantiau Cyfalaf		(12,551)	(17,609)
Addasiadau Cronfa Bensiwn		(1,734)	2,023
		<u>7,819</u>	<u>5,550</u>
Addasiadau i eitemau a nodir ar wahân o ran Llif Arian			
(Enill)/Colled o werthu Asedau Sefydlog		(840)	0
Eitemau cronrus			
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Stocrestrau		(47)	67
(Cynnydd)/gostyngiad mewn Dyledwyr		16,666	(20,965)
Cynnydd/(gostyngiad) mewn Credydwyr		8,363	12,852
Mewnlif/(All-lif) Arian Net o Weithgareddau		31,961	(2,496)
Gweithredu	1.28		
GWEITHGAREDDAU BUDDSODDI			
All-lif Arian			
Prynu asedau sefydlog	(29,573)		(50,911)
Prynu buddsoddiadau byrdymor	(40,753)		(42,601)
Taliadau arian cyfalaf arall	(948)		(986)
		(71,274)	(94,498)
Mewnlif Arian			
Gwerthu asedau sefydlog	2,184		81
Grantiau cyfalaf a dderbyniwyd	11,960		16,604
Enillion buddsoddiadau byrdymor	39,810		43,617
Derbyniadau Arian Cyfalaf Arall	745		2,006
		54,699	62,308
Llif Arian Net o Weithgareddau Buddsoddi		(16,575)	(32,190)
GWEITHGAREDDAU ARIANNU			
All-lif Arian			
Ad-dalu benthyciadau byrdymor a hirdymor	(1,846)		(4,807)
Taliadau ar gyfer gostwng rhwymedigaethau dyledus yn ymwneud a phrydlesau ariannol ac ar fantolenni contractau Mentrau Cyllid Preifat	(89)		2,087
		(1,935)	(2,720)
Mewnlif Arian			
Benthyciadau newydd a godwyd		0	26,908
Llif Arian Net o Weithgareddau Ariannu		(1,935)	24,188
CYNNYDD/(GOSTYNGIAD) MEWN ARIAN AC EITEMAU SYDD YN CYFATEB I ARIAN		13,451	(10,498)
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddechrau'r flwyddyn		8,899	19,397
Arian ac Eitemau sydd yn Cyfateb i Arian ar ddiwedd y flwyddyn	1.22	22,350	8,899

NODIADAU I'R DATGANIAD CYFRIFON

1.1 NODYN I'R DADANSODDIAD O WARIANT AC ARIANNU

	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
2025/26				
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	105	(98)	44	51
Gwasanaethau Democrataidd	11	(80)	(17)	(86)
Economi ac Adfywid	2,496	(127)	939	3,308
Cyllid a Chaffael	179	(102)	(6,502)	(6,425)
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	3,032	(181)	(123)	2,728
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	0	(21)	11	(10)
Pobl a Threfniadaeth	0	(41)	28	(13)
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y Cyhoedd	8	(54)	(12)	(58)
<u>Rhaglen Gydol Oes Pyrth</u>				
Porth Cymorth Cynnar	2,662	(126)	57	2,593
Porth Cynnal	(63)	(81)	90	(54)
Porth Gofal	227	(263)	(162)	(198)
	<u>2,826</u>	<u>(470)</u>	<u>(15)</u>	<u>2,341</u>
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	5,207	(401)	212	5,018
Grwp Arweiniol	2	(6)	267	263
Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd	(434)	(1)	(4,454)	(4,889)
COST GWASANAETHAU	13,432	(1,582)	(9,622)	2,228
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(14,546)	(152)	9,484	(5,214)
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau	(1,114)	(1,734)	(138)	(2,986)

NODYN A – Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf

Mae'r golofn hon yn addasu ar gyfer dibrisiant, amhariad, enillion a cholledion yn sgil ailwerthuso, enillion a cholledion gwaredu asedau, grantiau cyfalaf a gwariant cyfalaf a ariannir gyda refeniw.

NODYN B - Newid Net o ran Addasu Pensiynau

Mae'r golofn hon yn dangos yr addasiadau sy'n ofynnol i gydymffurfio â Buddiannau Gweithwyr IAS19, sef yn benodol, disodli cyfraniadau pensiwn gweithwyr a wneir gan y Cyngor fel y caniateir yn statudol gyda'r costau gwasanaeth blaenorol a'r costau gwasanaeth presennol, fel y'u cyfrifir gan yr actiwari, gyda'r llog net ar yr atebolrwydd buddiannau a ddiffiniwyd yn cael ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

NODYN C - Gwahaniaethau Eraill

Mae'r golofn hon yn cynnwys gwahaniaethau eraill rhwng symiau sydd wedi'u debydu/credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr â'r symiau sydd wedi'u talu/derbyn sydd i'w cydnabod yn statudol. Mae'r rhain yn cynnwys addasiadau i ail-alinio gwariant ac incwm yn unol â'r cod, ac addasiadau mewn perthynas â'r cronïad o Absenoldebau Cronedig.

	Addasiadau at Ddibenion Cyfalaf (Nodyn A) £'000	Newid Net o ran Addasu Pensiynau (Nodyn B) £'000	Gwahaniaethau Eraill (Nodyn C) £'000	Cyfanswm Addasiadau £'000
2024/25				
Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	149	132	18	299
Gwasanaethau Democrataidd	17	120	24	161
Economi ac Adfywid	794	193	1,176	2,163
Cyllid a Chaffael	272	223	(5,647)	(5,152)
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	(557)	252	348	43
Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	0	28	1	29
Pobl a Threfniadaeth	0	57	11	68
Polisi, Pherfformiad a Amddiffyn y Cyhoedd	8	76	15	99
<u>Rhaglen Gydol Oes Pyrth</u>				
Porth Cymorth Cynnar	2,513	170	(50)	2,633
Porth Cynnal	898	123	(406)	615
Porth Gofal	7,634	328	(4)	7,958
	11,045	621	(460)	11,206
Ysgolion a Dysgu Gydol Oes	14,091	560	622	15,273
Grwp Arweiniol	(995)	13	227	(755)
Ardollau, Premiwm Treth y Cyngor a Chronfeydd	(341)	0	(4,064)	(4,405)
COST GWASANAETHAU	24,483	2,275	(7,729)	19,029
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall	(19,348)	(252)	7,936	(11,664)
	5,135	2,023	207	7,365
Y gwahaniaeth rhwng y gwarged neu'r diffyg yn y Gronfa Gyffredinol gyda'r Cronfeydd a Glustnodwyd â'r gwarged neu'r diffyg yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwyswyr ar Ddarparu Gwasanaethau				

1.2 POLISIÂU CYFRIFYDDU

i. Egwyddorion Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Cyngor ar gyfer blwyddyn ariannol 2025/26 a'i sefyllfa ar ddiwedd blwyddyn 31 Mawrth 2026. Mae'n ofynnol i'r Cyngor baratoi Datganiad Cyfrifon blynyddol yn ôl y Cyfrifon a Rheoliadau Archwilio (Cymru) 2014, a'r Rheoliadau hynny sydd yn gofyn i'r cyfrifon gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu priodol. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys *Cod Ymarfer Cyfrifyddu Awdurdodau Lleol y Deyrnas Unedig 2025/26*, a gefnogir gan y Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

Mae'r cytundeb cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn y Datganiad Cyfrifon yn bennaf gost hanesyddol, a gymhwyswyd drwy ailbrizio categorïau penodol o asedau anghyfredol ac offerynnau ariannol.

ii. Croniadau o Incwm a Gwariant

Caiff gweithgaredd ei chyfrifyddu yn y flwyddyn y mae'n digwydd, nid pan fo taliadau ariannol yn cael eu gwneud neu eu derbyn. Yn arbennig:

- Cydnabyddir refeniw o werthu nwyddau pan fydd y Cyngor yn trosglwyddo'r risgiau a buddiannau sylweddol perchnogaeth i'r prynwr ac mae'n debygol fod buddiannau economaidd neu bosibilrwydd y gwasanaeth sydd yn gysylltiedig â'r trafodion yn llifo i'r Cyngor.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau pan gall y Cyngor fesur canran cwblhau'r trafodion yn ddibynadwy a'i bod yn debygol fod buddiannau neu wasanaeth posibl sydd yn gysylltiedig a'r weithred yn llifo i'r Cyngor.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant lle defnyddir hwy – lle mae bwlch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a'u defnyddio, cânt eu cario fel stocrestr ar y Fantolen.
- Cofnodir treuliau yng nghyswllt gwasanaethau a dderbyniwyd (gan gynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) fel gwariant pan dderbynnir gwasanaethau yn hytrach na thaliadau.
- Mae llog a dderbynnir ar fuddsoddiadau ac sydd yn daladwy ar fenthyciadau yn cael ei gyfrifyddu fel incwm a gwariant ar sail graddfa llog effeithiol ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol yn hytrach na llifiadau arian sefydlog neu a benderfynwyd gan contract.
- Lle cydnabuwyd refeniw a gwariant ond na dderbyniwyd ac na thalwyd arian parod, bydd dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen. Lle nad yw dyledion yn cael eu setlo, mae balans y dyledwyr yn cael eu cynnwys a chodir tâl ar refeniw ar gyfer yr incwm na fydd efallai yn cael ei gasglu.

Yr unig eithriad i hyn yw rhai taliadau cyson lle codir nifer y taliadau bob blwyddyn yn erbyn y cyfrifon refeniw. Mae'r polisi hwn yn cael ei gymhwyso yn gyson bob blwyddyn ac nid yw'n cael effaith sylweddol ar Gyfrifon y flwyddyn.

iii. Arian ac eitemau Cyfwerth ag Arian

Cynrychiolir arian gan arian mewn llaw ac adneuon gan sefydliadau ariannol sydd yn ad-daladwy heb gosb ar rybudd o nid mwy na 24 awr. Eitemau cyfwerth ag arian yw buddsoddiadau sydd yn aeddfedu o fewn tri mis neu lai o ddyddiad eu cael ac y medrir eu newid yn hawdd i symiau y gwyddys amdanynt o arian gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth. Dangosir arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn net o orddrafftiau banc.

iv. Eitemau Eithriedig

Pan fo eitemau o incwm a gwariant yn sylweddol, caiff eu natur a'u swm ei ddatgelu ar wahân, naill ai ar wyneb y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, yn ddibynnol ar ba mor arwyddocaol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Cyngor.

v. Addasiadau'r Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu ac Amcangyfrifon a Chamgymeriadau

Gall addasiadau'r cyfnod blaenorol ddeillio o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu gywiro camgymeriad sylweddol. Cyfrifir newidiadau mewn amcangyfrifon cyfrifyddu yn y dyfodol, h.y. yn y blynyddoedd cyfredol ac yn y dyfodol a effeithir gan y newid ac nid yw'n golygu addasiad cyfnod blaenorol.

Caiff newidiadau i bolisïau cyfrifyddu eu gwneud ond pan fo hynny'n ofynnol gan arferion cyfrifyddu priodol neu fod y newid yn darparu gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynglŷn ag effaith y trafodion, digwyddiadau ac amodau eraill parthed sefyllfa ariannol y Cyngor neu berfformiad ariannol. Lle gwneir newid, caiff ei gymhwyso yn adolygol (oni nodir fel arall) drwy gymhwyso balansau agoriadol a symiau cymharol cyn y cyfnod blaenorol fel petai'r polisi newydd wedi ei gymhwyso.

Caiff camgymeriadau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigurau cyfnod blaenorol eu hunioni yn adolygol drwy newid balansau agoriadol a symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

vi. Taliadau i Refeniw am Asedau Anghyfredol

Caiff gwasanaethau a gwasanaethau cefnogi eu debydu â'r symiau er mwyn cofnodi cost dal asedau yn ystod y flwyddyn:

- dibrisio a briodolir i'r asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol
- ailbrisio a cholledion diffygion ar asedau a ddefnyddir gan y gwasanaeth perthnasol lle nad oes enillion cronedig yn y Gronfa Ailbrisio y gellir dileu colledion yn ei erbyn

Nid yw'n ofynnol i'r Cyngor godi treth y cyngor er mwyn talu am ddibrisio, ailbrisio a cholledion neu amorteiddiadau. Fodd bynnag, mae angen gwneud darpariaeth flynyddol o'r refeniw er mwyn cyfrannu tuag at leihau benthyddiad cyfan i gyfateb i swm a amcangyfrifir ar sail ddarbodus a benderfynir gan y Cyngor yn unol â chanllawiau statudol. Caiff dibrisio, ailbrisio a cholledion neu amorteiddiadau felly eu disodli gan leiafswm y ddarpariaeth refeniw yn y Balans Cronfa Gyffredinol, drwy gymhwyso trafodion gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (a gynhwysir yn y Cronfeydd Anefnyddiadwy) yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y gwahaniaeth rhwng y ddau.

vii. Buddiannau Gweithwyr

Buddiannau sydd yn Daladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddiannau gweithwyr tymor byr yw'r buddiannau hynny sydd i gael eu setlo o fewn 12 mis i ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys y cyfryw fuddiannau megis cyflogau misol, cyflogau wythnosol, gwyliau gyda thâl a chyfnodau o salwch gyda thâl ar gyfer gweithwyr a gyflogir ar hyn o bryd ac a gydnabyddir fel treuliau i wasanaethau yn y flwyddyn y mae gweithwyr yn cynnal gwasanaeth i'r Cyngor. Gwneir cronriad ar gyfer cost teilyngdod gwyliau a gwyliau hyblyg nad yw gweithwyr wedi eu cymryd cyn diwedd y flwyddyn ac y gall gweithwyr eu cario ymlaen i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronriad hwn ar raddfeydd cyflogau wythnosol a misol sydd yn gymwys yn y flwyddyn cyfrifyddu. Mae'r cronriad hwn yn cael ei godi yn erbyn y Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau, ond yna caiff ei roi drwy'r Symudiad yn y Datganiad Cronfeydd wrth Gefn fel bo buddiannau gwyliau yn cael eu codi ar refeniw yn y flwyddyn ariannol pan fydd yr absenoldeb gwyliau yn enilledig.

Buddiannau Terfynu Swydd

Buddiannau terfynu swydd yw'r symiau sydd yn daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Cyngor i derfynu cyflogaeth gweithiwr cyn y dyddiad ymddeol arferol neu benderfyniad swyddog i dderbyn diswyddiad gwirfoddol. Codir y cyfryw symiau ar sail cronriadau i'r Gorged neu Ddiffyg ar y Darparu Gwasanaethau pan fo'r Cyngor wedi ymrwymo yn eglur i derfynu cyflogaeth swyddog, neu grŵp o swyddogion, neu wneud cynnig i annog diswyddiadau gwirfoddol.

Buddiannau Ôl Gyflogaeth

Mae gweithwyr y Cyngor yn aelodau o ddau gynllun pensiwn ar wahân:

- Y Cynllun Pensiwn Athrawon, a weinyddir gan Bensiynau Athrawon Capita ar ran Adran Addysg ar gyfer Llywodraeth San Steffan.

- Y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Sir Caerfyrddin (ac y cyfeirir ato fel Cronfa Bensiwn Dyfed).

Mae'r ddau gynllun yn darparu buddiannau pendant i aelodau (swm crynswth ar ymddeol a phensiwn), ac maent wedi eu hennill wrth weithio i'r Cyngor. Fodd bynnag, golyga trefniadau cynllun yr athrawon nad oes modd i'r Cyngor gael gwybod am atebolrwydd y buddion hyn. Felly, rhoddir cyfrif am y cynllun fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig - ni chydabyddir atebolrwydd dros daliadau at y dyfodol yn y Fantolen. Codir ar linell Addysg a Phlant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant gyda chyfraniadau'r cyflogwr yn daladwy i Gynllun Pensiynau Athrawon yn ystod y flwyddyn.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cael ei gyfrif amdano fel cynllun buddion diffiniedig:

- Asedau/rhwymedigaethau a chostau gwasanaeth Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu unedau. Y nod o dan y dull hwn yw codi treuliau ar gyfer buddion pob cyfranogwr o dan y gronfa fel y byddent yn cronni, gan ystyried cynnydd mewn digolledu a fformiwla dyrannu buddion y gronfa yn y dyfodol. Felly mae'r cyfanswm pensiwn y mae pob cyfranogwr yn disgwyl ei hawlio adeg ymddeol wedi'i rannu'n unedau, pob un wedi'i chysylltu â blwyddyn o wasanaeth wedi'i chredydu yn y gorffennol neu'r dyfodol.
- Yr ymrwymiad budd yw cyfanswm gwerth presennol buddion unigolion y gellir eu priodoli at ddibenion prisio ar y dyddiad mesur, a'r gost gwasanaeth yw cyfanswm gwerth presennol buddion yr unigolion y gellir eu priodoli i wasanaeth yn ystod y flwyddyn.
- Caiff rhwymedigaethau eu disgowntio hyd at eu gwerth yn ôl prisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ddisgowntio o 6.2%.
- Mae asedau Cronfa Bensiwn Dyfed y gellir eu priodoli i'r Cyngor wedi'u cynnwys yn y fantolen yn ôl eu gwerth teg:
 - gwarantau a ddyfynnir - pris bidio cyfredol
 - gwarantau heb eu dyfynnu - amcangyfrif proffesiynol
 - gwarantau cyfun - pris bidio cyfredol
 - eiddo - gwerth y farchnad
- Caiff y newid yng nghost pensiynau net ei ddadansoddi yn ôl y cydrannau canlynol:
- Cost y gwasanaeth gan gynnwys:
 - cost gyfredol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau o ganlyniad i'r blynnyddoedd o wasanaeth a enillwyd y flwyddyn hon - wedi'i dyrannu yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant i wasanaethau y bu'r gweithwyr yn gweithio iddynt
 - cost flaenorol y gwasanaeth - y cynnydd yn y rhwymedigaethau sy'n codi o benderfyniadau'r flwyddyn gyfredol y mae eu heffaith yn cyfeirio at flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynnyddoedd blaenorol - wedi'i debydu i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant fel rhan o'r Gwasanaeth Cyllid
- Ailfesuriadau gan gynnwys:
 - yr enillion disgwyliedig ar asedau - ac eithrio symiau wedi'u cynnwys yn y llog net ar y rhwymedigaeth budd diffiniedig net (ased) - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall
 - enillion a cholledion actiwaraidd - newidiadau yn y rhwymedigaeth pensiynau net sy'n codi oherwydd nid yw pethau wedi digwydd yn unol â'r rhagdybiaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd bod

yr actiwariaid wedi diweddarau eu rhagdybiaethau - wedi'u debydu i'r Gronfa Bensiwn Wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Cynhwysfawr Arall

- cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Dyfed - arian a dalwyd fel cyfraniadau'r cyflogwr at y gronfa bensiwn i setlo rhwymedigaethau; ni chyfrifir y rhain fel treuliau.

Yng nghyswllt buddiannau ymddeoliad, mae darpariaethau statudol yn ei gwneud hi'n ofynnol i godi ar Falans y Gronfa Gyffredinol y symiau sydd yn daladwy gan y Cyngor i'r gronfa bensiwn neu yn uniongyrchol i bensiynwyr yn ystod y flwyddyn, nid y maint yr amcangyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn, mae hyn yn golygu bod dyraniadau i'r Gronfa Bensiwn ac ohoni er mwyn symud y debydau a'r credydau tybiannol ar gyfer buddiannau ymddeoliad a rhoi yn eu lle ddebydau ar gyfer yr arian a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac unrhyw gyfryw symiau taladwy ond nas talwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r balans sydd yn deillio ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn felly yn mesur effaith y Gronfa Gyffredinol o'r gofyniad i gyfrif am fuddiannau ymddeoliad ar sail llif arian yn hytrach na buddiannau a enillir gan weithwyr.

Buddion Dewisol

Mae gan y Cyngor bwerau cyfyngedig i roi buddion ymddeoliad dewisol os yw staff yn ymddeol yn gynnar. Caiff pob rhwymedigaeth y tybir ei bod yn codi o ganlyniad i ddyfarniad a roddir i unrhyw aelod staff (gan gynnwys athrawon) ei gronni yn ystod y flwyddyn y penderfynwyd rhoi'r dyfarniad a rhoddir cyfrif amdano gan ddefnyddio'r un polisïau ag a ddefnyddir o ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol.

viii. Digwyddiadau Ar Ôl Dyddiad y Fantolen

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, ffafriol ac anffafriol, sydd yn digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan fydd y Datganiad Cyfrifon yn cael ei awdurdodi i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sydd yn rhoi tystiolaeth o amodau a oedd yn bresennol ar ddiwedd y cyfnod adrodd – addasir y Datganiad Cyfrifon er mwyn adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau.
- y rhai hynny sydd yn ddangosol o amodau a oedd yn deillio ar ôl y cyfnod adrodd - nid yw'r Datganiad Cyfrifon yn cael ei addasu i adlewyrchu'r cyfryw ddigwyddiadau, ond lle byddai gan gategori o ddigwyddiadau effaith sylweddol, datgelir yn y nodiadau natur y digwyddiadau a'u heffaith ariannol amcangyfrifiedig.

Nid yw digwyddiadau sydd yn digwydd ar ôl dyddiad yr awdurdodi ar gyfer cyhoeddi yn cael ei adlewyrchu yn y Datganiad Cyfrifon.

ix. Mesur Gwerth Teg

Mae'r Cyngor yn mesur rhai o'i asedau anariannol megis asedau dros ben ac eiddo buddsoddi yn unol â'u gwerth teg ar bob dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei sicrhau wrth werthu ased mewn trafodiad cyson rhwng cyfranogwyr y farchnad ar y dyddiad mesur. Mae'r mesur gwerth teg yn cymryd bod y trafodiad i werthu'r ased yn cael ei gynnal naill ai:

- yn y brif farchnad ar gyfer yr ased
- yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad fwyaf fanteisiol i'r ased (defnydd uchaf a gorau)

Mae'r Cyngor yn defnyddio technegau prisio sy'n briodol ar gyfer yr amgylchiadau ac y mae data digonol ar gael ar eu cyfer, gan fanteisio i'r eithaf ar y defnydd o fewnbynnau sylwadwy perthnasol, a lleihau'r defnydd o fewnbynnau ansylwadwy gymaint ag y bo modd.

Caiff mewnbynnau i'r technegau prisio mewn perthynas ag asedau neu rwymedigaethau y mesurir neu y datgelir gwerth teg yn y cyfrifon, eu categorïddio o fewn yr hierarchaeth gwerth teg, fel a ganlyn:

- Lefel 1 – prisiau a ddyfynnwyd (heb eu haddasu) mewn marchnadoedd gweithredol ar gyfer asedau neu rwymedigaethau yr un fath y mae modd i'r Cyngor fanteisio arnynt ar y dyddiad mesur
- Lefel 2 – mewnbynnau ac eithrio prisiau a ddyfynnwyd sy'n cael eu cynnwys yn Lefel 1, y maent yn sylwadwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth, naill ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol
- Lefel 3 – mewnbynnau ansylwadwy ar gyfer yr ased neu'r rhwymedigaeth

x. Offerynnau Ariannol

Rhwymedigaethau Ariannol

Caiff rhwymedigaethau ariannol eu cydnabod yn y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy i gychwyn yn ôl eu gwerth teg a'u cario yn ôl eu cost amorteiddiedig. Bydd y ffioedd blynyddol ar y llinell Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi ar gyfer llog sydd yn daladwy yn seiliedig ar faint fydd gwerth y rhwymedigaeth, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. Y raddfa llog effeithiol yw'r raddfa sydd yn disgowntio taliadau arian parod amcangyfrifedig yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cafodd ei gydnabod yn wreiddiol.

Ar gyfer y mwyafrif o fenthyciadau sydd gan y Cyngor, golyga hyn mai'r prifswm sy'n ddyledus ac sydd yn daladwy (a'r llog cronnus) a'r llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yw'r swm sydd yn daladwy am y flwyddyn yn unol â'r cytundeb benthg.

Caiff unrhyw enillion neu ddyledion sy'n deillio o dalu benthyciadau yn ôl yn gynnar eu credydu neu'u debydu i'r Gwariant ac Incwm Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm yn y flwyddyn y caiff y benthyciad ei dalu neu'i ailbrynu. Fodd bynnag, mewn achosion lle ailbrynir benthyciadau fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciadau, sy'n golygu diwygio neu gyfnewid yr offerynnau cyfredol, caiff y premiwm neu'r disgownt naill ai ei dynnu allan o gost amorteiddiedig y benthyciad newydd neu ddiwygiedig neu ei ychwanegu ati. Caiff y gostyngiad i'r Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm ei estyn dros oes y benthyciad drwy addasu'r gyfradd llog sydd ar waith.

Mewn achosion lle y codir premiymau neu ostyngiadau yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant, mae rheoliadau'n caniatáu i'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol gael ei ledu dros y blynyddoedd sydd i ddod. Pan geir premiymau neu ostyngiadau sy'n cwrdd yn ffurfiol ag ymarfer ailstrwythuro dyled, fe'u cyfrifir fel addasiad i'r swm sydd i'w gario o'r benthyciad neu fenthyciadau amnewid. Os nad ydyn nhw'n cwrdd â'r telerau hyn, cânt eu gwasgaru dros y cyfnod hiraf sy'n weddill ar y benthyciad amnewid, neu gyfnod y benthyciad amnewid (premiymau) neu'r cyfnod sydd dros ben ar y benthyciad a amnewidiwyd hyd at uchafswm o ddeng mlynedd (gostyngiadau). Rheolir y camau i gysoni'r symiau a godwyd ar y Datganiad Cynhwysfawr Gwariant ac Incwm â'r ffioedd net sy'n ofynnol yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol drwy drosglwyddo arian i'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol neu ohono yn y Datganiad o Symudiadau ar Gronfeydd Wrth Gefn.

Mae'r modd y caiff gwerth teg ei gyfrif yn seiliedig ar y gyfradd fenthycia gymeradwy newydd ar gyfer yr union offeryn ariannol oddi wrth fenthycwyr tebyg. Delwyd yn yr un modd ag asedau ac unrhyw rwymedigaethau.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol yn seiliedig ar ddull dosbarthu a mesur sy'n adlewyrchu'r model busnes ar gyfer dal yr asedau ariannol a'u nodweddion llif arian. Mae tri phrif ddosbarth o asedau ariannol sy'n cael eu mesur:

- Cost wedi'i hamorteiddio
- Gwerth teg drwy elw neu golled; a
- Gwerth teg drwy incwm cynhwysfawr arall

Model busnes y Cyngor yw cynnal buddsoddiadau i gasglu llifau arian parod cytundebol. Felly dosberthir asedau ariannol fel cost wedi'i hamorteiddio, ac eithrio'r rhai nad yw eu taliadau cytundebol yn talu prif swm a llog yn unig (h.y. lle nad yw'r llifau arian parod ar ffurf offeryn dyled sylfaenol).

Asedau Ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio

Caiff asedau ariannol wedi'u mesur ar gost wedi'i hamorteiddio eu cydnabod ar y Fantolen pan fo'r Cyngor yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol a mesurir hwy yn ôl gwerth teg. Mesurir hwy wedyn yn ôl eu cost amorteiddiedig. Seilir credydau blynyddol i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant am y llog sydd yn dderbyniadwy ar faint fydd gwerth yr ased, wedi ei luosogi â chyfradd y llog ar y pryd ar gyfer yr offeryn dan sylw. O ran mwyafrif yr offerynnau ariannol a ddelir gan y Cyngor, golyga hyn taw'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prifswm sy'n weddill ac sydd i'w dderbyn (a llog cronedig), a'r llog a delir i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant yw'r swm a dderbynnir ar gyfer y flwyddyn yn y cytundeb benthyca.

Mae'r Cyngor yn cydnabod colledion credyd disgwylidig ar ei asedau ariannol a ddelir ar gost wedi'i hamorteiddio. Mewn achosion lle nodir asedau fel rhai diffygiol yng ngoleuni sefyllfa sy'n codi o ddigwyddiad yn y gorffennol lle na chaiff taliadau eu gwneud o dan y contract, caiff yr ased ei ddibrisio a chodir taliad yn erbyn y llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Caiff unrhyw enillion a cholledion yn sgil gwaredu'r ased eu credydu neu eu debydu i'r llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xi. Grantiau a Chyfraniadau'r Llywodraeth

Os telir drwy gyfrif, drwy randaliadau, neu ar ffurf ôl-daliadau, cydnabyddir grantiau'r llywodraeth a chyfraniadau trydydd parti (gan gynnwys rhoddion) fel dyladwy i'r Cyngor pan fo sicrwydd rhesymol bod:

- y Cyngor yn cydymffurfio a'r amodau sydd ynghlwm i'r taliadau, a'r
- grantiau neu'r cyfraniadau yn cael eu derbyn.

Ni chaiff symiau a gydnabyddir fel rhai sydd yn daladwy i'r Cyngor eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant hyd y bodlonir amodau sydd ynghlwm wrth y grant neu'r cyfraniad. Amodau yw'r gofynion sydd yn nodi y bydd buddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth posibl a ymgorfforir yn yr ased a geir drwy ddefnyddio grant neu gyfraniad, i fod er lles y derbynnydd fel y nodir, neu fuddiannau economaidd yn y dyfodol neu wasanaeth bosibl i'w ddychwelyd i'r sawl sydd yn ei drosglwyddo.

Caiff arian a roddir ymlaen llaw ar ffurf grantiau a chyfraniadau a nas bodlonwyd yr amodau, eu cario yn y Fantolen fel credydwy. Pan fodlonir amodau, credydir y grant neu'r cyfraniad i'r llinell gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw a

briodolir) neu Drethiant ac Incwm Grant heb fod yn benodol (grantiau refeniw heb eu clustnodi a phob grant cyfalaf) yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant.

Lle credydir grantiau cyfalaf i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant, maent yn cael eu rifyrsio o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Lle bo grant heb ei ddefnyddio eto i gyllido gwariant cyfalaf, caiff ei roi yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwyso. Lle cafodd ei gymhwyso rhoddir yn y Cyfrif Addasiadau Cyfalaf. Caiff symiau yn y gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu cymhwyso eu trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf unwaith y cymhwyswyd hwy i gyllido gwariant cyfalaf.

xii. Asedau Treftadaeth

Mae'r Cyngor yn dal Asedau Treftadaeth yn bennaf i warchod eitemau oedd yn gyffredin yn yr ardal neu'n unigryw iddi, neu sy'n perthyn i ddigwyddiad hanesyddol arwyddocaol, neu berson sydd â chysylltiadau lleol. Fe'u cedwir mewn lleoliadau amrywiol ar draws y sir, ond mae'r rhan fwyaf i'w gweld ym mhrif Amgueddfa'r Coliseum yn Aberystwyth. Fe'u cedwir fel arfer yn unol â pholisïau cyfrifyddu Eiddo, Peiriannau ac Offer y Cyngor, ond caiff rhai rheolau eu llacio mewn perthynas ag asedau penodol am y rhesymau a ddisgrifir isod.

Gwaith Celf

Mae gan y Cyngor tua 190 o ddarnau o waith gelf cyfoes a hanesyddol, sydd wedi'u gwasgaru ar draws amgueddfeydd, swyddfeydd y cyngor a chanolfannau hamdden yng Ngheredigion. Nid yw'r rhan fwyaf ohonynt o unrhyw werth sylweddol, ac maent ymhell islaw'r gwerth de minimis o £10,000 fyddai'n eu gwneud yn gymwys i'w cynnwys ar gofrestr asedau'r Cyngor. Fodd bynnag, dynodwyd pedwar yn benodol fel rhai uwchlaw'r gwerth hwn gan Brisiwr Allanol â'r cymwysterau priodol ac maent wedi'u cynnwys yn y Fantolen ers 2011. Cawsant eu hailbrisio at ddibenion yswiriant ar werth y farchnad yn 2023 ac nid yw cyflwr yr eitemau wedi newid ers y prisiad hwn. Tybir bod gan y rhain oes amhenodol ac felly ystyrir na fyddai dibrisiant yn briodol.

Regalia Dinesig

Mae gan y Cyngor bedair cadwyn swyddogol ar gyfer swyddi'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'u cymheiriaid. Dim ond Cadwyn y Cadeirydd a ystyrir fel un sy'n werth mwy na'r lefel de minimis, yn seiliedig ar werth marchnad y metelau a ddefnyddiwyd i'w chreu. Felly mae wedi'i phrisio ac wedi'i chynnwys yn y Fantolen am y swm hwnnw. Ni fydd unrhyw dibrisiant am fod ganddi oes amhenodol, ond bydd yn cael ei hail-brisio o bryd i'w gilydd, yn seiliedig ar bris marchnad y metelau gwerthfawr.

Safleoedd ac Adeiladau Hanesyddol

Mae'r Cyngor yn berchen ar nifer o safleoedd ac adeiladau hanesyddol ar draws Ceredigion ac yn gyfrifol am eu cadw a'u harddangos, gan gynnwys dau gastell. Am nad oes unrhyw ffordd ddibynadwy o brisio eitemau o'r fath, oherwydd diffyg marchnad gyfoes, maent yn cael eu cynnwys yn y fantolen fel cost hanesyddol.

Arddangosion Amrywiol

Mae prif amgueddfa'r Cyngor yn Y Coliseum, Aberystwyth yn arddangos nifer fawr o eitemau. Fodd bynnag, oherwydd bod yr amcangyfrif o werth pob eitem unigol yn isel, ac oherwydd prinder marchnad gyfoes ar gyfer nifer o'r eitemau, mae'r Cyngor o'r farn y byddai costau prisio'r rhain yn uwch o lawer na gwerth proses o'r fath i ddefnyddwyr y cyfrifon, ac felly ni chynhaliwyd ymarfer o'r fath.

Yn ogystal, ceir 13 o eitemau mawr a/neu werthfawr yn yr amgueddfa, sydd wedi'u prisio at ddibenion yswiriant. Er bod y gwerthoedd unigol yn is na'r lefel de minimis o £10,000, mae cyfanswm eu gwerth yn sylweddol, felly maent wedi'u hychwanegu at y gofrestr a'r fantolen fel un eitem. Byddant yn cael eu trin yn yr un modd â'r gwaith celf

ac ni fyddant yn cael eu dibrisio. Bydd unrhyw bryniant newydd sylweddol gan y Cyngor yn cael ei ychwanegu yn ôl cost, nes cynhelir y prisiad nesaf.

Asedau Treftadaeth Cyffredinol

Os bydd unrhyw dystiolaeth o amhariad, yna bydd y symiau i'w cario ar y fantolen yn cael eu hadolygu, er y disgwylir y bydd achosion o'r fath yn brin. Bydd unrhyw amhariad o'r fath yn cael ei drin mewn modd tebyg i amhariad asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer. Os bydd unrhyw eitemau'n cael eu gwaredu, bydd angen cyfrif amdanynt yn yr un modd ag Eiddo, Peiriannau ac Offer, ond bydd yr enillion am eitemau a waredwyd yn cael eu nodi ar wahân yn y nodiadau. Ni chafwyd gwared ar unrhyw eitemau yn y cyfnod dan ystyriaeth ar gyfer y set hon o gyfrifon, ac ni ddisgwylir y bydd hynny'n beth cyffredin am fod y casgliad yn un gweddol sefydlog ei natur.

xiii. Asedau Anniriaethol

Mae'r rhain yn asedau a nodir ar wahân nad oes ganddynt elfen gorfforol ond eu bod yn parhau i ddarparu budd economaidd i'r Cyngor. Yn gyffredinol caiff y gwariant ar yr asedau yma eu nodi yn erbyn y gwasanaeth perthnasol o ran incwm cynhwysfawr a'r Datganiad Gwariant o fewn y flwyddyn y gwariwyd yr arian. Fodd bynnag os bydd y buddion yn fwy na blwyddyn, er enghraifft trwydded meddalwedd am gyfnod mwy na hynny mae'n bosib y caiff ei gyfalafu ar gost a'i amorteiddio dros gyfnod sy'n gyson â'r defnydd o wneir ohono o ran budd economaidd.

xiv. Stocrestrau

Caiff stocrestrau eu cynnwys yn y Fantolen yn ôl yr isaf o'r gost a'r gwerth sylweddoladwy net.

xv. Eiddo Buddsoddi

Eiddo buddsoddi yw'r eiddo hynny a ddefnyddir yn unig i gael rhenti a/neu adbrisio cyfalaf. Nid yw'r diffiniad yn gywir os defnyddir yr eiddo mewn unrhyw ffordd i hwyluso cyflwyno gwasanaethau neu gynhyrchu nwyddau neu os cedwir ef ar gyfer ei werthu.

Caiff eiddo cyfalaf eu mesur yn gyntaf ar gost ac wedi hynny ar werth teg, yn seiliedig ar y swm y byddai ased yn cael ei gyfnewid rhwng partïon gwybodus. Ni ddibrisir eiddo ond ail-brisir hwy yn flynyddol yn unol ag amodau'r farchnad ar ddiwedd y flwyddyn. Caiff enillion a cholledion adbrisio eu rhoi yn llinell Cyllido a Buddsoddi Incwm a Gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant. Mae'r un peth yn wir am enillion a cholledion wrth werthu.

Caiff rhenti a dderbynnir yng nghyswllt eiddo buddsoddi eu credydu i'r llinell Incwm Cyllido a Buddsoddi a bydd enilliad i'r Balans Cronfa Gyffredinol. Fodd bynnag, ni chaniateir enillion a cholledion adbrisio a gwaredu drwy drefniadau statudol i gael effaith ar y Balans Cronfa Gyffredinol. Caiff yr enillion a'r colledion felly eu rifyrsio allan o'r Balans Cronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn a'i bostio i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf a (ar gyfer unrhyw werthiant mwy na £10,000) y Gronfa Derbynebion Cyfalaf.

xvi. Gweithrediadau a Reolir ar y Cyd ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Gweithrediadau a reolir ar y cyd yw gweithgareddau y mae'r Cyngor yn ymgymryd â nhw mewn cydweithrediad â mentwyr eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor yn cydnabod ar ei Fantolen yr asedau y mae'n eu rheoli a'r rhwymedigaethau sy'n codi ac mae'n debydu ac yn credydu'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant gyda'r gwariant sy'n codi a chyfran yr incwm y mae'n ei ennill o weithgareddau'r gweithrediad.

Mae asedau a reolir ar y cyd yn eitemau o beiriannau, eiddo neu offer sy'n cael eu rheoli ar y cyd gan y Cyngor a mentwyr eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i

sicrhau buddion i'r mentrwyr. Nid yw'r fenter ar y cyd yn cynnwys sefydlu endid ar wahân. Mae'r Cyngor dim ond yn rhoi cyfrif am ei gyfran ei hun o'r asedau a reolir ar y cyd, y rhwymedigaethau a'r treuliau sy'n codi ar ei ran ei hun neu ar y cyd ag eraill mewn perthynas â'i fudd yn y fenter ar y cyd, a'r incwm y mae'n ei ennill yn y fenter.

xvii. Prydlesau

Y Cyngor fel Deiliad Prydles

Yn dilyn mabwysiadu gorfodol Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 16 o 1 Ebrill 2024, mae'r awdurdod yn dosbarthu contractau fel lesioedd yn seiliedig ar eu sylwedd. Caiff contractau a rhannau o gontractau, gan gynnwys y rhai a ddisgrifir fel contractau ar gyfer gwasanaethau, eu dadansoddi i bennu a ydynt yn cyfleu'r hawl i reoli'r ddefnydd o ased penodol – hynny yw, hawliau i gael bron pob budd economaidd neu botensial y gwasanaeth o'r ased hwnnw, ac i gyfarwyddo ei ddefnydd. Mae'r Cod yn ehangu cwmipas Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 16 – Lesioedd i gynnwys trefniadau heb unrhyw dâl, rhai hedyn pupur neu rai sydd â thâl enwol.

Mesur cychwynnol

Mae lesioedd yn cael eu cydnabod fel asedau hawl i ddefnyddio gyda rhwymedigaeth gyfatebol o'r dyddiad y mae'r ased wedi'i rentu ar gael i'w ddefnyddio (neu ddyddiad y trosglwyddiad i Safon 16 o'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, os yw hynny'n hwyrach). Mae'r Cyngor wedi dewis peidio â chofnodi lesioedd ar gyfer asedau o werth isel (sy'n costio llai na £10,000), lesioedd tymor byr h.y. lesioedd presennol sy'n dod i ben ar neu cyn 31 Mawrth 2025, a lesioedd newydd sy'n para llai na 12 mis. Mae'r awdurdod yn cydnabod rhwymedigaethau les yn gychwynnol yn seiliedig ar werth presennol y taliadau les, gan eu disgowntio drwy gymhwyso cyfradd fenthycy gynyddrannol yr awdurdod, gan na ellir pennu'r gyfradd llog ymhlyg yn y les fel arfer. Ar gyfer yr asedau hynny a ddosbarthwyd yn flaenorol fel prydlesi gweithredol ond a gaiff eu trin bellach fel asedau hawl-i-ddefnyddio o dan IFRS16 o 1 Ebrill 2024, roedd cyfartaledd pwysol y cyfraddau benthycy cynyddrannol a ddefnyddiwyd i ddisgowntio'r rhwymedigaethau cysylltiedig ar y dyddiad hwnnw yn 5.71%.

Fel arfer, oes yr ased yw cyfnod y les (neu'r cyfnod les sy'n weddill ar 1 Ebrill 2024 ar gyfer lesioedd sy'n bodoli eisoes ar y dyddiad hwnnw). Ar gyfer lesioedd sy'n dal i gael eu hail-negodi ar adeg yr asesiad, rhagdybir estyniad o ddeg mlynedd oni bai bod gwybodaeth well ar gael. Ar gyfer lesioedd hedyn pupur, caiff yr ased ei fesur ar sail gwerth teg, er y caiff unrhyw breimiwm a dalwyd ei ystyried yn brocsi resymol dros hynny.

Mesur dilynol

Yn dilyn hynny, caiff yr ased hawl i ddefnyddio ei ailfesur gan ddefnyddio'r model gwerth teg pan fo newid mewn rhent neu amgylchiadau perthnasol eraill. Mae'r awdurdod o'r farn bod y model cost yn brocsi resymol, ac eithrio ar gyfer lesioedd hedyn pupur a lesioedd am ddim eraill, lle y gall fod angen ailbrisiu gan ddefnyddio prisiau'r farchnad neu renti ar gyfer tir ac eiddo cyfatebol os ystyrir ei fod yn briodol.

Caiff yr ased hawl i ddefnyddio ei ddibrisio gan ddefnyddio dull dibrisiad llinol dros y cyfnod byrraf o'r tymor les sy'n weddill ac oes ddefnyddiol yr ased sylfaenol ar y dyddiad y cafodd ei fabwysiadu.

Gwariant les

Mae'r gwariant yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn cynnwys llog, dibrisiad llinol, unrhyw amhariadau ar asedau a newidiadau mewn taliadau les amrywiol nad ydynt wedi'u cynnwys wrth fesur y rhwymedigaeth yn ystod y cyfnod y digwyddodd y digwyddiad sbarduno. Caiff taliadau les eu debydu yn erbyn yr rhwymedigaeth. Caiff

rhenti ar gyfer lesoedd yn gysylltiedig ag eitemau o werth isel neu am gyfnod sy'n llai na 12 mis eu cydnabod fel gwariant.

Nid yw dibrisiadau nac amhariadau yn daliadau sy'n cael eu codi yn erbyn y dreth gyngor, gan fod costau asedau anghyfredol wedi'u cwmpasu'n llawn gan drefniadau cyllido cyfalaf ar wahân. Caiff symiau eu trosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn.

Y Cyngor fel Prydlesydd

Prydlesau Cyllid

Pan fydd y Cyngor yn rhoi prydles gyllid dros eiddo neu beiriant neu offer, mae'r ased perthnasol yn cael ei symud o'r Fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles, bydd swm yr ased i'w gario yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu yn y llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Mae enillion, sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Cyngor yn y brydles, yn cael eu credydu hefyd i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion a wneir o waredu (h.y. eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu), gan gael eu cydweddu ag ased prydles (dyledwr tymor hir) yn y Fantolen. Mae rhenti prydlesau sy'n dderbyniadwy yn cael eu dosrannu rhwng:

- tâl am gaffael diddordeb yn yr eiddo – wedi'i gymhwyso i ddibrisio'r dyledwr prydles (ynghyd ag unrhyw breimiymau a ddaw i law), a
- incwm cyllid (i'w gredydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr).

Ni chaniateir gan y statud i'r enillion a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr wrth waredu, gynyddu Balans y Gronfa Gyffredinol ac mae'n ofynnol iddynt gael eu trin fel derbyniad cyfalaf. Lle mae premiwm wedi cael ei dderbyn, caiff hwn ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y swm sy'n ddyledus mewn perthynas â'r ased prydles yn cael ei setlo drwy dalu rhenti yn y blynnyddoedd ariannol yn y dyfodol, mae hwn yn cael ei drosglwyddo o Falans y Gronfa Gyffredinol i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan fydd y rhenti yn cael eu derbyn yn y dyfodol, bydd yr elfen ar gyfer y derbyniad cyfalaf ar gyfer cael gwared ar yr ased yn cael ei ddefnyddio i ddibrisio'r dyledwr prydles. Ar y pwynt hwn, mae'r derbyniadau cyfalaf gohiriedig yn cael eu trosglwyddo i Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar dreth y cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo, felly, i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf (sy'n cynnwys y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio) o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

Prydlesau Gweithredol

Pan fydd y Cyngor yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu beiriant neu offer, bydd yr ased yn cael ei gadw yn y Fantolen. Mae incwm rhent yn cael ei gredydu i'r llinell Gwariant Gweithredu Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Caiff credydau eu gwneud ar linell syth dros oes y brydles, hyd yn oed os nad yw hyn yn cydfynd â'r patrwm o daliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol am drafod a threfnu'r brydles at faint fydd gwerth yr ased perthnasol a'i godi fel traul dros gyfnod y brydles ar yr un sail ag incwm rhent. Pan fo cyfnod y les yn amhenodol, neu heb ei nodi, tybir mai 125 mlynedd fydd y cyfnod at ddibenion y Datganiad o Gyfrifon.

xviii. Contractau Hirdymor

Caiff symiau sy'n ddyledus o dan gontractau hirdymor eu codi ar refeniw pan ddônt yn daladwy o dan delerau'r contract.

xix. Darpariaeth Isafswm Refeniw

Mae Polisi Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP) y Cyngor yn dilyn egwyddorion y canllawiau a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru dan adran 21(A) Deddf Llywodraeth Leol 2003 trwy ddefnyddio un o'r dewisiadau a amlinellwyd yn y canllawiau.

Mae prif gyfran yr MRP yn parhau i fod yn gysylltiedig gyda'r rhwymedigaeth dyled hanesyddol a oedd yn bodoli cyn 2008 neu ar ôl 2008, lle y mae'n ymwneud â Benthycia â Chymorth a ariannir gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Darparir ar gyfer y rhwymedigaeth MRP ar Ofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor sy'n ymwneud gyda dyled cyn 2008 a Benthycia â Chymorth ar ôl 2008 a ariannwyd trwy system Grant Cynnal Refeniw (RSG) gan ddefnyddio Opsiwn 3 (Dull Oes Asedau) o ganllawiau Llywodraeth Cynulliad Cymru 2018 a gweithredu'r Dull Blwydd-dal gyda chyfradd llog o 4.2% (cyfradd fenthycia gyfartalog y benthyciadau sy'n ddyledus ar 01/04/21) dros gyfnod o 44 mlynedd yn dechrau ar Ebrill y 1af 2021. Mae'r cyfnod yn cynnwys y cyfnod o 50 mlynedd a ddewiswyd i gyd-fynd ag oesau cyfartalog Asedau'r Cyngor nad ydynt wedi'u hariannu'n benodol gan Fenthycia Digymorth ar ôl Ebrill y 1af 2008, wedi tynnu'r chwe blynedd a ddaeth i ben ers iddo gael ei weithredu'n wreiddiol ar Ebrill y 1af 2015. Gan fod Benthycia newydd pellach â Chymorth yn cael ei ddefnyddio yn y Rhaglen Gyfalaf, darperir hefyd ar gyfer rhwymedigaeth yr MRP ar bob cyfran newydd o fenthycia o'r fath gan ddefnyddio Opsiwn 3 o ganllawiau 2018 a gweithredu'r Dull Blwydd-dal. Darperir ar gyfer gwariant a ariannwyd gan Fenthycia Darbodus Digymorth gan ddefnyddio Opsiwn 3 (Dull Oes Asedau) o ganllawiau 2018 a gweithredu'r Dull Blwydd-dal gyda chyfradd llog o 3.68% (cyfartaledd pwysedig cyfradd llog y benthycia dan sylw) dros gyfnod o 38 mlynedd (cyfartaledd pwysedig oes sy'n weddill ar gyfer yr asedau perthnasol) yn dechrau ar Ebrill y 1af 2021. Gan fod Benthycia Darbodus Digymorth pellach yn cael ei ddefnyddio yn y Rhaglen Gyfalaf, bydd rhwymedigaeth yr MRP a adlewyrchir yn y Gofyniad Ariannu Cyfalaf hefyd yn cael ei chodi dros gyfnod sy'n gymesur â'r amcangyfrif o fywyd defnyddiol cyfartalog asedau gan ddefnyddio Opsiwn 3 a'r Dull Blwydd-dal.

Pennir y cyfnodau oes amcangyfrifedig yn unol â Chod Ymarfer Cyfrifo Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig. Cyn belled nad yw'r gwariant yn ymwneud â chreu ased, a'i fod o fath sy'n amodol ar gyfnodau oes amcangyfrifedig a gyfeirir atynt yn y cyfarwyddyd, bydd y Cyngor yn mabwysiadu'r cyfnodau hyn yn gyffredinol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i bennu cyfnodau oes buddiol a Darpariaeth Isafswm Refeniw darbodus mewn amgylchiadau eithriadol pan na fyddai argymhellion y cyfarwyddyd yn briodol.

Pan fo ased yn cael ei adeiladu, mae'r Cyngor yn cadw'r hawl i beidio â gwneud isafswm tâl darpariaeth refeniw tan y flwyddyn ariannol ar ôl y flwyddyn y mae'r gwariant cyfalaf yn cael ei wneud, ac yn achos ased newydd tan ddechrau ei ddefnyddio.

Mae'r Cyngor yn parhau â'r egwyddor o beidio â chodi Darpariaeth Isafswm Refeniw ar unrhyw fenthyciad (darbodus) digymorth dros dro. Ar hyn o bryd, dim ond cyllid ar gyfer Gwelliannau Tai ac Eiddo Gwag sydd i'w ad-dalu i Lywodraeth Cymru, sy'n cael ei drin yn y fath ffordd.

Gan nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf y Cyngor yn gallu cael eu perthnasu i asedau unigol, asesir oesau asedau ar sail sy'n adlewyrchu'r cyfnod buddiol y rhagwelir y bydd

yn deillio o'r gwariant. Hefyd, pa bynnag fath o wariant sydd dan sylw, caiff ei grwpio gyda'i gilydd mewn modd sy'n adlewyrchu prif elfen y gwariant a chaiff ei wahanu dim ond mewn achosion lle mae dwy brif elfen neu fwy ag oesau buddiol economaidd sy'n sylweddol wahanol.

Yn ôl y Cod, mae'r asedau a ddelir o dan gynlluniau Menter Cyllid Preifat a phrydlesau cyllid yn amodol ar y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn yr un modd ag asedau a gafwyd gan ddefnyddio ffurfiau eraill o fenthycia. O dan reoliadau a chanllawiau statudol, gall y taliadau hyn gyfateb i ad-dalu'r rhwymedigaeth. Cafodd y cynnydd yn y Ddarpariaeth Isafswm Refeniw yn sgil ychwanegu asedau'r prydlesau cyllid, felly, eu talu ar yr un gyfradd â dibrisiant y rhwymedigaeth gyfatebol ar y fantolen fel na fydd effaith gyffredinol ar Falansau Cronfa Gyffredinol y Cyngor. Yn 2017/18 torrwyd cysylltiad â'r Ddarpariaeth Isafswm Refeniw oedd yn ddyledus ar gyfer asedau Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, a oedd, yn hanesyddol, wedi'u trin yn debyg i asedau prydlesu cyllid ac yn lle hynny bydd yn cael ei ddibrisio dros weddill oes adeiladau Ysgol Gyfun Penweddig ar sail blwydd-dal yn lle hynny.

xx. Gwasanaethau Cymorth a Gorbenion

Mae'r Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn cael ei baratoi fesul Gwasanaeth, yn unol ag adroddiadau'r Cyngor yn ystod y flwyddyn. Fel y cyfryw, nid yw'r costau a ailgudir am wasanaethau cymorth a gorbenion yn cael eu cynnwys yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

xxi. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae asedau y mae iddynt sylwedd ffisegol ac a gedwir i'w defnyddio i gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, neu at ddibenion gweinyddol ac y disgwylir iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol, yn cael eu hystyried fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Mae Ysgolion Gwirfoddol a Reolir yn cael eu cynnwys ar y Fantolen, tra bod Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr yn cael eu heithrio.

Os bydd gan unrhyw ran sylweddol o adeilad hyd oes sy'n sylweddol fyrrach na'r prif strwythur, a bod gwerth y rhan honno'n fwy na £10,000, yna fe'i hystyrir fel cydran i'w nodi ar wahân ar gofrestr asedau'r Cyngor. Caiff unrhyw gydrannau o'r fath a nodir o fewn y gwariant cyfalaf newydd eu prisio ar wahân pan gânt eu hychwanegu at y gofrestr asedau i ddechrau (neu pan gaiff yr ased ei drosglwyddo o Asedau sy'n cael eu Hadeiladu gydag adeiladau newydd).

Cydnabyddiaeth – Caiff gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer ei gyfalafu ar sail croniadau, â'i fod yn bosib y bydd y buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth sy'n gysylltiedig â nhw yn llifo i'r Cyngord ac y gellir mesur cost yr eitem yn ddibynadwy. Defnyddiwyd rheol de-minimis ar gyfer cyfalaf – yn gyffredinol, ni chaiff gwariant cyfalaf â gwerth llai na £10,000 ei gynnwys o fewn gwariant cyfalaf. Mae gwariant sy'n cynnal, ond nad yw'n ychwanegu at botensial asedau i gyflenwi buddiannau economaidd i'r dyfodol neu botensial gwasanaeth (e.e. trwsio a chynnal a chadw) yn cael ei ychwanegu at asedau sefydlog yn y Fantolen, ond yn cael ei godi fel traul fel y mae'n digwydd. Mae'r cofnod wedyn yn cael ei wrthdroi allan i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar Lefelau Treth y Cyngor.

Mesur – Caiff asedau eu mesur yn y lle cyntaf ar gost, yn cynnwys:

- a) y pris pwrcasu
- b) unrhyw gostau a briodolir i ddod ag ased i'r lleoliad a'r cyflwr sy'n angenrheidiol iddo fedru gweithredu yn y dull a fwriadwyd gan y rheolwyr

- c) amcangyfrif cychwynnol o gostau datgymalu a symud yr eitem ac adfer y safle y lleolir ef arno

Nid yw'r Cyngor yn cyfalafu costau benthycu a achosir tra bod asedau'n cael eu hadeiladu.

Tybir bod cost asedau a gaffaelir heblaw drwy bryniant i fod eu gwerth teg, oni bai nad oes sylwedd masnachol i'r caffaeliad (h.y. ni fydd yn arwain at amrywiad yn llif arian y Cyngor). Yn yr achos olaf, pan y gaffaelir ased drwy gyfnewid, cost y caffaeliad yw swm yr ased i'w gario a roddir i fyny gan y Cyngor.

Yna mae'r asedau'n cael eu cario i'r Fantolen gan ddefnyddio'r seiliau mesur canlynol:

- Cerbydau, Peiriannau Trwm, Celfi a chyfarpar ac Asedau Seilwaith – Cost Dibrisiant Hanesyddol
- Asedau sy'n cael eu hadeiladu ar hyn o bryd, Asedau Cymunedol a rhai Asedau Treftadaeth – Cost Hanesyddol
- Asedau sydd ar werth– Ffigwr isaf y swm a gariwyd a gwerth teg llai costau gwerthu
- Pob ased arall – Gwerth Teg, a bennir Gwerth yr Ased ar y Farchnad

Pan nad oes tystiolaeth seiliedig ar y farchnad o werth teg oherwydd natur arbenigol ased, defnyddir cost amnewidiol dibrisiedig fel amcangyfrif o werth teg.

Pan fo gan asedau, nad ydynt yn eiddo, oes ddefnyddiol fer neu werth isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig fel procsi ar gyfer gwerth teg.

Mae'r asedau a gaiff eu cynnwys ar y Fantolen yn ôl eu gwerth teg gan mwyaf yn cynnwys Tir ac Adeiladau Eraill. Rhannwyd y categori hwn yn bum is-gategori. Mae pob is-gategori cyfan yn cael ei ailbrizio bob pum mlynedd. Dyma'r amserlen gyfredol o ran ailbrizio asedau:

2026/27	Adeiladau Gwasanaethau Cymdeithasol
2027/28	Asedau Tir Amrywiol a Meysydd Parcio
2028/29	Adeiladau Cyhoeddus (Canolfannau Hamdden, Cyfleusterau Cyhoeddus, Theatrau a Phyllau Nofio), Asedau Treftadaeth (pan gânt eu cadw ar werth teg)
2029/30	Adeiladau Addysgiadol (Ysgolion Cynradd, Uwchradd a Phob Oed, Clybiau Ieuencid ac Unedau Cyfeirio)
2030/31	Swyddfeydd ac Adeiladau Gweithredol Eraill

Caiff Asedau sy'n weddill eu hystyried i'w hailbrizio yn seiliedig ar bryd y bydd pum mlynedd ers y prisiad diwethaf, felly bydd yn ddibynnol ar pa un o'r categorïau y bu iddynt trosglwyddo'r gwarged oddi wrtho.

Efallai y bydd ailbrisiadau eraill yn cael eu cyflawni rhwng yr ymchwiliadau a drefnwyd os bydd y Priswyr yn barnu bod gwerth yr ased berthnasol neu'r asedau perthnasol wedi newid yn sylweddol.

Mae cynnydd mewn ailbrizio'n cydweddu â chredydau i'r Gronfa Ailbrizio Wrth Gefn i gydnabod enillion heb eu gwireddu. Yn eithriadol, gellir credydu enillion i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr pan fônt yn codi o wyrdroad colled a godwyd yn flaenorol i wasanaeth.

Pan ddynodir lleihad mewn gwerth, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion ailbrisiant a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, dyddiad ei gweithredu'n ffurfiol. Mae'r enillion a gafwyd cyn y dyddiad hwnnw wedi eu cyfnerthu yn y Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Diffygion – Mae gwerth asedau'n cael eu hasesu ar ddiwedd pob blwyddyn am arwydd o amhariad ar werth. Pan fo arwyddion, ac amcangyfrifir bod gwahaniaethau posib yn berthnasol, yna amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a, lle bo hwn yn llai na swm yr ased i'w gario, cydnabyddir colled amhariad ar gyfer y diffyg.

Pan ddynodir colledion amhariad, cyfrifir amdanynt trwy:

- Pan fo balans o enillion ailbrisiant i'r ased yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn y balans hwnnw (i fyny hyd at y swm o enillion cronnus)
- Pan nad oes balans yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn neu falans annigonol, dibrisir swm yr ased i'w gario yn erbyn llinell(au) y gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Pan fo colled amhariad yn cael ei gwyrddroi'n dilyn hyn, credydir y gwyrddroad i'r llinell(au) gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, i fyny hyd at swm y golled wreiddiol, wedi ei addasu ar gyfer Dibrisiant y byddid wedi ei godi pe na fyddai'r golled wedi ei chydhabod.

Dibrisiant

Darperir ar gyfer dibrisiant yr holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer trwy ddyraniad systematig o'u symiau dibrisio dros eu hoes ddefnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb oes ddefnyddiol benodadwy gyfyngedig (h.y. tir rhydd-ddaliad, Asedau Treftadaeth ac Asedau Cymunedol) ac asedau nad ydynt eto ar gael i'w defnyddio (h.y. asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Cyfrifir dibrisiant ar y seiliau canlynol:

- Adeiladau – Dyraniad llinell syth dros oes ddefnyddiol yr eiddo fel yr amcangyfrifir gan y prisiwr.
- Cerbydau, peiriannau ac offer – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased. Rhoddir gwerth gweddilliol o 10% o bris pwrcasu cychwynnol i'r cerbydau er mwyn adlewyrchu eu gwerth ailwerthu posibl.
- Seilwaith – Dyraniad llinell syth o'r gost hanesyddol dros oes ddisgwyliedig yr ased sy'n weddill.

Caiff asedau sefydlog sy'n cael eu caffael neu'u gwerthu'u hychwanegu at y gofrestr asedau fel y maent ar y dyddiad prynu neu werthu yn y flwyddyn gyfrifyddu berthnasol ac felly cânt eu dibrisio yn y modd arferol ar gyfer y flwyddyn o'r dyddiad hwnnw os ydynt mewn categori y gellir ei ddibrisio fel arfer.

Pan fydd gan eitem sy'n ased Eiddo, Peiriannau ac Offer gydrannau mawr sy'n costio symiau sylweddol (dros £10,000), ac sydd â hyd oes sy'n sylweddol wahanol i'r prif ased, mae'r cydrannau'n cael eu dibrisio ar wahân yn unol â'u hyd oes amcangyfrifol gwahanol.

Mae enillion ailbrisiant hefyd yn cael eu dibrisio, gyda swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng gwerth presennol dibrisiant a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi ei godi yn seiliedig ar eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Gwaredu – Pan ddaw'n debygol y bydd swm yr ased i'w gario yn cael ei adennill yn bennaf drwy werthiant yn hytrach na pharhau i'w ddefnyddio, caiff ei ailddosbarthu fel Ased a Ddelir i'w Gwerthu. Er mwyn i'r trosglwyddiad o'r categori hyn ddigwydd, mae'n rhaid i'r ased fodloni'r meini prawf canlynol:

- Rhaid iddo fod ar gael i'w werthu yn ei gyflwr presennol ac yn amodol ar delerau gwerthu arferol.
- Rhaid i'r penderfyniad i wneud y gwerthiant fod wedi cael ei wneud ar y lefel reoli briodol.
- Rhaid mynd ati i farchnata'r ased am bris priodol.
- Rhaid disgwyl i'r gwerthiant gael ei gwblhau o fewn blwyddyn.

Mae'r ased yn cael ei ailbrisio yn union cyn ei ailddosbarthu ac yna ei gario ar yr isaf o'r swm hwn a gwerth teg wedi tynnu'r costau gwerthu. Pan fo gostyngiad dilynol i werth teg wedi tynnu'r costau gwerthu, mae'r golled yn cael ei chofnodi ar y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Dim ond hyd at swm unrhyw golledion a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau, y cydnabyddir enillion mewn gwerth teg. Ni chodir dibrisiant ar Asedau a Ddelir i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau bellach yn cwrdd â'r meini prawf i'w dosbarthu fel Asedau a Ddelir i'w Gwerthu, yna cânt eu hailddosbarthu'n ôl i asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'u prisio ar yr isaf o'u swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel rhai a ddelir i'w gwerthu; wedi'u haddasu ar gyfer dibrisiant, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddai wedi cael eu cydnabod petaent heb gael eu dosbarthu fel rhai a Ddelir i'w Gwerthu, a'u swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Mae asedau nad ydynt mwyach yn cael eu defnyddio sy'n methu â bodloni'r holl feini prawf uchod neu y maent i'w gadael neu eu sgrapio fel arfer yn cael eu hailddosbarthu fel Gorged Asedau, oni bai nad yw'r Cyngor yn mynd ati i farchnata'r eiddo oherwydd ei fod yn aros i brisiau yn y farchnad godi, ac os felly efallai y gellid categoreiddio'r ased fel Eiddo Buddsoddi. Mae Gorged Asedau yn cael eu dibrisio yn y ffordd arferol, fodd bynnag, mae'r dibrisiant yn cael ei godi i gostau sydd heb gael eu dosbarthu ac nid gyfrif y gwasanaeth gwreiddiol gan nad yw'r ased mwyach yn cael ei ddefnyddio.

Pan gaiff ased ei waredu neu'i ddadgomisiynu, caiff swm yr ased i'w gario ar y Fantolen (p'un a yw'n Eiddo, Peiriannau ac Offer neu Asedau a Ddelir i'w Gwerthu) ei symud i linell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu. Caiff yr enillion a wneir o waredu eu credydu i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion o waredu (h.y. wedi eu netio yn erbyn llyfrwerth yr ased ar yr adeg y cafodd ei waredu). Caiff unrhyw enillion/gynnydd yn sgil ailbrisio eu trosglwyddo o'r Graonfa Ailbrisio Wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Caiff symiau mwy na £10 mil eu hystyried yn dderbyniadau cyfalaf. Bydd angen credydu balans y derbyniadau i gronfa wrth gefn y Derbyniadau Cyfalaf, ac yna ni fydd modd eu defnyddio ond ar gyfer buddsoddiadau cyfalaf newydd neu eu neilltuo i leihau angen sylfaenol y Cyngor i fenthycu (gofyniad cyllid cyfalaf). Caiff derbyniadau eu neilltuo i'r Gronfa Wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

O ddileu dyled y gwarediadau, ni chodir hynny ar Dreth y Cyngor, oherwydd darperir yn llawn ar gyfer cost asedau sefydlog dan drefniadau ar wahân ar gyfer cyllid cyfalaf. Caiff symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn.

xxii. Menter Cyllid Preifat a Chontractau Tebyg

Mae Menter Cyllid Preifat a chontractau tebyg yn gytundebau i dderbyn gwasanaethau, lle mae'r cyfrifoldebau ar gyfer gwneud yr eiddo, y peiriannau a'r offer ar gael, sydd eu hangen i ddarparu'r gwasanaethau, yn trosglwyddo i gontractwr y Menter Cyllid Preifat. Gan fod y Cyngor yn cael ei ystyried i reoli'r gwasanaethau a ddarperir o dan ei gynlluniau Menter Cyllid Preifat, a gan y bydd perchnogaeth yr eiddo, y peiriannau a'r offer yn trosglwyddo i'r Cyngor ar ddiwedd y contractau am ddim tâl ychwanegol, mae'r Cyngor yn cario'r asedau a ddefnyddir o dan y contractau ar ei Mantolen fel rhan o'r Eiddo, Peiriannau a'r Offer.

Cafodd cydnabyddiaeth wreiddiol yr asedau hyn ar werth teg (yn seiliedig ar y gost o brynu'r eiddo, y peiriannau a'r offer) ei gydbwyso gan y gydnabyddiaeth o rwymedigaeth am symiau a oedd yn ddyledus i weithredwr y cynllun i dalu am y buddsoddiad cyfalaf. Ar gyfer cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig, dibrisiwyd y rhwymedigaeth gan gyfraniad cyfalaf cychwynnol o £12,027,000.

Mae asedau tymor hir a gydnabyddir ar y Fantolen yn cael eu hailbrisio a'u dibrisio yn yr un modd ag eiddo, peiriannau ac offer sy'n eiddo i'r Cyngor.

Mae'r symiau sy'n daladwy i weithredwyr y Menter Cyllid Preifat yn cael eu dadansoddi bob blwyddyn i bedair elfen:

- gwerth teg y gwasanaethau a dderbyniwyd yn ystod y flwyddyn – wedi'i ddebydu i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- cost cyllid – tâl llog o 4.5% ar rwymedigaeth y Fantolen sy'n ddyledus, wedi'i ddebydu i'r llinell Incwm a Gwariant Cyllido a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- talu tuag at rwymedigaeth – wedi'i gymhwyso at ddibrisio rhwymedigaeth y Fantolen tuag at weithredwr y Fenter Cyllid Preifat (mae'r proffil ar gyfer dibrisio yn cael ei gyfrifo gan ddefnyddio'r un egwyddorion ag ar gyfer prydles gyllid).
- Costau adnewyddu dros oes— caiff cyfran o'r symiau sy'n daladwy ei dynodi fel Gwelliant i'r diffyg sy'n cyfateb yn ased Ysgol Penweddig o dan Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar pan gaiff y gwaith sy'n ofynnol ei gwblhau yn y diwedd. Ni fydd yn cael effaith net ar y Fantolen

Cafodd pumed elfen ei dadgydnabod, sef rhenti wrth gefn, o 1 Ebrill 2024 pan fabwysiadwyd Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16 gan God Ymarfer CIPFA ar gyfer 2024/25. Cynhaliwyd ailasesiad o gynllun Menter Cyllid Preifat Penweddig gan Farchnadoedd Corfforaethol MUFG ar ran y Cyngor ac, fel rhan o'r adolygiad hwnnw, Ymgorfforwyd y rhenti wrth gefn yn y costau cyllido a'r taliadau tuag at rwymedigaeth ddiwygiedig.

xxiii. Darpariaethau, Rhwymedigaethau Wrth Gefn ac Asedau Wrth Gefn

Darpariaethau

Gwneir darpariaethau pan fo digwyddiad wedi cymryd lle sy'n rhoi rhwymedigaeth gyfreithiol neu adeiladol i'r Awdurdod sydd yn ôl pob tebyg angen setliad trwy drosglwyddo buddiannau economaidd neu botensial gwasanaeth, ac y gellir gwneud amcangyfrif dibynadwy o faint y rhwymedigaeth. Efallai na fydd darpariaethau a gynhwysir yn y cyfrifon yn gallu cael eu gorfodi'n gyfreithiol ac efallai gallant ond gael eu casglu o set o ffeithiau mewn sefyllfa arbennig, felly nid yw eu cynnwys yn y cyfrifon yn golygu bod atebolrwydd wedi cael ei dderbyn.

Codir darpariaethau fel traul ar y llinell gwasanaeth briodol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn y daw'r Cyngor yn ymwybodol o'r rhwymedigaeth, a chânt eu mesur yn ôl yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y Fantolen o'r gwariant sydd ei angen i setlo'r rhwymedigaeth, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau ac ansicrwydd perthnasol.

Pan fydd taliadau'n cael eu gwneud yn y pen draw, maent yn cael eu codi i'r ddarpariaeth a'u cario yn y Fantolen. Caiff setliadau tybiedig eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol – lle mae'n mynd yn llai na thebygol y bydd angen trosglwyddo buddion economaidd bellach (neu bydd setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud), mae'r ddarpariaeth yn cael ei gwrthdroi a'i chredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol. Mae rheoliadau yn darparu'r pŵer i wneud cofnod addasu ar gyfer darpariaethau penodol yng Nghost Net y Gwasanaethau a'r Fantolen.

Lle disgwylir i beth o'r taliad neu'r taliad cyfan sy'n ofynnol i setlo darpariaeth gael ei adennill o barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), mae hyn ond yn cael ei gydnabod fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol os yw hi bron yn sicr y bydd ad-daliad yn cael ei dderbyn os bydd y Cyngor yn setlo'r rhwymedigaeth.

Rhwymedigaethau Amodol

Mae rhwymedigaeth amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi rhwymedigaeth bosibl i'r Cyngor, y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor. Mae rhwymedigaethau amodol hefyd yn codi mewn amgylchiadau lle fel arall byddai darpariaeth yn cael ei wneud ond naill ai nid yw'n debygol y bydd angen all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur swm y rhwymedigaeth mewn modd dibynadwy.

Nid yw rhwymedigaethau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon. Maent yn cynnwys sefyllfaoedd pan fydd achosion cyfreithiol a hawliadau eraill sy'n ymdrin ag ystod o faterion yn yr arfaeth. Maent yn ymwneud â materion cyfreithiol a ffeithiol anodd a chymhleth sy'n amodol ar lawer o ansicrwydd a chymhlethdodau, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i ffeithiau ac amgylchiadau pob achos penodol. Oherwydd yr ansicrwydd cynhenid mewn materion o'r fath, mae'n aml yn anodd rhagweld y canlyniad terfynol.

Asedau Amodol

Mae ased amodol yn codi pan fo digwyddiad wedi digwydd sy'n rhoi ased posibl i'r Cyngor y mae ei bodolaeth ond yn cael ei gadarnhau gan y digwyddiad neu fel arall gan ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol nad ydynt yn gyfan gwbl o fewn rheolaeth y Cyngor.

Nid yw asedau amodol yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond yn cael eu datgelu mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddion economaidd neu botensial gwasanaeth.

xxiv. Cronfeydd Wrth Gefn

Bydd y Cyngor yn neilltuo symiau penodol o arian mewn cronfeydd wrth gefn at ddibenion polisiâu'r dyfodol neu ar gyfer digwyddiadau na ellir eu rhagweld. Caiff Cronfeydd Wrth Gefn eu creu drwy neilltuo symiau o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn. Pan ariennir gwariant o gronfa wrth gefn, caiff yr arian ei godi i'r gwasanaeth priodol ar gyfer y flwyddyn honno yn erbyn Gwarged neu Ddiffyg ar Ddarpariaeth y Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Yna, caiff yr arian wrth gefn ei neilltuo yn ôl i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn i sicrhau nad oes tâl net yn erbyn treth y cyngor am y gwariant hwn.

Cedwir rhai cronfeydd wrth gefn i reoli'r broses gyfrifyddu ar gyfer asedau sefydlog diriaethol, offerynnau ariannol, buddion ymddeoliad a chyflogai ac nad ydynt yn cynrychioli adnoddau defnyddiadwy i'r Cyngor – eglurir y cronfeydd wrth gefn hyn yn y polisiau perthnasol.

xxv. Gwariant Refeniw a Ariennir o Gyfalaf o dan Statud

Cafodd gwariant a wnaed yn ystod y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased tymor hir ei godi fel gwariant i'r gwasanaeth perthnasol yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn ystod y flwyddyn. Lle y mae'r Cyngor wedi penderfynu talu cost y gwariant o'r adnoddau cyfalaf cyfredol neu drwy fenthycia; yna, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godwyd i sicrhau nad oes unrhyw effaith ar lefel treth y cyngor.

xxvi. Treth Ar Werth (TAW)

Cafodd y Cyfrifon eu paratoi gan hepgor TAW, i'r graddau y mae modd ei hadennill.

1.3 SAFONAU CYFRIFYDDU SYDD WEDI'U CYHOEDDI OND NAD YDYNT WEDI'U MABWYSIADU ETO

Mae'r Cod Ymarfer yn mynnu bod y Cyngor yn datgelu gwybodaeth yn ymwneud ag effaith newidiadau o ran cyfrifyddu, a fydd yn ofynnol gan safonau newydd sydd wedi'u cyhoeddi, ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto.

Ar 31 Mawrth 2026 nid oes safonau perthnasol neu ddiwygiadau i safonau cyfredol sydd wedi'u cyhoeddi ond heb eu mabwysiadu eto gan y Cod a fydd yn cael unrhyw effaith yn y datganiadau ariannol.

1.4 BARN GRITIGOL MEWN CYMHWYSO POLISIAU CYFRIFYDDU

Wrth gymhwysu'r polisiau cyfrifo a nodir, mae'n rhaid i'r Cyngor wneud rhai penderfyniadau am drafodion cymhleth neu'r rheiny sy'n ymwneud ag ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y penderfyniadau hanfodol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:

Lefelau ariannu yn y dyfodol

Mae yna lefel uchel o ansicrwydd ynghylch lefelau ariannu yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol gyda setliadau un flwyddyn yn unig yn parhau ar lefel San Steffan a Llywodraeth Cymru.

Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr

Ni chaiff adeiladau Ysgolion Gwirfoddol a Reolir ac Ysgolion Gwirfoddol a Gynorthwyr eu cynnwys yn y Fantolen o hyd, oherwydd y cadarnhawyd nad ydynt yn asedau'r Cyngor.

Cyd-bwyllgorau Corfforedig

Newidiadau posibl i drefniadau llywodraethu yn y dyfodol yn sgil cyflwyno Cyd-bwyllgorau Corfforedig

1.5 RHAGDYBIAETHAU A WNEIR AM Y DYFODOL A FFYNONELLAU MAWR ERAILL O ANSICRWYDD AMCANGYFRIF

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau amcangyfrifedig sydd wedi eu seilio ar ragdybiaethau a wnaed gan y Cyngor ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan gymryd i ystyriaeth brofiad hanesyddol, tueddiadau

presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir pennu balansau gyda sicrwydd, gallai'r canlyniadau gwirioneddol fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon. Yr eitemau ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2026 lle ceir risg o addasiad mewn blynyddoedd ariannol dilynol yw:

Ased/Rhwymedigaeth Pensiynau

Mae amcangyfrif o'r ased/rhwymedigaeth net i dalu pensiynau'n dibynnu ar nifer o ddyfarniadau cymhleth sy'n ymwneud â'r gyfradd disgownt a ddefnyddir, cyfradd ddisgwyliedig chwyddiant prisiau, cyfradd ddisgwyliedig codiadau cyflog a phensiynau, cyfraddau marwolaeth a chyfradd cymudo pensiynau. Cyngor Sir Caerfyrddin yw'r Awdurdod Pensiynau arweiniol ac mae'n defnyddio cwmni o actiwariaid i sicrhau bod y Cyngor yn cael cyngor arbenigol ynghylch y rhagdybiaethau i'w defnyddio.

Lwfans Amhariad

Mae'n anodd amcangyfrif gyda sicrwydd lefel y lwfans amhariad sy'n ofynnol ar gyfer y gwahanol fathau o ddyled.

Prisio Tir ac Adeiladau

Oherwydd newidiadau yng Nghod 2025/26, mae prisiadau a gynhaliwyd yn y blynyddoedd 2021/22 i 2024/25 wedi cael eu hadolygu ac mae mynegrifo prisiadau asedau wedi'i wneud yn ôl yr angen i sicrhau nad yw'r gwerthoedd wedi'u cam-ddweud yn sylweddol.

1.6 GWARIANT AC INCWM WEDI'I DDADANSODDI YN ÔL EI NATUR

Mae gwariant ac incwm y Cyngor wedi'i ddadansoddi fel a ganlyn:

	Ailosodwyd	
	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Gwariant Rheoladwy		
Gweithwyr	141,351	132,109
Eiddo	11,978	12,840
Cludiant	11,369	12,184
Cyflenwadau a Gwasanaethau	147,288	150,112
Cyfanswm Gwariant	311,986	307,245
Incwm Rheoladwy		
Grantiau	(57,069)	(62,861)
Incwm Arall	(42,572)	(41,514)
Gwasanaethau Contract/Ysgolion	(5,222)	(5,184)
Cyfanswm Incwm	(104,863)	(109,559)
Cyllideb cyn Cronfeydd Wrth Gefn	207,123	197,686
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,614	1,667
Addasiadau IAS19 <i>Buddiannau Gweithwyr</i>	(1,734)	2,023
Absenoldebau Cronedig	454	726
Dibrisiad, amorteiddio a diffygion	15,455	31,146
(Enillion)/Colledion o waredu asedau	(1,632)	(689)
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(2,921)	(8,220)
Addasiadau cyfrif cyfalaf eraill	(1,670)	(1,679)
Praeseptau	14,097	12,759
Treth ac Incwm Grant Amhenodol	(237,389)	(225,409)
(Gorged) neu Ddiffyg Darparu Gwasanaethau	(6,603)	10,010

* *Wedi'i ailddatgan oherwydd cywiro codio incwm*

1.7 ADDASIADAU RHWNG SAIL GYFRIFYDDU A SAIL ARIANNU DAN Y RHEOLIADAU

Mae'r nodyn hwn yn manylu ar yr addasiadau a wneir yn y Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a gydnabyddir gan y Cyngor yn y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu cywir i'r adnoddau y manylir arnynt gan ddarpariaethau statudol fel eu bod ar gael i'r Awdurdod i gwrdd â gwariant cyfalaf a refeniw i'r dyfodol.

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:				
<u>Gwyrddroi eitemau a ddebyddwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	16,354	0	0	(16,354)
Colledion/enillion Ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	(686)	0	0	686
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(213)	0	0	213
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(12,489)	0	0	12,489
Gwariant refeniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,614	0	0	(1,614)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enlliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	1,347	0	0	(1,347)
<u>Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:</u>				
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(1,940)	0	0	1,940
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(2,921)	0	0	2,921
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:				
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(62)	0	62	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(360)	360
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(2,184)	2,184	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(91)	0	91
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	7	(7)	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0

Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:				
Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(802)	0	0	802
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	269	0	0	(269)
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	9,259	0	0	(9,259)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiwnwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(10,993)	0	0	10,993
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	454	0	0	(454)
Cyfanswm Addasiadau	(2,986)	2,086	(298)	1,198

2024/25

**Cronfeydd Wrth Gefn
Defnyddiadwy**

	Balans Gronfa Gyffredinol £'000	Derbyniadau Cyfalaf Defnyddiadwy £'000	Grantiau Cyfalaf heb Gymhwyso £'000	Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio £'000
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf:				
Gwyrddroi eitemau a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Taliadau am ddibrisiant ac amhariad asedau nad ydynt yn gyfredol	17,483	0	0	(17,483)
Colledion Ailbrisio Eiddo, Peiriannau ac Offer	15,537	0	0	(15,537)
Symudiad yng ngwerth teg Eiddo Buddsoddi	(1,874)	0	0	1,874
Grantiau cyfalaf a chyfraniadau a ddefnyddiwyd	(17,523)	0	0	17,523
Gwariant referniw a gyllidir o gyfalaf dan statud	1,667	0	0	(1,667)
Symiau asedau nad ydynt yn gyfredol a ddilëir ar waredu neu werthiant fel rhan o enilliad/colled ar waredu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	81	0	0	(81)
Ychwanegu eitemau sydd heb eu debydu na'u credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr:				
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf	(1,911)	0	0	1,911
Taliadau gwariant cyfalaf yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	(8,220)	0	0	8,220

Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso:				
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf heb eu cymhwyso a gredydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(86)	0	86	0
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf wedi'u trosglwyddo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf	0	0	(3,095)	3,095
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Derbyniadau Cyfalaf:				
Trosglwyddo arian o waredu asedau wedi eu credydu fel rhan o elw/colled wrth waredu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(261)	261	0	0
Defnyddio'r Derbyniadau Cyfalaf i ariannu gwariant cyfalaf newydd	0	(806)	0	806
Cyfraniad o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf tuag at gostau gweinyddol gwaredu asedau nad ydynt yn gyfredol	0	0	0	0
Trosglwyddo o'r Gronfa Wrth Gefn y Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd ar adeg derbyn yr arian	0	0	0	0
Addasiadau'n ymwneud â'r Derbyniadau Cyfalaf Gohiriedig wrth Gefn:				
Trosglwyddo o enillion gwerthiant gohiriedig wedi eu credydu fel rhan o'r elw/colled yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(509)	0	0	509
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol:				
Swm lle mae'r costau ariannu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn wahanol i'r costau ariannu priodoladwy am y flwyddyn yn unol â'r gofynion statudol	232	0	0	(232)
Addasiadau yn ymwneud â'r Gronfa Bensiwn:				
Gwrthdroi eitemau yn ymwneud â budd-dal ymddeol wedi eu debydu/credydu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	12,313	0	0	(12,313)
Cyfraniadau pensiwn y Cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sydd yn daladwy yn y flwyddyn	(10,290)	0	0	10,290
Addasiadau yn ymwneud â'r Cyfrif Absenoldeb Cronedig:				
Gwahaniaeth rhwng taliadau swyddogion sydd wedi ei gynnwys yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar sail croniadau a'r taliadau swyddogion yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	726	0	0	(726)
Cyfanswm Addasiadau	7,365	(545)	(3,009)	(3,811)

1.8 CRONFEYDD NEILLTUEDIG A BALANSAU YSGOLION DIRPRWYEDIG

Isod, ceir crynodeb o'r cronfeydd neilltuedig y mae'r Cyngor wedi'u sefydlu:

	31/03/24	Trosogl- wyddo	Trosogl- wyddo	31/03/25	Trosogl- wyddo	Trosogl- wyddo	31/03/26
	Balans	i'r	o'r	Balans	i'r	o'r	Balans
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Cyllideb Dirprwyedig yr Ysgolion - Cynradd	1,845	388	(374)	1,859	242	(329)	1,772
Cyllideb Dirprwyedig yr Ysgolion - Uwchradd	976	67	(284)	759	7	(292)	474
Cyllideb Dirprwyedig yr Ysgolion - Ysgolion	974	264	(54)	1,184	0	(357)	827
Pob Oed							
Cyllideb Dirprwyedig Ysgolion - Pob Ysgol	3,795	719	(712)	3,802	249	(978)	3,073
Gwasanaethau Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	596	0	0	596	26	0	622
Gwasanaethau Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Diwylliant	4,391	719	(712)	4,398	275	(978)	3,695
Cyfalaf Corfforaethol	5,656	1,461	0	7,117	1,411	(31)	8,497
Addysg- Menter Cyllid Preifat Penweddig	1,313	0	(305)	1,008	0	(279)	729
Cydraddoli Cyllid / Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor	700	180	0	880	0	0	880
Dileu Swyddi Corfforaethol	1,062	0	(335)	727	0	0	727
Yswiriant	1,346	32	0	1,378	100	0	1,478
Cyllid - Cyffredinol	525	45	(45)	525	0	0	525
Cyllid a Chaffael	10,602	1,718	(685)	11,635	1,511	(310)	12,836
Gwasanaethau Democrataidd	112	0	0	112	25	0	137
Cronfa wrth gefn etholiad y Cyngor Sir	35	140	0	175	0	0	175
Gwasanaethau Democrataidd	147	140	0	287	25	0	312
Pobl a Threfniadaeth	0	113	0	113	35	0	148
Porth Cymorth Cynnar	2	155	0	157	150	0	307
Buddsoddiad Pyrth	250	0	0	250	0	0	250
Porth Gofal	404	0	0	404	230	(230)	404
Model Gydol Oes y Pyrth	656	155	0	811	380	(230)	961
Polisi, Perfformiad a Diogelu'r Cyhoedd	127	50	0	177	60	0	237
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	1,104	0	(496)	608	1,613	(42)	2,179
Cynnal a chadw dros y gaeaf / Atgyweirio ar ôl stormydd	155	0	0	155	0	0	155
Diogelu'r Amgylchedd ac Amddifyn rhag Llifogydd	177	0	0	177	0	0	177
Gorfodi Parcio Sifil	182	2	0	184	86	(58)	212
Priffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	1,618	2	(496)	1,124	1,699	(100)	2,723
Cynllun Datblygu Lleol	233	0	0	233	0	0	233
Economi ac Adfywio	93	0	0	93	388	(54)	427
Canolfan Bwyd Cymru (Horeb)	651	167	0	818	24	0	842
Y Fargen Dwf	119	481	(100)	500	0	(125)	375
Rhaglen Gwella Gwaith Trin Carthion	452	0	0	452	0	(276)	176
Perfformiad ac Economi	1,548	648	(100)	2,096	412	(455)	2,053
TGCh ac Buddsoddiad Digidol	1,000	200	0	1,200	11	(211)	1,000
Cronfa Wrth Gefn Adnewyddu Seilwaith TGCh Ysgolion	262	271	0	533	80	0	613
Cyswllt Cwsmeriaid	256	20	(150)	126	57	(14)	169
Cyswllt Cwsmeriaid	1,518	491	(150)	1,859	148	(225)	1,782

	31/03/24	Trosgl- wyddo	Trosgl- wyddo	31/03/25	Trosgl- wyddo	Trosgl- wyddo	31/03/26
	Balans	i'r	o'r	Balans	i'r	o'r	Balans
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Hapddigwyddiadau/Wrth Gefn a Rheoli'r Gyllideb	2,757	300	(1,165)	1,892	0	(29)	1,863
Chost a Phwysau Chwyddiant	788	0	0	788	212	0	1,000
Cydraddoli Lleoliadau	500	1,524	(500)	1,524	2,000	(313)	3,211
Y Cynllun Tai Cymunedol (Premiwm Treth y Cyngor)	2,557	0	(363)	2,194	239	(433)	2,000
Eisteddfodau Genedlaethol/Urdd	0	0	0	0	250	0	250
Darparu'r dechrau gorau mewn bywyd a galluogi pobl o bob oed i ddysgu	3,370	1,000	(2,876)	1,494	100	(73)	1,521
Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth	7,500	0	0	7,500	0	(222)	7,278
Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach	2,012	900	(1,008)	1,904	200	(200)	1,904
Creu Cymunedau Cynaliadwy a gwyrdd sydd wedi'u cysylltu'n dda â'i gilydd	3,893	0	(2,660)	1,233	0	(639)	594
Grŵp Arweiniol	23,377	3,724	(8,572)	18,529	3,001	(1,909)	19,621
CYFANSWM CRONFEYDD NEILLTUEDIG	43,984	7,760	(10,715)	41,029	7,546	(4,207)	44,368

NODIADAU YNGHYLCH Y CRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD

Cyllidebau Dirprwyedig Ysgolion

Mae'r cronfeydd wrth gefn hyn wedi'u clustnodi ac maent yn cynnwys y balansau unigol sydd gan bob ysgol gynradd, ysgol uwchradd ac ysgol gydol oed yng Ngheredigion.

Cyfalaf Corfforaethol

Mae'r gronfa wrth gefn hon yn bodoli i ddarparu cyllid ar gyfer y Rhaglen Gyfalaf a bydd yn cael ei defnyddio i wneud cyfraniad refeniw i Raglenni Cyfalaf y presennol, yn ogystal â rhai'r dyfodol.

Hybu'r Economi, Cefnogi Busnesau a Galluogi Cyflogaeth

Mae'r gronfa wrth gefn hon wedi'i chreu i gynorthwyo yn y broses o gyflawni un o Flaenoriaethau Corfforaethol y Cyngor. Mae'n cynnwys arian cyfatebol ar gyfer Strategaeth Economaidd y Cyngor.

Creu Cymunedau Gofalgar ac Iach

Mae'r gronfa wrth gefn hon wedi'i chreu i gynorthwyo yn y broses o gyflawni un o Flaenoriaethau Corfforaethol penodol y Cyngor.

Creu Cymunedau Cynaliadwy a Gwyrdd sydd wedi'u Cysylltu'n Dda â'i Gilydd

Mae'r gronfa wrth gefn hon wedi'i chreu i gynorthwyo yn y broses o gyflawni un o Flaenoriaethau Corfforaethol penodol y Cyngor. Mae'n cynnwys arian cyfatebol ar gyfer rhaglenni Cyfalaf Diogelu'r Arfordir.

Cronfeydd Wrth Gefn Eraill

Mae'r cronfeydd wrth gefn eraill i gyd yn cael eu cadw gan y gwasanaethau priodol at y Diben neu'r Gwasanaeth penodol a enwir. Maent wedi'u sefydlu yn sgil arbedion neu danwariant a gafwyd yn ystod blynyddoedd ariannol blaenorol ac maent yn bodoli i fodloni gwariant un-tro nad yw'n mynd i ddigwydd eto neu i gynorthwyo gwasanaethau i reoli eu cyllidebau mewn unrhyw flwyddyn ariannol benodol a hynny ar sail un-tro.

1.9 GWARIANT GWEITHREDOL ARALL

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Praesept y Cynghorau Cymuned	1,682	1,547
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	12,415	11,212
Ardollau	5,769	5,365
Colledion/(Enillion) o waredu asedau nad ydynt yn gyfredol	(743)	(688)
Cyfanswm	19,123	17,436

1.10 GWARIANT AC INCWM ARIANNU A BUDDSODDI

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Llog Taladwy a thaiadau eraill	5,969	6,319
Cost llog pensiynau ac anillion a ddisgwylir ar asedau pensiynau	(152)	(252)
Llog derbyniadwy ac incwm tebyg	(1,405)	(2,058)
Incwm a Gwariant parthed Eiddo Buddsoddi	(999)	(865)
(Gwarged)/diffyg ar werthiant Eiddo Buddsoddi	(889)	(1)
Newidiadau i werth teg Eiddo Buddsoddi	(213)	(1,874)
Total	2,311	1,269

1.11 TRETH AC INCWM GRANT AMHENODOL

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Incwm Treth y Cyngor	80,613	72,514
Aldrethi Annomestig	27,507	27,211
Grantiau'r Llywodraeth heb eu clustnodi (RSG)	116,718	108,075
Grantiau a Chyfraniadau Cyfalaf	12,551	17,609
Cyfanswm	237,389	225,409

Y Dreth Gyngor

Mae incwm y Dreth Gyngor yn dod o'r taliadau a godir yn ôl gwerth eiddo preswyl sydd wedi'u rhannu i ddeg band prisio ar sail eu gwerth amcangyfrifedig ar 1^{af} Ebrill 2003. Cawsant eu prisio at y diben penodol hwn. Caiff y taliadau eu cyfrifo drwy gymryd swm yr incwm sydd ei angen ar Gyngor Sir Ceredigion, Cynghorau Tref a Chymuned ac Awdurdod Heddlu Dyfed Powys ar gyfer y flwyddyn i ddod a rhannu'r swm hwnnw â sylfaen y Dreth Gyngor.

Sylfaen y Dreth Gyngor yw cyfanswm yr eiddo ym mhob band wedi'i addasu gan gyfran i drosi'r nifer yn swm sy'n gyfwerth â Band D a'i addasu ar gyfer gostyngiadau 34,421.81 yn 2025/26 (33,768.51 yn 2024/25).

Sylfaen Treth Gyngor Cyngor Sir Ceredigion 2025/26

Sylfaen y Dreth (ar sail cyfradd gasglu o 98.5%)

<u>Band</u>	<u>Sylfaen y Dreth</u>
A*	2.32
A	1,046.73
B	3,316.87
C	6,154.71
D	7,140.02
E	10,020.57
F	4,996.81
G	1,513.21
H	192.08
I	38.49
Cyfanswm Sylfaen y Dreth	34,421.81

Dadansoddiad o enillion net Treth y Cyngor:

	2025/26	2024/25
Treth y Cyngor a gasglwyd	80,763	72,798
<i>Tynnu i ffwrdd:</i>		
(Cynydd)/Gostwng darpariaeth am beidio â thalu	(150)	(284)
Enillion net Treth y Cyngor	80,613	72,514

Gellir dadansoddi'r enillion net fel a ganlyn:

	2025/26	2024/25
Cyngor Sir Ceredigion	66,516	59,755
Praesept Awdurdod Heddlu Dyfed Powys	12,415	11,212
Praesept ar gyfer Cyngorau Tref a Chymuned	1,682	1,547
	80,613	72,514

Ardrethi Annomestig Cenedlaethol

Caiff yr Ardrethi Annomestig Cenedlaethol eu gweithredu ar sail genedlaethol. Mae Llywodraeth Cymru'n pennu swm yr ardreth, sef 56.8c yn 2025/26 (56.2c yn 2024/25), ac mae busnesau lleol yn talu ardrethi a gyfrifir drwy luosi'u gwerth ardrethol â'r swm hwnnw. Mae'r Cyngor yn gyfrifol am gasglu'r ardrethi sy'n ddyledus gan y trethdalwyr yn ei ardal, ond mae'n talu'r enillion i gronfa'r Ardrethi Annomestig Cenedlaethol a weinyddir gan Lywodraeth Cymru. Mae Llywodraeth Cymru'n aildosbarthu'r symiau sy'n daladwy i'r Awdurdodau Lleol ar sail swm penodol y pen o'r boblogaeth dros 18 oed.

Ar 31 Mawrth 2026 y gwerth ardrethol oedd £56,557,942 (£56,419,199 ar 31 Mawrth 2025).

1.12 INCWM GRANTIAU

Grantiau Refeniw – A gredydir i'r Gwasanaethau:

	Ailosodwyd	
	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
LIC - Cyllid Ôl-16	4,414	4,076
LIC - Grant Addysg yr Awdurdod Lleol	10,429	11,232
LIC - E-Ysgol	600	600
LIC - Grant Plant a Chymunedau	3,446	2,820
LIC - Grant Cymorth Tai	4,868	4,378
LIC - Neb Heb Help	0	489
LIC - Grant Pwysau Cynladwyedd	1,072	1,021
LIC - Integreiddio Rhanbarthol ar gyfer lechyd a Gofal Cymdeithasol	2,053	2,012
LIC - Rheoli Gwastraff Cynaliadwy	531	528
LIC - Grant Tocynnau Teithio Rhatach	593	526
LIC - Grant Gwasanaethau Bysiau Cyhoeddus	761	685
LIC - Grant Cynnal Gwasanaethau Bysiau	773	763
LIC - Grant Gweinyddu Gofal Plant	671	592
LIC - Grant Dileu Elw o Ofal	437	421
LIC - Refeniw Ychwanegol	2,225	1,072
LIC - Costau Pensiwn SCAPE pwysau cyflog NJC	353	1,263
LIC - Grant Trawsnewid Llwybrau Gofal	727	0
Gofal Cymdeithasol Cymru - Rhaglen Datblygu Gweithlu	1,046	1,283
UE - Rhaglen Trosglwyddo Gwybodaeth ac Arloesi	1,001	1,072
DLUHC - Cronfa Ffyniant Gyffredin	3,030	8,206
PackUK - Grant Cyfrifoldeb Estynedig Cynhyrchwyr	1,519	0
Swyddfa Gymraeg - Rhaglenni Ffoadur	707	800
Y Swyddfa Gartref - Plant ar eu pen eu hunain yn ceisio lloches (UASC)	637	703 *
AGPh - Cymhorthdal y Budd-dal Tai a Grantiau Gweinyddu Budd-dal Tai	9,964	12,794
Grantiau a Chyfraniadau Eraill y Llywodraeth	5,212	5,525 *
Cyfanswm Grantial Llywodraeth mewn Cost Net o Wasanaethau	57,069	62,861

* Grant dros £500mil a nodwyd yn 25/26

Grantiau Cyfalaf a Chyfraniadau – A Gredydir i'r Dreth ac Incwm Grant Amhennodd

	Ailosodwyd	
	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
LIC - Grant Cyfalaf Cyffredinol	5,211	2,945
LIC - Ysgolion y 21ain Ganrif	0	3,436
LIC - Ysgolion - Gwaith Cyfalaf Ychwanegol	1,229	902
LIC - Grant Ysgol Bro Sion Cwilt Gwres Carbon Isel	643	0
LIC - Coridor Bws Traws Cymru	0	942
LIC - Grant Gofal Plant	0	1,034
Llywodraeth y DU – Prosiectau Codi'r Gwastad	1,419	1,802
Llywodraeth y DU – Prosiectau Ffyniant Bro	947	0
Grantiau Eraill	3,102	6,548
	<u>12,551</u>	<u>17,609</u>

2024/25 Ailddatganwyd i gydgrynhoi gwybodaeth

1.13 EIDDO, PEIRIANNAU A CHYFARPAR

Symudiadau yn 2025/26:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddill £'000	Asedau caiff eu hadeladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad						
Ar 31 Mawrth 2025	337,098	26,953	1,491	4,680	578	370,800
Ychwanegiadau	6,347	3,483	48	0	2,085	11,963
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrizio yn y Gronfa Ailbrizio Wrth Gefn	37,034	0	0	377	0	37,411
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrizio yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(12,231)	0	0	(64)	0	(12,295)
Dadgydnabod-gwaredu	(75)	(1,338)	0	(467)	0	(1,880)
Dadgydnabod-eraill	0	(86)	0	0	0	(86)
Ail-ddosbarthwyd asedau o AUC	1,947	0	0	0	(1,947)	0
Symudiadau eraill	142	(260)	(5)	348	0	225
Ar 31 Mawrth 2026	370,262	28,752	1,534	4,874	716	406,138
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion						
Ar 31 Mawrth 2025	(2,787)	(14,090)	0	(407)	0	(17,284)
Tâl dibrisio	(9,014)	(2,203)	0	(126)	0	(11,343)
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	10,958	0	0	109	0	11,067
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrizio	(1,366)	0	0	0	0	(1,366)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	1,349	0	0	0	0	1,349
Dadgydnabod-gwaredu	25	1,097	0	307	0	1,429
Dadgydnabod-eraill	0	82	0	0	0	82
Symudiadau eraill	0	254	0	(254)	0	0
Ar 31 Mawrth 2026	(835)	(14,860)	0	(371)	0	(16,066)
Gwerth ar Bapur Net						
Ar 31 Mawrth 2026	369,427	13,892	1,534	4,503	716	390,072
Ar 31 Mawrth 2025	334,311	12,863	1,491	4,273	578	353,516

Symudiadau yn 2024/25:

	Tir ac Adeiladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar £'000	Asedau Cymunedol £'000	Asedau sy'n weddill £'000	Asedau caiff eu hadeiladu ar hyn o bryd (AUC) £'000	Cyfanswm Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar £'000
Cost neu Brisiad						
Ar 31 Mawrth 2024	327,011	25,809	1,491	2,674	8,660	365,645
Cydnabod asedau hawl i ddefnyddio	682	117	0	0	0	799
Ychwanegiadau	10,634	2,328	0	35	6,701	19,698
Rhoddion	0	0	0	225	0	225
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrisio yn y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn	15,487	0	0	(971)	0	14,516
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrisio yn y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(27,092)	0	0	(451)	0	(27,543)
Dadgydnabod-gwaredu	0	(1,888)	0	0	0	(1,888)
Dadgydnabod-arall	0	0	0	0	0	0
Ail-ddosbarthwyd asedau (i)/o cadwyd i'r gwerthu	(653)	0	0	0	0	(653)
Ail-ddosbarthwyd asedau o AUC	14,783	0	0	0	(14,783)	0
Symudiadau eraill	(3,754)	587	0	3,168	0	1
Ar 31 Mawrth 2025	337,098	26,953	1,491	4,680	578	370,800
Croniad o ran y Dibrisio a Diffygion						
Ar 31 Mawrth 2024	(2,381)	(14,406)	0	(267)	0	(17,054)
Tâl dibrisio	(11,919)	(1,973)	0	(101)	0	(13,993)
Dibrisiad wedi ei osod yn erbyn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	11,126	0	0	304	0	11,430
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio	(513)	0	0	0	0	(513)
(Colledion) diffygion/gwyrddroadau o ran y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	980	0	0	26	0	1,006
Dadgydnabod-gwaredu	0	1,809	0	0	0	1,809
Dadgydnabod-eraill	0	0	0	0	0	0
Symudiadau eraill	(80)	480	0	(369)	0	31
Ar 31 Mawrth 2024	(2,787)	(14,090)	0	(407)	0	(17,284)
Gwerth ar Bapur Net						
Ar 31 Mawrth 2025	334,311	12,863	1,491	4,273	578	353,516
Ar 31 Mawrth 2024	324,630	11,403	1,491	2,407	8,660	348,591

Mae asedau Hawl i Ddefnyddio wedi'u cynnwys yn y colofnau is-gategori perthnasol o 1 Ebrill 2024 fel rhan o'r trosglwyddiad i'r Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) 16. Mae'r rhwymedigaeth les cyfatebol wedi'u hamlinellu yn Nodiadau 1.34 ac 1.25.

Dibrisio

Defnyddiwyd yr oes ddefnyddiol a chyfraddau dibrisio canlynol wrth gyfrif y dibrisiad:

Tir ac Adeiladau eraill – 1-99 mlynedd

Cerbydau, Peiriannau, Celfi a Chyfarpar – 1-20 mlynedd

Seilwaith – 10-99 mlynedd

Caiff asedau o dan Brydlesau Cyllid eu dibrisio ar sail llinell syth dros oes y brydles gyfredol nad yw wedi dod i ben.

Ailbrisi

Mae'r Cyngor yn cynnal rhaglen dreigl sy'n sicrhau y caiff holl Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar y bydd angen eu mesur ar werth teg yn cael eu hailbrisi o leiaf bob pum mlynedd ac ystyrir Eiddo Buddsoddi a Ffermydd y Sir yn flynyddol. Cynhaliwyd yr holl brisiadau eiddo ar gyfer 2025/26 yn allanol gan briswyr swyddogol a benodwyd gan y Cyngor, sef Bruton Knowles, sydd wedi'u hachredu gan Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig (RICS). Yr asedau a ailbrisiwyd gan y Cyngor yn 2025/26 oedd Swyddfeydd ac Adeiladau Gweithredol Eraill.

Diwygiwyd y Cod yn 2025/26 i gynnwys yn ffurfiol y gofyniad i fynegrifo asedau yn ystod y blynyddoedd rhwng rhaglen dreigl pum mlynedd o brisiadau. O ganlyniad i'r newidiadau hyn, cynhaliwyd ailbrisiadau bwrdd gwaith o asedau tir amrywiol a brisiwyd ddiwethaf yn 2022/23 yn fewnol gan briswyr y Cyngor sy'n aelodau o Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Cafodd prisiadau cyfredol holl Adeiladau'r Cyngor sy'n weddill eu huwchraddio gan fynegai yn seiliedig ar ffigurau priodol a gymerwyd naill ai o ddata'r 'Building Cost Information Service' (BCIS), data chwyddiant prisiau defnyddwyr o'r Swyddfa Ystadegau Gwladol neu Fynegai Prisiau Tai'r Deyrnas Unedig, yn ôl yr angen. Ni chafodd yr asedau tir sy'n weddill na chawsant eu hailbrisi yn ystod y flwyddyn eu huwchraddio gan nad oes mynegai addas ar gael.

Gwneir prisiadau ar dir ac adeiladau yn unol â'r methodolegau ac y mae'r sail ar gyfer yr amcangyfrif wedi ei nodi yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol Syrfewyr Siartredig, y cyfeiriwyd ato fel y 'Llyfr Coch'. Mae prisiadau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar brisiau cyfredol lle y mae marchnad ail law weithredol neu'r prisiau catalog diweddaraf wedi eu haddasu yn unol â chyflwr yr ased.

Nodir isod y rhagdybiaethau penodol a ddefnyddir wrth amcangyfrif gwerth teg:

- Mae cost hanesyddol yn rhesymol i'w ystyried ar gyfer gwerth teg
- Mae oes ased cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn seiliedig ar y cyfnodau prydles a ddefnyddir gan y Cyngor ar gyfer cerbydau neu gyfarpar o fath penodol.
- Mae gwerth gweddillion ar gyfer asedau cerbydau, peiriannau a chyfarpar yn 10% o'r gost gychwynnol ar gyfer y cerbydau ac nid oes gwerth gweddilliol i unrhyw gyfarpar arall.

Mae'r datganiad canlynol yn nodi'r datblygiadau o ran rhaglen dreigl y Cyngor ar gyfer ailbrisi Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar:

	Tir ac Adeladau £'000	Cerbydau, Peiriannau, Celfi ac Offer £'000	Asedau Dros Ben £'000
Ar gost hanesyddol:	2,284	28,752	490
Prisiad ar werth teg ar:			
31 Mawrth 2026	348,907	0	4,384
31 Mawrth 2025	15,682	0	0
31 Mawrth 2024	1,082	0	0
31 Mawrth 2023	110	0	0
31 Mawrth 2022	2,197	0	0
CYFANSWM	370,262	28,752	4,874

Asedau Seilwaith

Yn unol â'r rhyddhad dros dro a gynigiwyd gan y diweddariad i'r Cod ar asedau seilwaith, nid yw'r nodyn hwn yn cynnwys datgelu cost gros a dibrisio cronedig ar gyfer asedau seilwaith oherwydd bod arferion adrodd hanesyddol a diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu na fyddai hyn yn dangos y sefyllfa o ran asedau yn gywir i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol. Nid oes unrhyw effaith ar unrhyw un o'r datganiadau ariannol.

Mae'r awdurdod wedi penderfynu yn unol â Rheoliad 24L Cymru o Reoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid Cyfalaf a Chyfrifeg) (Cymru) 2003 (fel y'u diwygiwyd) mai'r symiau cario ymlaen sydd i'w dad-gydnabod o ran yr asedau seilwaith pan fo gwariant newydd yw dim.

Mae'r Cyngor wedi dewis peidio â datgelu'r wybodaeth hon gan fod yr arferion yr adroddwyd arnynt yn flaenorol a'r diffygion gwybodaeth canlyniadol yn golygu nad yw cost gros a dibrisio cronedig yn cael eu mesur yn gywir ac ni fyddai'n sail i ddefnyddwyr y datganiadau ariannol wneud penderfyniadau economaidd neu benderfyniadau eraill sy'n ymwneud ag asedau seilwaith.

Roedd Asedau Seilwaith gyda swm net o £188,042mil yn cael eu dal ar 31 Mawrth 2026 (£177,965mil ar 31 March 2025).

	2025/26 £'000	2024/25 £'000
Gwerth ar Bapur Net ar 1 Ebrill	177,965	148,264
Cydnabod asedau hawl i ddefnyddio	0	746
Ychwanegiadau	14,101	32,153
Tâl dibrisio	(3,763)	(3,182)
Diffygion	(261)	(16)
Gwerth ar Bapur Net ar 31 Mawrth	188,042	177,965

1.14 EIDDO BUDDSODDI

Nid oes unrhyw gyfyngiadau ar allu'r Cyngor i wireddu gwerth ei eiddo buddsoddi ac nid oes cyfyngiadau ychwaith ar hawl y Cyngor i dderbyn yr incwm a derbyniadau wedi i'r eiddo gael ei waredu. Nid oes gan y Cyngor unrhyw oblygiadau contract i brynu, adeiladu na datblygu eiddo buddsoddi, nac ychwaith i'w hatgyweirio, cynnal a'u cadw na'u gwella.

Mae'r tabl canlynol yn crynhoi'r symudiadau yng ngwerth teg eiddo buddsoddi ar draws y flwyddyn:

	2025/26 £'000	2024/25 £'000
Balans ar ddechrau'r flwyddyn	21,782	19,279
Ychwanegiadau:		
Pryniannau	0	0
Gwariant dilynol	7	632
Gwarediadau	(721)	(3)
Enillion/(colledion) net o fuddsoddiadau gwerth teg	213	1,874
Trosglwyddiau (i)/o Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	(226)	0
Balans ar ddiwedd y flwyddyn	21,055	21,782

1.15 ASEDAU TREFTADAETH

Cost neu Brisiad	Tir ac Adeiladau Hanesyddol	Amguedd- feydd	Gwaith Celf	Regalia Dinesig	Eitemau ar ddangos mewn Amgueddfeydd	Cyfanswm Asedau
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
1af Ebrill 2024	1,163	2,395	116	65	58	3,797
Ychwanegiadau	5	35	0	0	0	40
Ailbrisiadau	0	(1,176)	0	0	0	(1,176)
31ain Mawrth 2025	1,168	1,254	116	65	58	2,661
Cost neu Brisiad						
1af Ebrill 2025	1,168	1,254	116	65	58	2,661
Ychwanegiadau	0	477	0	0	0	477
Ailbrisiadau	0	(346)	0	0	0	(346)
(Colledion) diffygion/ (Gwyrddroadu) yn y Gronfa Wrth Gefn	0	(101)	0	0	0	(101)
31ain Mawrth 2026	1,168	1,284	116	65	58	2,691

Mae rhagor o wybodaeth ar Asedau Treftadaeth y Cyngor ar gael yn adran 1.1 o'r nodiadau i'r Datganiad Cyfrifon – rhan xii.

1.16 MESUR GWERTH TEG ASEDAU ANARIANNOL Hierarchaeth Gwerth Teg

Categori / Is-Gategori	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Gwerth Teg ar 31/03/2026
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	120	0	120
Ystad Gorfforaethol	0	0	12,178	12,178
Eiddo Gwag	0	0	627	627
Eiddo Buddsoddi	0	0	5,634	5,634
Adeiladau ar Brydles	0	0	295	295
Adeiladau Eraill	0	0	2,322	2,322
Dros Ben	0	100	4,403	4,503
	0	220	25,459	25,679

Categori / Is-Gategori	Lefel 1	Lefel 2	Lefel 3	Gwerth Teg ar
				31/03/2025
Asedau a Ddelir i'w Gwerthu	0	290	0	290
Ystad Gorfforaethol	0	0	12,614	12,614
Eiddo Gwag	0	0	628	628
Eiddo Buddsoddi	0	226	5,470	5,696
Adeiladau ar Brydles	0	0	292	292
Adeiladau Eraill	0	0	2,552	2,552
Dros Ben	0	23	4,249	4,272
	0	539	25,805	26,344

Trosglwyddiadau rhwng Hierarchaeth Lefelau Gwerth Teg

Nid oedd unrhyw drosglwyddiadau rhwng Lefelau 1 a 2 yn ystod 2025/26.

Technegau Prisio a ddefnyddiwyd er mwyn Pennu Gwerthoedd Teg lefel 2 a 3 ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mewnbynnau Sylwadwy Sylweddol – Lefel 2

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar ddull gweithredu'r farchnad gan ddefnyddio'r amodau presennol yn y farchnad a phrisiau gwerthu a welwyd yn ddiweddar, ynghyd â gwybodaeth berthnasol arall ar gyfer asedau tebyg yn ardal y Cyngor Lleol. Mae amodau'r farchnad yn golygu bod eiddo tebyg yn cael eu prynu mewn ffordd weithredol a'u gwerthu, ac mae lefel y mewnbynnau sylwadwy yn sylweddol, gan arwain at gategoreiddio'r eiddo ar Lefel 2 yn yr hierarchaeth gwerth teg.

Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

Seiliwyd gwerth teg yr asedau hyn ar yr incwm wedi'i gyfalafu a gafwyd gan ddefnyddio data'r Cyngor, ond hefyd, yn ôl yr angen, gan ddefnyddio dull gweithredu y farchnad sy'n defnyddio'r amodau yn y farchnad ar hyn o bryd trwy werthu/gosod asedau tebyg yn ardal y Cyngor Lleol yn ddiweddar.

Defnydd Uchaf a Gorau o'r Eiddo Buddsoddi

Wrth amcangyfrif gwerth teg eiddo buddsoddi y Cyngor, y defnydd uchaf a gorau o'r eiddo yw eu defnydd presennol.

Technegau Prisio

Ni fu unrhyw newid yn y technegau prisio a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn ar gyfer eiddo buddsoddi.

Cysoni Mesuriadau Gwerth Teg wedi'u Categoriaddio yn Lefel 3 yr Hierarchaeth Gwerth Teg

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Balans Agoriadol	25,805	0
Trosglwyddiadau i Lefel 3	5	24,365
Trosglwyddiadau allan o Lefel 3	0	0
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrisio sy'n cael eu cydnabod yn y Gronfa Wrth Gefn Ailbrisio	377	(971)
Cynnydd/(gostyngiadau) ailbrisio sy'n cael eu cydnabod yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	259	2,186
Ychwanegiadau	7	225
Gwaredu	(874)	0
Symudiadau eraill	0	0
Tâl dibrisio	(120)	0
Colledion Amharu/(Gwrthdroi) a gydnabyddir yn y Gwarged/Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaethau	0	0
Balans Terfynol	25,459	25,805

Balans Terfynol

Caiff enillion neu golledion yn deillio o newidiadau i werth teg yr eiddo buddsoddi eu cydnabod yn y Gwarged neu'r Diffyg ar linell Darparu Gwasanaethau – Ariannu ac Incwm a Gwariant Buddsoddi.

Gwybodaeth Feintiol am Fesur Gwerthoedd Teg Eiddo Buddsoddi gan ddefnyddio Mewnbynnau Ansylwadwy Sylweddol – Lefel 3

Ar Techneg brisio a		
31/03/2026 ddefnyddiwyd i fesur gwerth teg		
Is-Gategori	£'000	
Masnachol	25,459	Prisiad wedi'i seilio ar rhent y farchnad sy'n pasio neu amodau y cytunwyd ar gyfer yr eiddo
	25,459	

Proses Brisio ar gyfer Eiddo Buddsoddi

Mesurir gwerth teg eiddo buddsoddi'r Cyngor bob blwyddyn ar bob dyddiad adrodd. Cynhelir pob prisiad yn fewnol yn unol â'r fethodoleg a'r sail er mwyn amcangyfrif a nodir yn safonau proffesiynol Sefydliad Brenhinol y Syrfewyr Siartredig. Mae prisiwyr y Cyngor yn cydweithio'n agos gyda swyddogion cyllid sy'n adrodd yn rheolaidd ynghylch yr holl faterion sy'n ymwneud â phrisio.

1.17 DYLEDWYR TYMOR HIR

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Gofal Cymdeithasol i Oedolion	410	225
Tai	4,390	4,046
Eraill	120	159
	4,920	4,430

1.18 OFFERYNNAU ARIANNOL

Nodir y categorïau canlynol o offerynnau ariannol yn y Fantolen:

	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/26	31/03/25	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Buddsoddiadau				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	0	0	16,089	15,146
Cyfanswm y Buddsoddiadau	0	0	16,089	15,146
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/26	31/03/25	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Dyledwyr				
Benthyciadau ac arian derbyniadwy	4,920	4,430	0	0
Asedau ariannol ar gost amorteiddiedig	0	0	34,652	52,755
Cyfanswm y Dyledwyr	4,920	4,430	34,652	52,755
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/26	31/03/25	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Benthyciadau				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	123,158	127,089	3,974	1,848
Cyfanswm y Benthyciadau	123,158	127,089	3,974	1,848
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/26	31/03/25	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill				
Brydlesau cyllid a PFI	9,404	10,138		
Cyfanswm y Rhwymedigaethau Hirdymor Eraill	9,404	10,138		
	Hir Dymor		Cyfredol	
	31/03/26	31/03/25	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Credydwyr				
Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	1,620	1,330	65,236	60,854
Cyfanswm y Credydwyr	1,620	1,330	65,236	60,854

Incwm, Costau, Enillion a Cholledion

Mae'r enillion a cholledion a gydnabyddir yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr parthed offerynnau ariannol fel a ganlyn:

	2025/26			2024/25		
	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy	Cyfanswm	Rhwymedigaethau ariannol ar gost amorteiddiedig	Asedau Ariannol: Benthyciadau ac Arian Derbyniadwy	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Treuliau Llog	5,997	0	5,997	5,630	0	5,630
Cost ffi	15	0	15	15	0	15
Cyfanswm y gwariant yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	6,012	0	6,012	5,645	0	5,645
Incwm Llog	0	(1,522)	(1,522)	0	(2,199)	(2,199)
Incwm llog a gronnwyd ar asedau ariannol diffygiol	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm yr incwm yn Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	0	(1,522)	(1,522)	0	(2,199)	(2,199)
(Enillion)/colledion net am y flwyddyn	6,012	(1,522)	4,490	5,645	(2,199)	3,446

Gwerthoedd teg Asedau a rhwymedigaethau ariannol na fesurir yn ôl eu Gwerth Teg

Cyfrifir y gwerthoedd teg fel a ganlyn:

<u>Rhwymedigaethau Ariannol</u>	31 Mawrth 2026		31 Mawrth 2025	
	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000	Swm Cario £'000	Gwerth Teg £'000
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un - Cyfraddau Ad-dalu Cyn Pryd)	127,132	117,588	128,936	125,335
Rhwymedigaethau Ariannol (Pob un - Cyfradd Benthyciadau Newydd)	127,132	106,880	128,936	110,862
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig - Cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd)	94,613	88,073	95,837	91,759
Rhwymedigaethau Ariannol (Benthyciadau PWLB yn unig - Cyfradd Benthyciadau Newydd)	94,613	80,286	95,837	83,189

Prisio benthyciadau PWLB: Ar gyfer benthyciadau gan PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau disgownt adbrynu a benthycia newydd (cyfradd sicrwydd).

Prisio benthyciadau nad ydynt yn fenthyciadau PWLB: Ar gyfer benthyciadau nad ydynt yn rhai PWLB, darparwyd amcangyfrifon gwerth teg gan ddefnyddio cyfraddau adbrynu cynamserol a benthycia newydd. Yn absenoldeb marchnad weithredol sylweddol ar gyfer benthyciadau marchnad tymor hir newydd, mae'r cyfraddau a ddefnyddir ar gyfer benthycia newydd yn seiliedig ar drafodaethau gyda chyfranogwyr posibl y farchnad ar gyfer benthyciadau Mae'r cyfraddau hyn yn darparu procsi rhesymol ar gyfer cyfraddau y mae'n ymddangos bod cyfranogwyr marchnad wedi'u defnyddio ar gyfer costau adbrynu cynnar ar gyfer benthyciadau marchnad.

Mae'r amcangyfrifon gwerth teg yn defnyddio'r 'dull incwm', sef techneg brisio sy'n trosi symiau yn y dyfodol (ee llifau arian parod neu incwm a threuliau) i un swm cyfredol (hy wedi'i ddisgowntio). Mae'r sail brisio a fabwysiadwyd yn defnyddio **Mewnbynnau Lefel 2** – h.y. mewnbynnau yn hytrach na phrisiau a ddyfynnwyd y maent yn sylwaduwyd ar gyfer yr Atebolrwydd Ariannol.

Benthyciadau PWLB:

Mae'r ymrwymiad i dalu llog sy'n uwch na'r cyfraddau yn y farchnad ar hyn o bryd yn cynyddu'r swm y byddai'n rhaid i'r Cyngor ei dalu os byddai PWLB yn gofyn i'r Cyngor ad-dalu'r benthyciadau'n gynnar (cyfradd Ad-dalu Cyn Pryd), neu os byddai'n cytuno i hynny. Mae gan y Cyngor allu parhaus i fenthycia arian am gyfraddau gostyngol gan PWLB, yn hytrach nag o'r marchnadoedd. Mesur atodol o'r llog ychwanegol y bydd y Cyngor yn ei dalu o ganlyniad i'w ymrwymadau PWLB ar gyfer benthyciadau cyfradd sefydlog yw cymharu amodau'r benthyciadau hyn gyda'r cyfraddau benthycia newydd sydd ar gael gan PWLB (cyfradd benthyciadau Newydd).

Defnyddiwyd y tybiaethau canlynol yn y cyfrifiadau gwerth teg:

- Mae'r llog cronrus yn gynywysedig yn y cyfrifiad gwerth teg. Caiff y ffigwr yma ei gyfrifo hyd at, ac yn cynnwys y dyddiad prisio.
- Cafwyd y cyfraddau disgownt o'r farchnad ar 31 Mawrth 2026

Tybiaethau eraill a wneir am werthoedd teg asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol:

- Cymrir mai gwerth teg elfennau i'w talu a'u cael (Credydwy'r a Dyledwy'r Tymor Byr) yw'r swm a anfonebwyd neu a nodwyd mewn bil.
- Cyfrifwyd gwerth teg benthyciadau a symiau i'w derbyn ac nid ydynt yn wahanol iawn i'r gwerth cludo.

1.19 YMRWYMIADAU CYFALAF

Ar 31 Mawrth 2025, mae'r awdurdod wedi ymrwymo i nifer o gontractau ar gyfer adeiladu neu wella eiddo, peiriannau ac offer yn 2024/25 ac yn y blynyddoedd i ddod, sydd wedi'u cyllidebu i'r gost £4,660mil. Roedd ymrwymadau tebyg ar 31 Mawrth 2024 yn cyfateb i £34,118k. Dyma'r prif ymrwymadau:

2025/26	£'000
To Amgueddfa Ceredigion	738
Ysgol y Deri - System Wresogi Newydd	426
Ysgol Gyfun Aberaeron – Ad-drefnu / Adnewyddu Toiledau	402
Canolfan Hamdden Aberteifi - Gosod to newydd a Gosod Solar Ffotofoltaidd	314
Canolfan yr Enfys & Pili-Pala, Llwyn yr Eos	290
Uned Cyfeirio Disgyblion Newydd, Campws Felin-fach	218
Darparu 14 Man Gwefru Cerbydau Trydan (Amrywiol Leoliadau)	143
Cyfanswm	2,531

2024/25	£'000
Harbwr Aberaeron - Adeiladu er mwyn Amddiffyn yr Arfordir *	3,743
Fflyd - Gweithgynhyrchu a Chyflenwi 2 Ysgubwr (cerbydau)	381
Adfywio Promenâd Aberystwyth - Cam 1 o'r Gwaith	253
Teithio Llesol Trefechan - Cam 2 o'r Gwaith	229
Prom Aberystwyth wedi'i Adfywio – Gosod Goleuadau	54
Cyfanswm	4,660

1.20 CYFEIRIAD CYFALAFU

DEDDF LLYWODRAETH LEOL 2003 ADRANNAU 16(2)(b) ac 20: TRIN RHAI COSTAU FEL GWARIANT CYFALAF

Mae'r Cyngor wedi bod yn hyblyg yn ei ddefnydd o dderbyniadau cyfalaf yn unol â'r canllawiau a'r cyfarwyddyd a gyhoeddwyd gan Lywodraeth Cymru ym mis Mawrth 2024 ar gyfer blynyddoedd ariannol hyd at 2029/30. Mae hyn wedi galluogi'r Cyngor i gyfalafu rhai gwariannau refeniw cymwys. Ni wnaeth y Cyngor gyfalafu dim costau o dan y cyfarwyddyd hwn yn 2025/26. Cyfalafwyd £75k o dan y cyfarwyddyd hwn yn 2024/25 ar gyfer Diwygio Gwasanaethau.

1.21 DYLEDWYR

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Cyrrff Llywodraeth Ganol	19,579	38,296
Awdurdodau Lleol Eraill	2,674	2,451
Cyrrff GIG	4,092	4,090
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	1	4
Endidau ac Unigolion eraill	20,813	19,555
Lwfans lleihad yn y gwerth	(5,606)	(5,222)
Cyfanswm	41,553	59,174

1.22 ARIAN AC EITEMAU CYFWERTH AG ARIAN

Mae balans yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian yn cynnwys yr elfennau canlynol:

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Arian a gedwir gan y Cyngor	37	37
Cyfrif cyfredol banciau	(2,155)	(3,505)
Adneuon tymor byr gyda banciau/cymdeithasau adeiladu/sefydliadau ariannol eraill	24,468	12,367
Cyfanswm yr arian ac eitemau cyfwerth ag arian	22,350	8,899

1.23 CREDYDWYR

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Cyrrff Llywodraeth Ganol	5,413	4,157
Awdurdodau Lleol Eraill	29,484	26,094
Cyrrff GIG	147	235
Corfforaethau Cyhoeddus a Chronfeydd Masnachu	0	0
Endidau ac unigolion eraill	30,422	30,391
Cyfanswm	65,466	60,877

1.24 BENTHYCA

Mae'r rhan fwyaf o fenthyciadau tymor hir y Cyngor yn deillio'n bennaf oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) gyda rhywfaint o fenthycia gan sefydliadau eraill a etifeddwyd gan Gyngor Sir Dyfed gynt. Caiff y benthyciadau eu dadansoddi yn ôl aeddfedrwydd ac mae'r cyfraddau llog yn amrywio rhwng 1.73% a 9.875%.

Yn ystod 2024/25 benthycodd y Cyngor £24.9m gan yr hyn a elwid bryd hynny yn Fanc Seilwaith y DU (UKIB) i gyfrannu at gyllid Cynllun Amddiffyn Arfordirol Aberaeron. Mae'r costau sy'n gysylltiedig â'r benthyciad hwn yn cael eu hariannu'n llawn gan Lywodraeth Cymru. Ers i'r benthyciad hwn gael ei dynnu allan, mae UKIB wedi'i ailenwi'n Gronfa Cyfoeth Genedlaethol (NWF). Tynnwyd y benthyciad i lawr mewn dwy gyfran, y gyfran gyntaf o £12m ar 4.53% a'r £12.9m sy'n weddill ar 4.38%. Mae'r benthyciad hwn wedi'i gynnwys yn y golofn Benthycia Arall isod.

Dadansoddiad o'r benthyciadau yn ôl aeddfedrwydd:

	31/03/26	31/03/26	31/03/26	31/03/25	31/03/25	31/03/25
	PWLB	ARALL	CYFANSWM	PWLB	ARALL	CYFANSWM
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Aeddfedu o fewn blwyddyn	3,280	694	3,974	6,340	0	6,340
Benthycia Hirdymor						
Aeddfedu mewn 1 – 2 flynedd	1,301	686	1,987	3,280	651	3,931
Aeddfedu mewn 2 – 5 mlynedd	6,167	2,783	8,950	4,901	2,692	7,593
Aeddfedu mewn 5 – 10 mlynedd	16,780	6,696	23,476	19,193	6,505	25,698
Aeddfedu mewn 10 – 15 blynedd	19,521	5,547	25,068	19,497	5,306	24,803
Aeddfedu mewn 15 – 20 mlynedd	8,457	6,921	15,378	3,572	6,621	10,193
Aeddfedu mewn 20 – 25 blynedd	9,813	3,226	13,039	12,876	4,735	17,611
Aeddfedu mewn 25 – 30 blynedd	10,500	0	10,500	7,500	0	7,500
Aeddfedu mewn 30 – 35 blynedd	19,000	0	19,000	20,000	0	20,000
Aeddfedu mewn 35 – 40 blynedd	0	0	0	4,000	0	4,000
Aeddfedu mewn 40 – 45 blynedd	0	5,760	5,760	0	5,760	5,760
45+ blynedd	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm y benthyciadau hirdymor	91,539	31,619	123,158	94,819	32,270	127,089

Ailstrwythuro Benthyciadau

Ni ailstrwythurwyd benthyciadau yn 2025/26.

Grantiau Llywodraeth Cymru i'w had-dalu yn y dyfodol

Derbyniodd y Cyngor fenthyciad strategol gwerth £2m ar gyfer y rhaglen Trawsnewid Trefigan gan Lywodraeth Cymru yn ystod 2024/25 sy'n ad-daladwy ymhen saith mlynedd. Ynghyd â benthyciad presennol gan Lywodraeth Cymru gwerth £806k, mae'r Cyngor bellach wedi derbyn cyfanswm o £2,806k o fenthyciadau gan Lywodraeth Cymru sy'n ad-daladwy yn y dyfodol. Er bod y rhain wedi cael eu galw'n grantiau, maent wedi cael eu trin fel benthyciadau o fewn y fantolen oherwydd yr angen i'w had-dalu'n ôl o fewn 5-15 mlynedd. Mae'r benthyciadau hyn wedi'u cynnwys yn y colofnau 'Arall' yn y tabl uchod.

1.25 RHWYMEDIGAETHAU HIRDYMR EIRALL

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Rhwymedigaethau Ysgol Gyfun Penweddig PFI	3,017	2,173
Rhwymedigaethau Pensiwn	2,224	2,869
Rhwymedigaethau Prydlesau Cyllid	1,144	1,111
Addasiad ddibrisio MRP	3,019	3,985
Cyfanswm	9,404	10,138

1.26 CRONFEYDD WRTH GEFN Y GELLIR EU DEFNYDDIO

Nodir symudiadau yng nghronfeydd wrth gefn y Cyngor y gellir eu defnyddio yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar dudalen 18 a Nodyn 1.8.

1.27 CRONFEYDD WRTH GEFN NA ELLIR EU DEFNYDDIO

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Cronfa Wrth Gefn Ailbrisio	209,447	179,363
Cyfrif Addasu Cyfalaf	213,735	208,388
Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol	112	381
Cronfa Wrth Gefn Bensiynau	(2,224)	(2,869)
Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd	5,120	4,319
Cyfrif Absenoldebau Cronedig	(4,562)	(4,108)
Cyfanswm y Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu defnyddio	421,628	385,474

Mae'r canlynol yn ddadansoddiad o'r Cronfeydd Wrth Gefn na ellir eu Defnyddio sydd fwyaf arwyddocaol:

Cronfa Wrth Gefn Ailbrisio

Mae'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn yn cynnwys enillion a wnaed gan y Cyngor o ganlyniad i gynnydd yng ngwerth ei Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar. Bydd y balans yn lleihau pan fydd asedau ag enillion a gronwyd yn cael:

- eu hailbrisio'n llai neu'n ddiffygiol ac y mae'r enillion wedi eu colli
- eu defnyddio wrth ddarparu gwasanaethau a chaiff yr enillion eu defnyddio drwy ddibrisiad, neu
- eu gwaredu a chaiff yr enillion eu cyflawni

Bydd y Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn ond yn cynnwys enillion ailbrisio a wireddwyd ers 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y'i rhoddwyd ar waith yn ffurfiol. Cafodd enillion a wnaed cyn y dyddiad hwnnw eu cyfuno â'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	179,363	173,008
Asedau a ail-brisiwyd ar i fyny	38,180	20,024
Asedau a ail-brisiwyd ar i lawr a cholledion diffygiol na chafodd eu hawlio ar y Gwarged/Diffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	(2,135)	(6,471)
Gwarged neu Ddiffyg ar ailbrizio asedau tymor hir na chafodd eu nodi ar y Gwarged/Ddiffyg o ran Darpariaeth Gwasanaethau	36,045	13,553
Gwahaniaeth rhwng dibrisio gwerth teg a dibrisio cost hanesyddol	(5,407)	(7,198)
Enillion a gronnwyd ar asedau a werthwyd neu a ddiystyriwyd	(554)	0
Swm a osodwyd yn erbyn y Cyfrif Addasu Cyfalaf	(5,961)	(7,198)
Balans ar 31 Mawrth	209,447	179,363

Cyfrif Addasu Cyfalaf

Mae'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn cymathu'r gwahaniaethau amseru rhwng y trefniadau gwahanol ar gyfer cyfrif y defnydd a wneir o asedau nad ydynt yn rhai cyfredol a'r trefniadau ar gyfer ariannu'r gwaith o brynu, adeiladu neu wella'r asedau hynny o dan ddarpariaethau statudol. Bydd debyd yn y cyfrif parthed y gost o brynu, adeiladu neu wella fel dibrisiad a chaiff colledion oherwydd diffygion neu amorteiddio eu nodi yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant (gan gysoni trosglwyddiadau o'r Gronfa Ailbrizio wrth gefn er mwyn trosi ffigyrau gwerth teg i sail cost hanesyddol). Rhoddir credyd i'r cyfrif drwy gynnwys y symiau a osodwyd i'r naill ochr gan y Cyngor er mwyn ariannu costau prynu, adeiladu a gwella.

Mae'r cyfrif yn cynnwys enillion a cholledion a gronnwyd ar Eiddo Buddsoddi ac enillion ailbrizio a gronnwyd ar Eiddo, Cyfarpar a Pheiriannau cyn 1 Ebrill 2007, sef y dyddiad y crëwyd y Gronfa Ailbrizio Wrth Gefn i gadw enillion o'r fath.

Bydd Nodyn 1.7 yn darparu manylion ffynhonnell y trosglwyddiadau i'r Cyfrif oni bai am y rheiny a oedd yn cynnwys y Gronfa Ailbrizio Wrth Gefn.

	2025/26 £'000	2024/25 £'000
Balans ar 1 Ebrill	208,388	202,530
Gwyrddroi eitemau sy'n ymwneud â gwariant cyfalaf ar ddebyd neu gredyd i'r Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant:		
Ffioedd parthed dibrisio a diffygion asedau nad ydynt yn rhai cyfredol	(16,354)	(17,483)
Ailbrisio colledion ar Eiddo, Peiriannau ac Offer	686	(15,537)
Gwariant refeniw a ariannwyd o gyfalaf dan statud	(1,614)	(1,667)
Nifer yr asedau nad ydynt yn rhai cyfredol caiff eu diystyru ar ôl gwaredu neu werthu gan eu nodi fel rhan o'r enillion/colledion ar waredu yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant	(1,347)	(81)
	<u>(18,629)</u>	<u>(34,768)</u>
Cymhwyso symiau a ddiddymwyd o'r Gronfa Ailbrisio Wrth Gefn Swm net a ddiddymwyd o gost Asedau anghyfredol a ddefnyddiwyd yn ystod y flwyddyn	<u>5,962</u>	<u>7,197</u>
	<u>(12,667)</u>	<u>(27,571)</u>
Cyllid cyfalaf a ddefnyddiwyd yn y flwyddyn:		
Defnyddio Derbynion Cyfalaf Wrth Gefn i ariannu gwariant cyfalaf newydd	91	806
Grantiau a chyfraniadau cyfalaf wedi eu credydu i'r Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant sy'n briodol i ariannu cyfalaf	12,489	17,523
Cymhwyso grantiau i gyllid cyfalaf o'r Cyfrif Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso	360	3,095
Darpariaeth statudol ar gyfer ariannu buddsoddiad cyfalaf a hawliwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	1,940	1,911
Gwariant Cyfalaf a nodwyd yn erbyn y Gronfa Gyffredinol	<u>2,921</u>	<u>8,220</u>
	<u>17,801</u>	<u>31,555</u>
Symudiadau yng ngwerth marchnad Eiddo Buddsoddi a ddebydwyd neu a gredydwyd i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant	213	1,874
Balans ar 31 Mawrth	<u><u>213,735</u></u>	<u><u>208,388</u></u>

Cronfa Wrth Gefn Bensiynau

Mae'r Gronfa Bensiynau'n delio â'r gwahaniaethau amseru o ganlyniad i drefniadau gwahanol ar gyfer cyfrifo manteision pensiynau ar ôl gwaith ac ar gyfer ariannu manteision yn unol â'r darpariaethau statudol. Mae'r Cyngor yn rhoi cyfrif am fanteision ôl gyflogaeth yn y Datganiad Cynhwysfawr ar Incwm a Gwariant fel y manteision y bydd gweithwyr yn eu hennill wrth gasglu blynnyddoedd o wasanaeth, gan ddiweddarau'r rhwymedigaethau a nodir er mwyn adlewyrchu chwyddiant, addasiadau sy'n newid a dychweliadau ar fuddsoddi parthed unrhyw adnoddau a osodwyd yn erbyn y costau. Fodd bynnag yn unol â threfniadau statudol bydd angen i'r manteision yma gael eu hariannu gan fod y Cyngor yn sicrhau cyfraniadau cyflogwyr i'r gronfa bensiwn neu mi ddylai yn y diwedd dalu unrhyw bensiynau y mae'n uniongyrchol gyfrifol amdanynt. Mae'r balans debyd ar y Gronfa Bensiwn felly'n dangos diffyg sylweddol yn y manteision a enillwyd gan gyn weithwyr a gweithwyr cyfredol yn ogystal â'r adnoddau y mae'r Cyngor wedi ei roi i'r neilltu ar eu cyfer. Bydd y trefniadau statudol yn sicrhau y caiff arian ei osod i'r neilltu erbyn y bydd yn rhaid talu'r pensiwn.

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(2,869)	0
Cildroi eitemau IAS19	(9,259)	(12,313)
Ailfesuriadau	31,173	55,503
Costau Pensiwn taladwy	10,993	10,290
Addasu terfyn uchaf yr asedau	(32,262)	(56,349)
Balans ar 31 Mawrth	(2,224)	(2,869)

Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd

Yn y Gronfa Derbyniadau Cyfalaf a ohiriwyd ceir yr enillion o'r broses o waredu asedau nad ydynt yn rhai cyfalaf ac nad ydynt wedi eu setlo eto. O dan drefniadau statudol, nid yw'r Cyngor yn ymdrin â'r enillion yma fel rhai y gellir eu defnyddio ar gyfer ariannu gwariant cyfalaf newydd hyd nes y bydd derbyniadau arian wedi eu derbyn. Pan dderbynnir y gwir arian caiff y symiau eu trosglwyddo i'r Gronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cyfalaf.

	31/03/26	31/03/25
	£'000	£'000
Cynllun Perchnogaeth Cartrefi Cost Isel	349	349
LIC Benthyciadau Troi Tai'n Gartrefi	175	175
Benthyciadau Cyfalaf Tai Eraill a Ohiriwyd	189	190
Caniatadu Cynllunio a Ohiriwyd	3,143	2,777
Benthyciadau Atgyweirio Brys	425	422
Benthyciadau'r Cynllun Tai Cymunedol	774	341
Derbyniadau Cyfalaf a Ohiriwyd Eraill	65	65
Balans ar 31 Mawrth	5,120	4,319

Cyfrif Absenoldebau Cronedig

Bydd y Cyfrif Absenoldebau Cronedig yn delio â'r gwahaniaethau y byddai'n codi fel arall yn y Balans ar y Gronfa Gyffredinol o ganlyniad i gronni absenoldebau a enillwyd ond na hawliwyd yn y flwyddyn, e.e. gwyliau blyneddol a gariwyd ymlaen ar 31 Mawrth. Bydd yn ofynnol yn ôl y trefniadau statudol i effaith Balans y Gronfa Gyffredinol gael ei niwtraleiddio gan drosglwyddiadau i'r Cyfrif neu oddi yno.

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	(4,108)	(3,382)
Setliad neu ganslo croniadau a wnaed ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol	4,108	3,382
Symiau a gronnwyd ar ddiwedd y flwyddyn gyfredol	(4,562)	(4,108)
Gwahaniaeth rhwng tâl swyddogion a nodir ar y Datganiad Cynhwysfawr Incwm a Gwariant ar sail gronedig a'r tâl a godir yn y flwyddyn yn unol â gofynion statudol	(454)	(726)
Balans ar 31 Mawrth	(4,562)	(4,108)

1.28 DATGANIAD LLIF ARIAN – GWEITHGAREDDAU GWEITHREDU

Mae'r llif arian ar gyfer gweithgareddau gweithredu'n cynnwys yr eitemau canlynol:

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Llog a dalwyd	(3,871)	(6,411)
Llog a dderbyniwyd	1,462	2,218

1.29 LWFANSAU'R AELODAU

Talodd y Cyngor y symiau a ganlyn i aelodau'r cyngor yn ystod y flwyddyn. Cyhoeddir manylion y taliadau unigol yn y wasg leol, yn unol â gofynion Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Lwfansau i Aelodau Cyngorau Sir a Chyngorau Bwrdeistref Sirol ac Awdurdodau Parciau Cenedlaethol) (Cymru) 2002.

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Cyflogau	1,034	979
Treuliau	3	4
Cyfanswm	1,037	983

1.30 TALIADAU SWYDDOGION

- Y lluosrif rhwng yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol ac uchafswm cyflog y Prif Weithredwr yw **1:5.0** (2024/25: 1:5.1)
- Enillion cyfwerth ag amser llawn y Prif Weithredwr ar gyfartaledd yw **£146,690** (2024/25: £142,141)
- Yr enillion cyfwerth ag amser llawn canolrifol holl weithwyr y Cyngor yw **£29,540** (2024/25 £27,711)

Mae'r cyflog a delir i uwch gyflogeion y Cyngor fel a ganlyn:

Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000

2025/26

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	Taliadau Swyddog Canlyniadau/Etholiadau £	Iawndal am golli cyflogaeth £	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn £
Prif Weithredwr	146,690	0	0	21,417	168,107
Cyfarwyddwr Corfforaethol Gweithredol (1)	124,033	0	0	18,109	142,142
Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Porth Cynnal (2)	108,705	0	0	14,739	123,444
Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol : Cyllid a Chaffael (S151) (3)	105,274	0	0	15,370	120,644
Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Dywylliant (4)	105,274	0	0	15,370	120,644
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd	92,603	0	0	13,520	106,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfwyio	92,603	0	0	13,520	106,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol	92,603	0	0	13,520	106,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu	92,603	0	0	13,520	106,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth	92,603	0	0	13,520	106,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi a Pherfformiad	92,603	0	0	13,520	106,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cymorth Cynnar (5)	92,072	0	0	11,852	103,924
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid ac TGCh	90,594	0	0	13,227	103,821
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Gofal (6)	58,866	0	0	8,595	67,461
Cyfarwyddwr Corfforaethol (7)	33,955	0	0	2,126	36,081

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau i uwch swyddogion.

- 1) Fel rhan o Ailstrwythuro Arweinyddiaeth, ailenwyd swydd y Cyfarwyddwr Corfforaethol yn Gyfarwyddwr Corfforaethol Gweithredol yn effeithiol o 1af Awst 2025.
- 2) Fel rhan o Ailstrwythuro Arweinyddiaeth, ailenwyd swydd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal yn Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Porth Cynnal yn effeithiol o 1af Awst 2025.
- 3) Fel rhan o Ailstrwythuro Arweinyddiaeth, ailenwyd swydd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael yn Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael yn effeithiol o 1af Awst 2025.
- 4) Cafodd swydd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes ei llenwi a'i hailenwi'n Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Diwylliant ar 5ed Mai 2025 gan y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Dros Dro: Dysgu Gydol Oes. Fel rhan o Ailstrwythuro Arweinyddiaeth, ailenwyd swydd y

Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Diwylliant yn Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Ysgolion, Dysgu Gydol Oes a Diwylliant yn effeithiol o 1af Awst 2025.

- 5) Cafodd swydd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cymorth Cynnar ei llenwi ar 1af Gorffennaf 2025 gan y Swyddog Arweiniol Corfforaethol Dros Dro: Porth Cymorth Cynnar.
- 6) Gostyngodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Gofal i 0.60 FTE gan ddechrau 1af Mai 2025. Mae'r taliad cydnabyddiaeth yn cynnwys honorariwm o £375 ar gyfer dyletswyddau ychwanegol oherwydd absenoldeb arfaethedig Cyfarwyddwr Statudol y Gwasanaethau Cymdeithasol a'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Porth Cynnal a dalwyd 31ain Ionawr 2026.
- 7) Ymddeolodd y Cyfarwyddwr Corfforaethol ar 15ed Mai 2025. Cafodd y swydd ei dileu fel rhan o Ailstrwythuro Arweinyddiaeth yn effeithiol o 1af Awst 2025.

Enillion Uwch-swyddogion – Cyflog rhwng £60,000 a £150,000

2024/25

Gwybodaeth am Ddeiliad y Swydd (Teitl y Swydd)	Cyflog (yn cynnwys Ffioedd a Lwfansau) £	Taliadau Swyddog Canlyniadau/Etholiadau £	lawndal am golli cyflogaeth £	Cyfraniadau Pensiwn Cyflogwyr £	Cyfanswm Taliadau Cydnabyddiaeth gan Gynnwys Cyfraniadau Pensiwn £
Prif Weithredwr	142,141	8,527	0	21,331	171,999
Cyfarwyddwr Corfforaethol	114,120	5,451	0	16,662	136,233
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cynnal	99,937	0	0	14,591	114,528
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Dysgu Gydol Oes	92,418	1,330	0	13,493	107,241
Cyfarwyddwr Corfforaethol	87,597	584	0	16,662	104,843
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyllid a Chaffael (A151)	90,578	716	0	13,224	104,518
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Democrataidd	85,162	6,579	0	12,434	104,175
	85,162	1,295	0	12,434	98,891
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Gwasanaethau Cyfreithiol a Llywodraethu					
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Polisi a Pherfformiad	85,162	637	0	12,434	98,233
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfwyio	85,162	604	0	12,434	98,200
	85,162	527	0	12,434	98,123
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Prifffyrdd a Gwasanaethau Amgylcheddol					
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Pobl a Threfniadaeth	85,162	465	0	12,434	98,061
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Gofal	85,162	275	0	12,434	97,871
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Cyswllt Cwsmeriaid, TGCh a Digidol	81,549	601	0	11,906	94,056
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Porth Cymorth Cynnar (Dros Dro)	81,894	660	0	11,448	94,002
Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion (Dros Dro) - hyd at Awst 2024 (1)	36,301	0	0	10,411	46,712

Ni thalwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau i uwch swyddogion.

- 1) Gadawodd y Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Ysgolion (Dros Dro) y swydd ar 31 Awst 2024. Roedd y penodiad hwn ar sail secondiad ac yn cynnwys yr hawl i barhau i fod yn aelod o Gynllun Pensiwn yr Athrawon.

Isod, dangosir nifer y cyflogeion (ac eithrio'r uwch gyflogeion a ddangoswyd ar wahân uchod) yr oedd eu cyflog yn £60,000 neu'n uwch, a hynny mewn bandiau o £5,000. Nid yw'r symiau hyn yn cynnwys unrhyw gyfraniadau pensiwn a wnaed gan y cyflogwr. Fodd bynnag, maent yn cynnwys y symiau a dalwyd i'r cyflogai, neu i'w derbyn ganddo, o ran unrhyw iawndal am golli swydd (5 cyflogai yn 2025/26 a 5 cyflogai yn 2024/25). Cynhwysir yn y bandiau mae athrawon a gyflogir gan Ysgolion Gwirfoddol a Reolir/Gwirfoddol a Gynorthwyir (3 athro yn 2025/26 a 3 athro yn 2024/25).

Band Tâl	2025/26 Nifer y Cyflogeion	2025/26 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad	2024/25 Nifer y Cyflogeion	2024/25 Nifer sy'n cynnwys Taliadau Terfyniad
£60,000 - £64,999	85	2	57	2
£65,000 - £69,999	33	0	39	0
£70,000 - £74,999	35	0	13	2
£75,000 - £79,999	9	2	2	0
£80,000 - £84,999	5	0	2	1
£85,000 - £89,999	0	0	2	0
£90,000 - £94,999	2	1	2	0
£95,000 - £99,999	2	0	0	0
£100,000 - £104,999	0	0	3	0
£105,000 - £109,999	3	0	0	0
£110,000 - £114,999	0	0	0	0
£115,000 - £119,999	0	0	0	0
£120,000 - £124,999	0	0	1	0
£125,000 - £129,999	1	0	0	0
CYFANSWM	175	5	121	5

Mae'r tabl uchod yn cynnwys 119 aelod o staff Addysgu (e.e. Penaethiaid), 14 aelod o staff Soulbury (e.e. swyddogion Gwella Addysg) ac 42 aelod o staff Y Cyd-gyngor Cenedlaethol (e.e. Rheolwyr Corfforaethol) yn 2025/26 (93 aelod o staff Addysgu, 12 aelod o staff Soulbury ac 16 aelod o staff Y Cyd-gyngor Cenedlaethol yn 2024/25).

Mae'r Bandiau Cyflog yn cael eu pennu gan God Ymarfer Cyfrifyddu CIPFA, fodd bynnag, nid yw lefel gychwynnol y Band Cyflog, sef £60,000 wedi newid ers Cyfrifon 2005/06. Felly, gyda phrosesau dyfarnu cyflog a bennir yn genedlaethol ar waith ar gyfer pob gweithiwr (i gydnabod effaith chwyddiant blynyddol), wrth i bob blwyddyn fynd rhagddi mae mwy o weithwyr yn cael eu cynnwys yn naturiol yn y tabl hwn o ganlyniad i'r Band Cyflog isaf heb newid i adlewyrchu effaith chwyddiant dros y 20 mlynedd diwethaf.

Bu i'r Cyngor derfynu contractau nifer o weithwyr yn 2025/26, a chododd rhwymedigaethau o £299 mil (£620 mil yn 2024/25). Mae'r taliadau canlynol yn cynnwys

costau diswyddo statudol a gwirfoddol, cyfandaliadau, cyfraniadau pensiwn mewn perthynas â blynyddoedd a ychwanegwyd, straen pensiwn a thaliadau ex gratia eraill.

Band cost pecyn gadael	Nifer y diswyddiadau gorfodol		Nifer ymadawiadau eraill y cytunwyd		Cyfanswm nifer y pecynnau gadael		Cyfanswm cost pecynnau gadael ym mhob band	
	2025/26	2024/25	2025/26	2024/25	2025/26	2024/25	2025/26	2024/25
	nifer	nifer	nifer	nifer	nifer	nifer	£'000	£'000
£0 - £20,000	12	26	11	26	23	52	133	337
£20,001 - £40,000	0	1	5	9	5	10	124	283
£40,001 - £60,000	1	0	0	0	1	0	42	0
£60,001 - £80,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£80,001 - £100,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£100,001 - £150,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£150,001 - £200,000	0	0	0	0	0	0	0	0
Cyfanswm	13	27	16	35	29	62	299	620
Adio: Symiau y darparwyd ar eu cyfer yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant heb eu cynnwys mewn bandiau							0	0
Cyfanswm cost yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant							299	620

1.31 COSTAU ARCHWILIO ALLANOL

Mae'r ffioedd a ganlyn am waith archwilio ac arolygu allanol am y flwyddyn ariannol 2024/25 yn daladwy gan y Cyngor:

	Ffi Arfaethedig 2025/26 £'000	Ffi Amcangyfrif 2024/25 £'000
Gwaith Archwilio Ariannol	209	198
Gwaith Archwilio Perfformiad	124	118
Gwaith Ardystio Grant	44	42
Gwaith Archwilio Ariannol Arall: Awdurdod Harbwr Ceredigion	2	2
	379	360

1.32 TRAFODION PARTÏON PERTHNASOL

Mae'n ofynnol i'r Cyngor ddatgelu trafodion sylweddol â phartïon perthnasol - cyrff neu unigolion a chanddynt botensial i reoli'r Cyngor, neu ddylanwadu arno, neu i gael eu rheoli gan y Cyngor, neu'u dylanwadu ganddo. Mae'r trafodion hyn yn caniatáu i'r darllenwr asesu i ba raddau y gallai'r Cyngor fod wedi'i gyfyngu o ran ei allu i weithredu'n annibynnol neu i ba raddau y mae'n meddu ar y gallu i gyfyngu ar ryddid parti arall i fargeinio â'r Cyngor.

Llywodraeth Ganol

Bydd gan y Llywodraeth Ganol reolaeth effeithiol ar weithgareddau cyffredinol y Cyngor – mae'n gyfrifol am ddarparu fframwaith statudol y bydd y Cyngor yn gweithredu oddi mewn iddo, gan ddarparu'r mwyafrif o'i arian drwy grantiau gan nodi hefyd amodau nifer o'r trafodion rhwng y Cyngor a phartïon eraill (e.e. biliau treth y cyngor, budd-daliadau tai).

Mae cyfanswm y grantiau refeniw unigol a dderbyniwyd oddi wrth adrannau'r llywodraeth dangosir yn nodyn 1.12

Swyddogion ac Aelodau

Mae gan y Cyngor drefniadau mewn grym sy'n gofyn i swyddogion ac aelodau nodi a datgelu trafodion gyda thrydydd partion cysylltiedig. Nid oedd unrhyw drafodion perthnasol gyda aelodau neu swyddogion yn ystod y flwyddyn.

Bydd gan aelodau'r Cyngor reolaeth uniongyrchol dros bolisiâu gweithredu ac ariannol y Cyngor. Nodir yn Nodyn 1.29 cyfanswm lwfansau aelodau a dalwyd yn 2025/26. Dan y Cod Ymddygiad a ymgorfforwyd yng Nghyfansoddiad y Cyngor, mae gofyn i Aelodau gofnodi yng Nghofrestr Buddiannau'r Aelodau unrhyw fuddiannau ariannol a personol. Mae'r Gofrestr yn agored i'w harchwilio gan y cyhoedd ac mae ar gael ar sail Aelod unigol ar wefan y Cyngor. Nid yw Aelodau sy'n datgan buddiant yn cymryd rhan mewn unrhyw drafodaeth neu benderfyniad sy'n ymwneud â grantiau a roddir neu waith neu wasanaethau a gomisiynir.

Cynhaliwyd y trafodiadau canlynol yr oedd gan aelodau etholedig gysylltiad â nhw yn ystod y flwyddyn 2025/26:

Grŵpiau Perthnasol	Manylion perthynas a thrafodion	Swm £'000
Neuadd Pentref Aberporth Village Hall	Mae un aelod yn ymddiriedolwr. Cyllid a ddarperir ar gyfer amrywiol gynlluniau/prosiectau gan gynnwys darpariaeth Cyfleoedd Chwarae Cymru Gyfan, Ardaloedd Chwarae Balchder Bro a Chronfa Ffyniant Gyffredin.	12
Theatr Mwldan	Mae un aelod yn ymddiriedolwr. Llogi lleoliad/ystafell a chyfraniadau cyllid gan gynnwys Cronfa Ffyniant Gyffredin.	118
Cyngor Bopeth Ceredigion Citizens Advice Bureau	Mae un aelod yn gyfarwyddwr. Cyfraniadau cyllid gan Cronfa Ffyniant Gyffredin.	65
Cerbydau Cenarth Coaches	Mae un aelod yn gyfarwyddwr. Taliadau ar gyfer cludiant ysgol	688
Cardigan Castle Enterprises cyf	Mae un aelod yn gyfarwyddwr. Llogi ystafell ac arlwyio ar gyfer gweithgareddau/digwyddiadau amrywiol a chyfraniad o Cronfa Ffyniant Gyffredin.	14
Gofal a Thrwsio Gorllewin Cymru	Mae un aelod yn Gyfarwyddwr Gwirfoddol. Cyllid/grantiau amrywiol i gefnogi byw'n annibynnol i breswylwyr	175
D C Evans Plant Hire Ltd	Mae un aelod yn ysgrifennydd y cwmni. Taliadau am atgyweirio a chynnal a chadw pont	41
Cwmni Theatr Arad Goch	Mae un aelod yn gyfarwyddwr. Taliadau am berfformiadau amrywiol i ysgolion	17
Gwasanaeth Angladdau Lewis Funeral Service	Un aelod yw'r perchennog. Taliadau am gostau angladd.	12
Cyfanswm		1,142

1.33 CYLLID A GWARIANT CYFALAF

Nodir yn y tabl isod y gwariant cyfalaf yn ystod y flwyddyn (gan gynnwys gwerth yr asedau a gafwyd o dan brydlesau cyllid a contractau PFI), yn ogystal â'r adnoddau a ddefnyddiwyd i'w ariannu. Lle y bydd angen ariannu gwariant cyfalaf yn y blynyddoedd i ddod drwy godi tâl ar refeniw fel y caiff asedau eu defnyddio gan y Cyngor, bydd y gwariant yma'n golygu cynnydd yn y Gofyniad am Arian Cyfalaf (CFR), sef mesur y gwariant cyfalaf yn hanesyddol gan y Cyngor nad yw hyd yma wedi ei ariannu. Caiff y Gofyniad am Arian Cyfalaf ei ddadansoddi yn ail ran y nodyn yma.

	2024/25	2023/24
	£m	£m
Gofyniad Cyllid Cyfalaf Agoriadol*	168.6	147.6
Buddsoddiad cyfalaf:		
Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar	26.0	49.8
Eiddo Buddsoddi	0.0	0.6
Eraill	0.5	0.2
Gwariant Refeniw a ariannwyd o Gyfalaf Statudol	1.6	1.7
Ffynonellau cyllid:		
Derbyniadau Cyfalaf	(0.1)	(0.8)
Grantiau'r Llywodraeth a chyfraniadau eraill	(12.8)	(20.3)
Symiau a neilltuwyd o Refeniw:		
Cyfraniadau Refeniw Uniongyrchol - Cronfa Gyffredinol	(2.9)	(8.3)
Darpariaeth Isafswm Refeniw (MRP)	(1.9)	(1.9)
Gofyniad Cyllid Cyfalaf Terfynol	179.0	168.6
Egluro'r symudiadau yn ystod y flwyddyn:		
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycu (â chymorth)	9.1	21.8
Cynnydd yn yr angen sylfaenol i fenthycu (heb gymorth)	1.6	(0.4)
Asedau a gafwyd o dan PFI	(0.2)	(0.2)
Asedau a gafwyd o dan prydlesau cyllid	(0.1)	(0.2)
Cynnydd/(gostyngiad) o ran y Gofyniad Cyllid Cyfalaf	10.4	21.0

* Yn cynnwys addasiad ar gyfer lesioedd Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol 16.

1.34 PRYDLESAU

Y Cyngor fel Deiliad Prydles:

Mae contractau les yr awdurdod yn cynnwys lesioedd tir ac adeiladau gweithredol, peiriannau ac offer a cherbydau modur. Maent yn ansylweddol yn unigol.

Asedau Hawl i Ddefnyddio

Mae'r tabl hwn yn dangos y newid yng ngwerth asedau hawl-i-ddefnyddio a gedwir o dan lesioedd gan yr awdurdod:

	£'000	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill 2025	522	191	718
Ychwanegiadau	206	17	57
Ailbrisio	0	0	0
Dibrisiad ac Amorteiddio	(128)	(75)	(28)
Gwarediadau	(50)	(66)	0
Balans ar 31 Mawrth 2026	550	67	747

Dadansoddiad aeddfedrwydd o rwymedigaethau prydles

Mae'r rhwymedigaethau prydles i fod i gael eu setlo dros y bandiau amser canlynol (wedi'u mesur ar symiau heb eu disgowntio'r taliadau arian parod disgwylidig):

	31 Mawrth 2026	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	262	299
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	593	658
Hwy na phum mlynedd	1,229	1,287
Lleiafswm taliadau prydles	2,084	2,244

Trafodion o dan brydlesi

Tynnodd yr awdurdod y treuliau a'r llif arian canlynol mewn perthynas â phrydlesi:

	31 Mawrth 2026	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant		
Treuliau llog ar rwymedigaethau prydles	640	699
Treuliau sy'n ymwneud â phrydlesi tymor byr	21	95
Treuliau sy'n ymwneud â phrydlesi esempt o eitemau gwerth isel	96	112
Incwm o is-osod asedau hawl i ddefnyddio	(12)	(12)
Datganiad Llif Arian		
Cyfanswm all-lif arian parod ar gyfer prydlesi	433	519

Y Cyngor fel Prydlesydd:

Prydlesau Gweithredu

Mae'r Cyngor wedi rhoi ar brydles ei eiddo Stad Corfforaethol o dan amodau prydles gweithredu.

Mae'r lleiafswm taliadau prydles yn y dyfodol sy'n dderbyniadwy o dan brydlesau na ellir eu canslo mewn blynyddoedd i ddod fel a ganlyn:

	31 Mawrth 2026	31 Mawrth 2025
	£'000	£'000
Nid yn hwy na blwyddyn	993	668
Yn hwy na blwyddyn ond nid yn hwy na phum mlynedd	3,608	2,371
Hwy na phum mlynedd	25,650	24,116
Lleiafswm taliadau prydles	30,251	27,155

1.35 MENTRAU CYLLID PREIFAT A CHONTRACTAU TEBYG

Cynllun Menter Cyllid Preifat Ysgol Gyfun Penweddig

2025/26 oedd y chweched ar hugain flwyddyn o'r cytundeb Menter Cyllid Preifat o 30 mlynedd ar gyfer adeiladu, cynnal a chadw a gweithredu Ysgol Gyfun Penweddig yn Aberystwyth. Mae'r cytundeb contract Menter Cyllid Preifat yn cwmpasu'r manylebau gweithredu canlynol:

- Rheoli Cyfleusterau – sicrhau bod y safle a'r adeiladu ar gael yn ystod diwrnodau ysgol, diwrnodau swyddfa ac at ddefnydd cymunedol ar amser a chyfnodau y cytunwyd arnynt;
- Cynnal a chadw adeiladau a gwaith peirianyddol – cynnal adeiladau ysgolion, cyfleusterau a chyfarpar mewn cyflwr gwaith da;
- Cynnal a chadw tir – sicrhau y cedwir tir yr ysgol mewn cyflwr diogel, pleserus, ymarferol a gweithredol;
- Cynnal a Chadw Rhwydwaith TG – cynnal prif seilwaith TGCh yr ysgol a'r system ffôn;

- Glanhau – darparu gwasanaeth glanhau a fydd yn sicrhau bod yr ysgol yn gweithredu mewn amgylchedd glân; a
- Gwasanaeth Arlwyo – darparu prydau o safonau maethlon uchel wedi eu darparu yn unol ag anghenion yr ysgol.

Bydd y cytundeb yn nodi'r safonau minimwm ar gyfer y gwasanaethau i'w darparu gan y contractwr, gyda didyniadau o'r ffi sy'n daladwy os na fydd y cyfleusterau ar gael neu os bydd y perfformiad yn is na'r safonau minimwm. Bu i'r contractwr gytuno i fod yn gyfrifol am adeiladu'r ysgol a'i chynnal a'i chadw i gyflwr minimwm derbyniol gan gaffael a chynnal y peiriannau a'r cyfarpar angenrheidiol sydd ei angen i redeg yr ysgol. Caiff yr adeilad ac unrhyw beiriannau a chyfarpar a osodwyd ynddi ar ddiwedd y contract eu trosglwyddo i'r Cyngor am ddim ar ddiwedd y contract. Mae gan y Cyngor hawl o dan gytundeb Cynllun Menter Cyllid Preifat i derfynu'r cytundeb os bydd y Darparwr yn methu â'u goblygiadau fel y nodwyd yn y cytundeb. Bydd y Cyngor, os terfynir y contract yn y fath fodd yn atebol i dalu iawndal i'r Darparwr yn unol â Rhan II Atodlen 3 Cytundeb Menter Cyllid Preifat.

Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar

Nodir yr ased ar Fantolen y Cyngor. Caiff symudiadau yn eu gwerth yn ystod y flwyddyn eu nodi yn y dadansoddiad ar symudiadau Balans Eiddo, Peiriannau a Chyfarpar yn Nodyn 1.13. Mae'r gwerth caiff ei ddwyn ymlaen ar gyfer Ysgol Gyfun Penweddig yn £29,283 mil.

Taliadau

Cytunir gan y Cyngor i wneud taliad bob blwyddyn a gaiff ei gynyddu bob blwyddyn gan chwyddiant a gellir ei leihau os bydd y contractwr yn methu â sicrhau bod deunyddiau ar gael a chyflawni safonau perfformiad mewn unrhyw un flwyddyn sydd fel arall yn sefydlog. Mae'r taliadau sy'n weddill o dan y contract Menter Cyllid Preifat ar 31 Mawrth 2025 (gan eithrio unrhyw amcangyfrif o chwyddiant, sicrhau bod eitemau ar gael/didyniadau perfformiad) fel a ganlyn:

	Tâl am	Ad-dalu		
<u>Taliadau i'w gwneud:</u>	Gwasanaethau	Gwariant Cyfalaf	Llog	Cyfanswm
	£'000	£'000	£'000	£'000
o fewn blwyddyn	742	895	469	2,106
o fewn 2 i 5 mlynedd	2,782	2,123	821	5,726
o fewn 6 i 10 mlynedd	0	0	0	0
	3,524	3,018	1,290	7,832

Er y disgrifir y taliadau a wneir i'r contractwr fel taliadau unedol, maent wedi eu cyfrif er mwyn digolledu'r contractwr am werth teg y gwasanaethau a ddarperir ganddynt, y gwariant cyfalaf a'r llog sy'n daladwy tra bydd y gwariant cyfalaf yn parhau i gael ei ad-dalu. Mae'r rhwymedigaeth sy'n weddill i'r contract am wariant cyfalaf arno fel a ganlyn:

Gwerth y Rhwymedigaethau ar Ddyddiad y Fantolen

	2025/26	2024/25
	£'000	£'000
Balans ar 1 Ebrill	3,985	3,010
Restatement (IFRS16)	0	2,147
Ad-dalu'r prif swm	(966)	(1,172)
Balans ar 31 Mawrth	3,019	3,985
Tymor Hir	2,123	3,019

1.36 CYNLLUNIAU PENSIWN Y RHODDWDYD CYFRIF AMDANYNT FEL CYNLLUNIAU CYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Mae'r Athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o Gynllun Pensiwn yr Athrawon, a weinyddir gan Capita. Mae'r Cynllun yn cynnig buddion penodol i athrawon pan fyddant yn ymddeol, ac mae'r Cyngor yn cyfrannu at y costau drwy gyfrannu ar sail canran o gyflog pensiynadwy'r aelodau. Yn dechnegol, Cynllun Buddion Diffiniedig yw hwn. Serch hynny, nid oes cronfa wedi'i sefydlu ar gyfer y Cynllun, a defnyddir cronfa dybiannol fel sail ar gyfer cyfrifo'r gyfradd y bydd yr awdurdodau lleol yn ei gyfrannu fel cyflogwr. Nid yw'r Cyngor yn medru rhoi cyfrif dibynadwy o'i gyfran o'r sefyllfa ariannol waelodol na pherfformiad y Cynllun. At ddibenion y Datganiad Cyfrifon, rhoddir cyfrif am y cynllun hwn fel pe bai'n gynllun cyfraniadau diffiniedig.

Yn 2025/26 talodd y Cyngor £8.4m (£8.1m yn 2024/25) i'r Adran Addysg a Sgiliau mewn perthynas â chostau pensiwn athrawon, sy'n cynrychioli 26.68% o bensiwn taladwy athrawon ar gyfer 2025/26 (28.68% o bensiwn taladwy athrawon am 2024/25). Yn ogystal, mae'r Cyngor yn gyfrifol am yr holl daliadau pensiwn sy'n gysylltiedig â'r blyneddodedd ychwanegol y mae wedi'u dyfarnu, ynghyd ag unrhyw gynnydd perthnasol. Yn 2025/26, talwyd £394mil (£409 mil yn 2024/25) i'r Gronfa Pensiwn yr Athrawon, naill ai'n uniongyrchol i neu thrwy Gyngor Sir Caerfyrddin (mewn perthynas â chyfran y Cyngor o gostau hen Gyngor Sir Dyfed o ran ymddeoliad cynnar athrawon). Mae'r Cyngor hefyd wedi gwneud taliadau o £464mil yn 2025/26 (£450 mil yn 2024/25) yn uniongyrchol i athrawon sydd wedi ymddeol yn gynnar ers 1 Ebrill 1996. Gwerth cyfalafol y taliadau uchod yw £7.10m a £8.37m, yn y drefn honno.

1.37 CYNLLUNIAU BUDDION A CHYFRANIADAU DIFFINIEDIG

Cyfranogiad yn y Cynllun Pensiwn

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion, mae'r Cyngor yn gwneud cyfraniadau tuag at gost buddion ôl-gyflogaeth. Er na fydd y buddion hyn yn daladwy tan fod gweithwyr yn ymddeol, mae ymrwymiad gan y Cyngor i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hynny) a'u datgelu pan fydd gweithwyr yn ennill yr hyn y mae ganddynt hawl iddo yn y dyfodol.

Mae'r Cyngor yn cymryd rhan yn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, wedi'i weinyddu gan Gyngor Sir Caerfyrddin. Mae'n gynllun cyflog terfynol â buddion diffiniedig a ariennir, sy'n golygu bod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i'r gronfa, wedi'u cyfrifo ar lefel a ddylai gydbwyso'r rhwymedigaethau pensiwn â'r asedau buddsoddi. Amcangyfrif cyfraniadau cyflogwr o £9,461 mil ar gyfer 2026/27 gan fod yn seiliedig ar y cyfraddau cyfrannu a nodwyd fesul Prisiad Actwaraidd 2025.

Trafodion sy'n Gysylltiedig â Buddion Ymddeoliad

Mae'r Cyngor yn cydnabod cost buddion ymddeoliad wrth adrodd cost y Gwasanaethau pan fydd y gweithwyr yn eu hennill, yn hytrach na phan fyddant yn cael eu talu ar ffurf pensiynau. Fodd bynnag, mae'r swm y mae gofyn i'r Cyngor ei godi ar Dreth y Cyngor yn seiliedig ar yr arian sy'n daladwy yn ystod y flwyddyn. Felly caiff gwir gost y buddion ôl-gyflogaeth/ymddeoliad ei wrthdroi yn y Datganiad o Symudiadau ar Falans y Gronfa Gyffredinol. Gwnaed y trafodion a ganlyn yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant a Balans y Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	2025/26 £'000	2024/25 £'000
Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Cost y Gwasanaethau:		
– cost gyfredol y gwasanaeth	9,195	12,221
– cost blaenorol y gwasanaeth	0	344
– (elw)/colled o setliadau/cwtogiadau	216	0
Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi:		
– cost llog net	(8,657)	(4,470)
- Llog ar y terfyn uchaf ynghylch cydnabyddiaeth asedau	8,505	4,218
	9,259	12,313
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir o'r Gwarged neu'r Diffyg yn y Gwasanaethau		
Buddion Ôl-gyflogaeth eraill a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant:		
Ailfesur y rhwymedigaeth budd diffiniedig net gan gynnwys:		
– Enillion ar asedau'r cynllun (ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net)	(27,423)	13,611
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	(5,006)	(1,107)
– Enillion a cholledion actiwaraidd sy'n codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(5,920)	(68,047)
- Profiad (elw)/colled	7,176	40
Addasu terfyn uchaf yr asedau	32,262	56,349
	1,089	846
	10,348	13,159
Cyfanswm y Buddion Ôl-gyflogaeth a godir yn y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant		
Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn:		
– gwrthdroi'r taliadau net a wnaed i'r Gwarged neu'r Diffyg ar Ddarparu Gwasanaethau ar gyfer buddion ol-gyflogaeth yn unol â'r Cod	(9,259)	(12,313)
Gwir swm a godwyd yn erbyn Balans y Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn ystod y flwyddyn:		
– cyfraniadau cyflogwr taladwy at y cynllun	10,993	10,290

Asedau a Rhwymedigaethau Pensiynau a Gofnodwyd ar y Fantolen

Mae'r swm a gofnodwyd ar y Fantolen yn sgil rhwymedigaeth y Cyngor o ran ei gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:

	2025/26 £'000	2024/25 £'000
Gwerth presennol yr ymrwymiad budd diffiniedig	425,963	408,916
Gwerth teg o asedau'r cynllun	(611,145)	(552,686)
Addasu terfyn uchaf yr asedau	187,406	146,639
(Ased)/hwymedigaeth net sy'n codi o'r ymrwymiad budd diffiniedig	2,224	2,869

Mae IAS19 yn cyfyngu ar faint o warged pensiwn y gellir ei gydnabod, gan roi ystyriaeth i gyfraniadau a chostau yn y dyfodol. Y terfyn hwn yw ‘nenfwd’ neu derfyn uchaf yr asedau ac fe'i cyfrifir yn unol â Safonau Rhyngwladol Adroddiadau Ariannol.

Newid i'r terfyn uchaf ar gydnabyddiaeth asedau hyd at 31 Mawrth 2026

	£'000
Effaith y terfyn uchaf ar gydnabyddiaeth asedau ar 31/03/25	146,639
Llog ar warged uwchlaw'r terfyn uchaf ar gydnabyddiaeth asedau	8,505
Addasiad i derfyn uchaf cydnabyddiaeth asedau 2024/25	32,262
Effaith y terfyn uchaf ar gydnabyddiaeth asedau ar 31/03/26	187,406

Cysoni Symudiadau yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Holl Fuddion Gronfa		Buddion heb Gronfa	
	2025/26	2024/25	2025/26	2024/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	552,686	543,239	0	0
Incwm llog	32,037	26,540	0	0
Ailfesur elw/(colled):	0	0	0	0
– Enillion ar asedau'r cynllun, ac eithrio'r swm sydd wedi'i gynnwys yn y costau llog net	27,423	(13,611)	0	0
Cyfraniadau gan y cyflogwr	10,993	10,290	339	355
Cyfraniadau gan weithwyr i'r cynllun	4,583	4,262	0	0
Buddion a dalwyd	(16,212)	(17,762)	(339)	(355)
Arall	(365)	(272)	0	0
Gwerth teg terfynol asedau'r cynllun	611,145	552,686	0	0

Cysoni Gwerth Presennol Rhwymedigaethau'r Cynllun (Rhwymedigaeth Buddion Diffiniedig)

	Holl Rhwymedigaethau Gronfa		Rhwymedigaethau heb Gronfa	
	2025/26	2024/25	2025/26	2024/25
	£'000	£'000	£'000	£'000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	408,916	457,167	2,869	3,281
Cost gwasanaeth cyfredol	8,830	11,949	0	0
Cost llog	23,380	22,070	157	152
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	4,583	4,262	0	0
Ailfesur (enillion) a cholledion:	0	0	0	0
– Profiad (enillion)/colledion	7,176	40	(419)	0
– (Enillion)/colledion actiwaraid sy'n codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	(5,920)	(68,047)	(13)	(198)
– (Enillion)/colledion actiwaraid sy'n codi o newidadau mewn tybiaethau demograffig	(5,006)	(1,107)	(31)	(11)
Cost blaenorol y gwasanaeth	0	344	0	0
Colledion/(enillion) ar gwtogiad	216	0	0	0
Buddion a dalwyd	(16,212)	(17,762)	(339)	(355)
Balans terfynol 31 Mawrth	425,963	408,916	2,224	2,869

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

		Gwerth teg asedau'r cynllun	
		2025/26	2024/25
		£'000	£'000
Ecwitiau:	DU	76,061	62,288
	Byd-eang	295,131	276,951
	Japan	0	21,555
	Marchnadoedd Datblygol	43,393	32,277
	Ewropeaidd heb DU	8,197	7,406
Is-gyfanswm ecwitiau		422,782	400,477
Bondiau:	WPP Global Credit Fund	58,162	50,737
Is-gyfanswm bondiau		58,162	50,737
Eiddo:	Cronfeydd Eiddo	79,374	57,700
Is-gyfanswm Eiddo		79,374	57,700
Dewisiadau eraill:			
	Black Rock UK SAIF	18,929	20,394
	Infrastructure WPP GCM Grosvenor	10,377	7,627
	Infrastructure WPP Capital Dynamics	1,090	553
	WPP Global Private Credit	13,324	10,225
	Gresham House Forestry	3,326	0
Is-gyfanswm Dewisiadau eraill		47,046	38,799
Arian Parod:	Cyfrifon arian parod	3,781	4,973
Is-gyfanswm arain parod		3,781	4,973
Cyfanswm asedau		611,145	552,686
Ymraniad yr asedau ar draws y categorïau buddsoddi			
		2025/26	2024/25
Ecwitiau		69.18%	72.46%
Bondiau		9.52%	9.18%
Eiddo		12.99%	10.44%
Dewisiadau eraill		7.70%	7.02%
Arian Parod		0.62%	0.90%

Sail ar gyfer Amcangyfrif Asedau a Rhwymedigaethau

Mae rhwymedigaethau wedi cael eu hasesu ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Mae amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol yn dibynnu ar ragdybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, lefelau cyflog, ac ati. Amcangyfrifwyd Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol gan Mercer Limited, cwmni annibynnol o actiwariaid, ac mae'r amcangyfrifon ar gyfer y Gronfa yn seiliedig ar y prisiad actiwaraid diwethaf o'r cynllun fel ar 31 Mawrth 2025. Y rhagdybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd gan yr actiwari oedd:

	31 Mawrth 25	31 Mawrth 24
Gwybodaeth ynghylch hyd fel ar ddiwedd y cyfnod cyfrifyddu:		
Rhagamcanu hyd rhwymedigaethau Macaulay	18 flynyddoedd	18 flynyddoedd
Proffil hyd a ddefnyddir i bennurhagdybiaethau	Aeddfed lawn	Aeddfed lawn
Rhagdybiaethau ariannol:		
- Cyfradd chwyddiant y Mynegai Prisiau Defnyddwyr (CPI)/ailbrisiad buddion CARE	2.90%	2.60%
- Cyfradd y cynnydd mewn cyflogau	4.40%	4.10%
- Cyfradd y cynnydd mewn pensiynau mewn taliad/gohiriad	3.00%	2.70%
- Cyfradd disgownt	6.20%	5.80%
Rhagdybiaethau marwolaeth ôl-ymddeol (iechyd arferol):		
Aelodau sydd heb ymddeol G/B		
- Tabl Marwolaethau	SAPS 4 / SAPS 4 canol	SAPS 4 / SAPS 4 canol
- Gwelliannau	CMI 24 1.5% / CMI 24 1.5%	CMI_23_[1.5%] / CMI_23_1.5%
- Pwysïadau	115% / 104%	103% / 97%
- Paramedrau Ychwanegol	S=7, A=0 Sylfaenol	S=7, A=0 W20=W21=0, W22=W23=15%
- Disgwyliad Oes am 65*	22.4 / 25.3	22.9 / 25.7
*45 oed ar hyn o bryd		
Aelodau wedi ymddeol G/B		
- Tabl Marwolaethau	SAPS 4 / SAPS 4 canol	SAPS 4 / SAPS 4 canol
- Gwelliannau	CMI 24 1.5% / CMI 24 1.5%	CMI_23_[1.5%] / CMI_23_1.5%
- Pwysïadau	109% / 103%	100% / 97%
- Paramedrau Ychwanegol	Craidd Sylfaenol	S=7, A=0 W20=W21=0, W22=W23=15%
- Disgwyliad Oes am 65*	21.2 / 23.6	21.5 / 23.9

Mae rhagamcanu rhwymedigaethau budd diffiniedig yn sensitif i'r rhagdybiaethau actiwaraid a amlinellir yn y tabl isod. Mae'r dadansoddiadau sensitifrwydd isod wedi cael eu pennu yn seiliedig ar newidiadau rhesymol posibl o'r rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd ac yn cymryd ar gyfer pob newid bod y rhagdybiaeth wedi dadansoddi newidiadau tra bo'r holl ragdybiaethau eraill yn parhau'n gyson. Mae'r rhagdybiaethau mewn hirhoedledd, er enghraifft, yn cymryd bod disgwyliad oes yn cynyddu neu'n lleihau i ddynion a menywod. Yn ymarferol, nid yw hyn yn debygol o ddigwydd, a gall newidiadau mewn rhai o'r rhagdybiaethau fod yn rhyng-gysylltiedig. Mae'r amcangyfrifon yn y dadansoddiad o sensitifrwydd wedi dilyn polisïau cyfrifyddu ar gyfer y cynllun, h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull rhagamcanu uned credyd. Nid oedd y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddiwyd wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod yn newid o'r rhai a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

Dadansoddiad sensitifrwydd fel ar 31 Mawrth 2026

Eitem i'w datgelu	Canolog	Sensitifrwydd 1 + 0.5% y flwyddyn cyfradd disgownt	Sensitifrwydd 2 + 0.25% y flwyddyn chwyddiant	Sensitifrwydd 3 + 0.25% y flwyddyn twf tâl	Sensitifrwydd 4 blwyddyn o gynnydd mewn disgwyliad oes
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Rhwymedigaethau	425,963	398,694	440,289	428,033	434,595
Asedau	(611,145)	(611,145)	(611,145)	(611,145)	(611,145)
Diffyg/(Gwarged)	(185,182)	(212,451)	(170,856)	(183,112)	(176,550)
Cost Gwasanaeth	8,446	7,187	9,136	8,446	8,658
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					
Cost Llog Net	(11,775)	(14,551)	(10,876)	(11,635)	(11,229)
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					
Sensitifrwydd 5					
Newid o +/- 1% yn nychweliadau Buddsoddi					
	+1%	-1%			
	£'000	£'000			
Rhwymedigaethau	425,963	425,963			
Asedau	(617,253)	(604,037)			
Diffyg/(Gwarged)	(191,290)	(178,074)			
Cost Gwasanaeth	8,446	8,446			
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					
Cost Llog Net	(12,153)	(8,317)			
Ddisgwyliedig ar gyfer y flwyddyn nesaf					

Mae'r ffigurau uchod yn eithrio effaith terfyn uchaf yr asedau.

Risgiau sy'n gysylltiedig â'r Gronfa Bensiwn

Y prif risgiau i'r Cyngor yn deillio o'r cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedledd, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (h.y. tynnu symiau mawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a pherfformiad y buddsoddiadau ecwiti a ddelir gan y cynllun. Mae'r rhain yn cael eu lliniaru i ryw raddau gan y gofynion statudol i godi i'r Gronfa Gyffredinol y symiau sy'n ofynnol gan statud fel y disgrifir yn y nodyn polisïau cyfrifyddu.

1.38 DATGELU NATUR A MAINT Y RISGIAU SY'N DEILLIO O OFFERYNNAU ARIANNOL

Mae gweithgarwch Rheoli Trysorlys y Cyngor yn golygu ei fod yn agored i amrywiaeth o risgiau ariannol:

- Risg credyd – y posibilrwydd y gallai partïon eraill fethu â thalu symiau sy'n ddyledus i'r Cyngor.
- Risg Hylifedd ac Ail-gyllido – y posibilrwydd na fydd y Cyngor yn meddu ar gyllid i gyflawni ei rwymedigaethau i wneud taliadau.
- Risg y farchnad – posibilrwydd y gallai colledion ariannol ddod i ran y Cyngor o ganlyniad i newidiadau mewn mesurau megis cyfraddau llog a symudiadau ar y farchnad stoc.

Mae tîm Trysorlys canolog yn cyflawni'r gwaith o Reoli'r Trysorlys gyda chymorth cynghorydd allanol – MUFG Corporate Markets. Diffinnir Rheoli'r Trysorlys fel a ganlyn: *'Rheoli buddsoddiadau a llifau arian yr awdurdod, ei drafodion bancio, marchnadoedd ariannol a marchnadoedd cyfalaf; rheoli'n effeithiol y risgiau sydd ynghlwm wrth y gweithgareddau hynny a cheisio sicrhau'r perfformiad gorau posibl yn unol â'r risgiau hynny'.*

Mae Deddf Llywodraeth Leol 2003 yn ei gwneud hi'n ofynnol i'r Cyngor lunio Strategaeth Rheoli'r Trysorlys, a gaiff ei gymeradwyo'n flynyddol gan y Cyngor llawn. Mae canllawiau ar gael ar ffurf cod ymarfer Rheoli Trysorlys CIPFA. Mae Strategaeth Rheoli Trysorlys y Cyngor yn nodi polisïau'r Cyngor o ran rheoli ei fuddsoddiadau a'i ddyledion ac o ran blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd y buddsoddiadau hynny.

Risg Credyd

Mae risg credyd yn deillio o adneuon gyda banciau a sefydliadau ariannol, ac o fod yn agored i gwsmeriaid y Cyngor. Ni wneir adneuon gyda banciau a sefydliadau ariannol os nad oes ganddynt statws credyd.

Caiff statws credyd ei fonitro gan wasanaeth monitro ar-lein ynghyd â rhestrau graddfeydd credyd wythnosol a ddarperir gan MUFG Corporate Markets. Mae hwn yn defnyddio sgoriau credyd o'r 3 asiantaeth sgorio credyd (Fitch, Moody's a Standard & Poor's) ac maent hefyd yn cyfnewid data ynglŷn ag unrhyw ddiffyg lle mae hyn yn bodoli yn y marchnadoedd. Hysbysir y Cyngor yn electronig bob tro y bydd statws credyd un o'r sefydliadau sydd ar y rhestr gymeradwy'n newid. Os caiff un o'r gwrthbartïon neu gynllun buddsoddi ei israddio a bod hynny'n golygu nad yw'n bodloni meini prawf sylfaenol y Cyngor o ran credyd, bydd y Cyngor yn rhoi'r gorau ar unwaith i ddefnyddio'r gwrthbarti hwnnw neu'r cynllun buddsoddi hwnnw.

Isod, nodir y meini prawf credyd o ran asedau ariannol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2025:

Categori'r Asedau Ariannol	Meini Prawf	Buddsoddiad unigol mwyaf ar 31/03/2026	Cyfanswm Buddsoddiadau ar 31/03/2026
Adneuon sydd gyda Swyddfa Rheoli Dyledion Llywodraeth y DU	Dim sgôr gredyd	£3.0m	£22.8m
Adneuon mewn Banciau / Cymdeithasau Adeiladu.	Isafswm sgôr: Hirdymor A-Byrdymor F1	£4.0m	£17.6m

Mae gan y Cyngor restr fuddsoddi a gymeradwyir gan y Cyngor Llawn fel rhan o'r strategaeth flynyddol i Reoli'r Trysorlys. Mae'r rhestr yn cynnwys:

- y categorïau buddsoddi a ganiateir a phwy sydd wedi ei awdurdodi i fuddsoddi ym mhob categori (e.e. swyddogion mewnol, rheolwyr cronfeydd allanol);
- y meini prawf sylfaenol sy'n ofynnol o ran credyd ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi gyda phob gwrthbarti unigol;
- gwerth uchaf yr arian y gellir ei fuddsoddi ym mhob categori buddsoddi;
- y cyfnod hiraf a ganiateir ar gyfer pob math o fuddsoddiad;
- y terfyn uchaf ar gyfer buddsoddiadau hirach na 364 o ddiwrnodau.

Caiff y rhestr ei hadolygu a'i diweddarau'n rheolaidd yn unol â'r statws credyd diweddaraf a chyflwr y farchnad.

Mae'r dadansoddiad canlynol yn crynhoi'r risg credyd mwyaf posibl i'r Cyngor, yn seiliedig ar brofiad o ddiffygdlu.

	Swm ar 31 Mawrth 2026 £'000	Profiad Hanesyddol o ddifyg %	Uchafswm amlygiad amcangyfrifedig i ddifyg £'000
Adneuon gyda Banciau a Sefydliadau Ariannol	22,800	0.00%	-
Adneuon Cyfnod Penodol gyda DMO y DU	-	0.03%	-
Partïon i gontract sydd â sgôr AAA	8,000	0.02%	2
Partïon i gontract sydd â sgôr AA	9,641	0.04%	4
Partïon i gontract sydd â sgôr A	40,441		6

Yn ystod y flwyddyn ariannol bu'r Cyngor yn gweithredu o fewn cyfyngiadau'r trysorlys a'r Dangosyddion Darbodus a nodwyd yn yr adroddiad blynyddol ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys.

Mae'r sector gwasanaethau ariannol yn wynebu cryn ansicrwydd a llawer o heriau. Mae'r Cyngor yn parhau i fonitro'n ofalus statws credyd y sefydliadau sydd ar ei restr gymeradwy o bartïon gontract. Bydd unrhyw barti i gontract a gaiff ei israddio, gan olygu nad yw mwyach yn bodloni meini prawf gofynnol y Cyngor o ran credyd, yn cael ei dynnu ar unwaith oddi ar y rhestr gymeradwy o bartïon contract.

Risg Hylifedd ac Ail-gyllido

Oherwydd bod y Cyngor yn gallu benthyg oddi wrth y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB), nid oes risg sylweddol na fydd yn gallu codi arian i gyflawni'r ymrwymadau sydd ganddo o dan yr offerynnau ariannol. Yn hytrach, mae risg yn codi oherwydd bod y Cyngor yn gorfod adnewyddu cyfran helaeth o'i fenthyciadau ar adeg pan fo'r cyfraddau llog yn anffafriol. I'r perwyl hwn, mae'n allweddol ystyried proffil aeddfedrwydd dyledion wrth ymgymryd â benthyciadau newydd neu ailstrwythuro'r benthyciadau presennol. Dyma ddadansoddiad o aeddfedrwydd dyledion allanol y Cyngor ar 31ain Mawrth 2025:

	£'000
Llai na blwyddyn	3,974
Rhwng blwyddyn a dwy flynedd	1,987
Rhwng dwy a phum mlynedd	8,950
Rhwng pump a deng mlynedd	23,476
Deng mlynedd a mwy	88,745
	127,132

Bydd yr holl ddyledion masnachol a dyledion eraill yn daladwy ymhén llai na blwyddyn.

Risg y Farchnad

Risg Cyfradd Llog

Mae'r Cyngor yn agored i risg o ran ei amlygiad i symudiadau yng nghyfraddau llog ei fenthyciadau a'i fuddsoddiadau. Mae newidiadau i'r gyfradd llog yn cael effaith gymhleth ar y Cyngor. Er enghraifft, byddai cynnydd yn y gyfradd llog yn peri'r effeithiau canlynol:

- Benthyciadau ar gyfraddau newidiol – bydd y treuliau llog a godir ar y Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.
- Benthyciadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg y rhwymedigaethau'n disgyn.
- Buddsoddiadau ar gyfraddau newidiol – bydd yr incwm llog a gredydir i'r Datganiad Cynhwysfawr o Incwm a Gwariant yn codi.

- Buddsoddiadau ar gyfraddau sefydlog – bydd gwerth teg yr asedau'n disgyn.

Caiff benthyciadau eu cario ar gost amorteiddiedig, ac felly ni fyddai'r enillion a'r colledion enwol ar fenthyciadau ar gyfradd sefydlog yn effeithio ar y Cyfrif Incwm a Gwariant. Fodd bynnag, caiff newidiadau yn y llog sy'n daladwy ac yn dderbyniadwy ar fenthyciadau ar gyfradd newidiol eu codi ar y Cyfrif Incwm a Gwariant a byddant yn effeithio ar Fantolen y Gronfa Gyffredinol.

Y brif strategaeth yw rheoli'r gofynion o ran llif arian a'r balans craidd, gwneud buddsoddiadau mwy hirdymor pan fo'r cronfeydd dros ben yn caniatáu hynny, a mynd ati ar yr un pryd i gydnabod y gofynion cyllido yn rhaglen gyfalaf tair blynedd y Cyngor.

Ar gyfer 2025/26 dechreuodd portffolio buddsoddi'r Cyngor (ac eithrio llog cronedig) y flwyddyn ar £27.4m a gorffennodd y flwyddyn ar £40.4m. Dechreuodd portffolio'r dyled (ac eithrio llog cronedig) y flwyddyn ar £128.7m a gorffennodd y flwyddyn ar £126.9m. Priodolir y gostyngiad bach i ad-daliadau wedi'u trefnu o fenthyciadau blwydd-dal.

Mae asesiad o sefyllfa ddiweddaraf y gyfradd llog a rhagolygon y dyfodol yn bwydo i mewn i osod y gyllideb flynyddol. Defnyddir hwn hefyd i fonitro a rhagamcanu sefyllfa alldro cyllideb yn rheolaidd yn ystod y flwyddyn. Mae hyn yn caniatáu i unrhyw newidiadau andwyol gael eu cymryd i ystyriaeth. Derbynnir rhagolygon cyfradd llog gan ddaroganwyr annibynnol trwy ymgynghorwyr trysorlys allanol y Cyngor. Mae hyn nid yn unig yn dylanwadu ar strategaethau benthycia ond hefyd ar amserlenni buddsoddi a balans cyffredinol y portffolios buddsoddi a benthycia.

Ar 31/03/2026, pe bai'r cyfraddau llog 1% yn uwch a phob newidyn arall yn gyson, byddai'r effaith ariannol fel a ganlyn:

	£'000
Cynnydd o ran y Llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau cyfradd newidiol	36
Cyfanswm yr effaith ar y Cyfrif Incwm a Gwariant	36
Effaith Gwerth Teg	£'000
Gostyngiad yng ngwerth teg y benthyciadau cyfradd sefydlog	9,339

Nid yw Gwerth Teg y buddsoddiadau Cyfradd Sefydlog a'r gwahaniaeth o ran y gwerth caiff ei gwario ymlaen yn berthnasol. Nid oes gan y Cyngor unrhyw rwymedigaethau benthycia ar gyfradd newidiol.

Byddai effaith cwmp o 1% yn y cyfraddau llog fel yr uchod, ond gyda'r symudiadau wedi'u gwrthdroi.

Mae cyfanswm yr enillion buddsoddi ar gyfer 2025/26 wedi gostwng o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol oherwydd cyfraddau llog yn gostwng yn ystod y flwyddyn (2025/26: £2.11m; 2024/25: £2.38m). Mae'r Cyngor yn dal cronfeydd wedi'u clustnodi at ddibenion penodol; ar ôl dyrannu llog i'r cronfeydd hyn, y llog net y gellir ei briodoli i falansau'r Cyngor heb eu clustnodi yn ystod 2025/26 oedd £1.41m (2024/25: £2.1m).

Risg o ran Prisïau

Nid yw'r Cyngor yn defnyddio rheolwr cronfa allanol bellach; felly mae'r buddsoddiadau a wneir ar hyn o bryd yn seiliedig ar gyfraddau llog sefydlog. Nid yw'r Cyngor felly yn agored ar hyn o bryd i golledion sy'n codi yn sgil newidiadau ym mhrisiau eitemau a gaiff eu masnachu e.e. cyfranddaliadau, giltiau, tystysgrifau adneuo.

Risg y Cyfnewidfeydd Tramor

Nid oes gan y Cyngor ddim asedau na rhwymedigaethau ariannol mewn arian cyfred tramor ac felly nid yw'n agored i golled sy'n deillio o symudiadau mewn cyfraddau cyfnewid.

1.39 RHWYMEDIGAETHAU AMODOL

Deddf Hawliau Dynol (1998)

Mae gan y Cyngor achosion yn mynd rhagddynt ar hyn o bryd lle honnir bod y Cyngor wedi torri hawliau dynol yr hawlydd o dan y Ddeddf Hawliau Dynol (1998). Mae'r achosion hyn yn y camau cynnar lle nad yw union natur yr honiadau a wneir a'r atebolrwydd posibl i'r Cyngor wedi'u cadarnhau eto.

Anghydfod Contractiol

Mae hawliad llys sirol wedi'i gyflwyno yn erbyn y Cyngor yn ystod y flwyddyn mewn perthynas â dyledion amrywiol sy'n dyddio'n ôl i 2018/19, ynghyd ag iawndal cysylltiedig. Ar hyn o bryd, mae achos y llys wedi'i ohirio er mwyn caniatáu i'r ddwy ochr geisio dod i gytundeb setlo.

Adolygiad barnwrol

Mae cais am adolygiad barnwrol wedi'i wneud mewn perthynas ag achos crwner yng Ngheredigion sy'n herio penderfyniad i beidio ag ailddechrau cwest.

1.40 CYD-BWYLLGORAU

Bwrdd Tyfu Canolbarth Cymru

Mae'r Cyngor a Chyngor Sir Powys yn aelodau o Fwrdd Tyfu Canolbarth Cymru a sefydlwyd yn 2020/21. Mae'r Bwrdd yn rhoi arweinyddiaeth, atebolrwydd ac yn gwneud penderfyniadau strategol ar gyfer Bargaen Twf Canolbarth Cymru. Mae datganiad blynyddol ar wahân wedi'i lunio ar gyfer y Bwrdd. Yr unig ffigurau sy'n ymwneud â Thyfu Canolbarth Cymru sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad hwn o Gyfrifon yw cyfraniad y Cyngor i'r Bwrdd, sef £125mil ar gyfer 2025/26 (£100mil ar gyfer 2024/25) ac incwm a dderbynir o £20mil mewn perthynas â gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor (£20mil yn 2024/25).

1.41 CYD-BWYLLGORAU CORFFORAETHOL

Cyd-Bwyllgor Corfforedig y Canolbarth (CBC)

Mae'r Cyngor, Cyngor Sir Powys ac Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog yn aelodau o'r CBC a sefydlwyd yn 2021/22. Tasg y Pwyllgor yw datblygu trafnidiaeth ranbarthol, cynlluniau datblygu strategol a gwella lles economaidd. Cynhyrchwyd ffurflen flynyddol ar wahân ar gyfer y CBC. Yr unig ffigurau sy'n ymwneud â'r CBC sydd wedi'u cynnwys yn y Datganiad Cyfrifon hwn yw cyfraniad y Cyngor sef £100mil ar gyfer 2025/26 (£100mil yn 2024/25) ac incwm a dderbynnir o £238mil mewn perthynas â gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor (£224mil yn 2024/25).

1.42 DIGWYDDIADAU AR ÔL Y FANTOLEN AC AWDURDODI'R CYFRIFON I'W CYHOEDDI

Does dim digwyddiadau ôl fantolen ar gyfer 2025/26. Awdurdodir y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi gan Swyddog Arweiniol Corfforaethol Gweithredol: Cyllid a Chaffael (Prif Swyddog Cyllid a Swyddog Adran 151) ar 30 Mehefin 2026.

Gwasanaeth Cyllid a Chaffael
Cyngor Sir Ceredigion
Neuadd Cyngor Ceredigion Penmorfa
Aberaeron
Ceredigion
SA46 0PA
clic@ceredigion.gov.uk

www.ceredigion.gov.uk